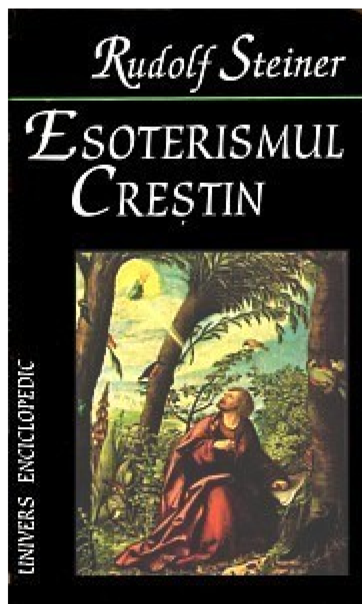
Corecturi

Rudolf Steiner
ESOTERISMUL CREŞTIN
PROPUNERE DE COSMOGONIE PSIHOLOGICĂ
GA 94

După conferinţele ţinute
la Paris în 1906 de Rudolf Steiner
şi transcrise de Édouard Schuré

Traducere: Maria Ivănescu

Rudolf Steiner
L'Ésotérisme chrétien
Triades, Paris, 1957

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE

În luna mai a anului 1906, dr. Steiner a venit la Paris cu câţiva discipoli pentru a ţine o serie de conferinţe private într-un cerc restrâns. Nu-l văzusem niciodată, nici măcar nu aflasem de existenţa lui. Dar, în legătură cu una dintre cărţile mele (*Les enfants de Lucifer*), intrasem în corespondenţă cu foarte distinsa lui prietenă, domnişoara de Sivers, care avea să-i devină mai târziu soţie şi competentă colaboratoare. Ea a fost aceea care, într-o bună dimineaţă, l-a adus pe maestrul ei în cabinetul meu de lucru.
Nu voi uita niciodată extraordinarea impresie pe care mi-a făcut-o acest om în clipa în care a păşit în camera mea. Zărindu-i faţa emaciată, dar de o adâncă şi fermă seninătate, ochii negri şi misterioşi din care izvora, din adâncuri insondabile, o miraculoasă lumină, am avut pentru prima oară în viaţa mea convingerea că mă aflu în faţa unuia dintre acei sublimi clarvăzători, înzestraţi cu percepţia directă a lumii de dincolo. Descrisesem intuitiv şi poetic câteva asemene personalităţi în cartea mea *Grands Initiés*, dar nu sperasem să întâlnesc vreunul în această lume. Senzaţia a fost instantanee şi irezistibilă. Era ceva neaşteptat, dar în acelaşi timp şi ceva *déjà vu*. Înainte chiar de a deschide gura, vocea interioară mi-a şoptit: Iată pe adevăratul tău maestru, care va juca un rol capital în viaţa ta.
Felul în care au evoluat mai târziu legăturile noastre, mi-a dovedit că această impresie dintâi nu fusese o iluzie. Seria conferinţelor sale, ţinute zi de zi, şi al căror program îmi fusese comunicat dinainte de orator, îmi trezi un viu interes .

Programul cuprindea ansamblul filosofiei sale, dar nu-i dezvolta decât punctele de vârf. S-ar fi zis că maestrul dorea să ne arate planul general al acestei filosofii, văzut de pe înălţimile ei. Elocvenţa lui plină de căldură şi persuasiune, luminată de o gândire mereu limpede, mă frapă imediat prin două caracteristici sesizabile ale unui gen imprevizibil.

Mai întâi, puterea sa evocatoare şi plastică. Vorbind despre fenomene şi entităţi ale lumii invizibile, avea aerul că se plimbă prin această lume ca la el acasă. Povestea despre ce se întâmplă în aceste domenii necunoscute, în termeni familiari, cu detalii frapante, ca şi cum ar fi fost vorba de nişte fapte obişnuite. El nu descria, el *vedea* şi *ne făcea să vedem* obiecte şi scene, aspecte cosmice, cu limpezimea lucrurilor reale. Ascultându-l, nu te puteai îndoi de forţa vederii sale astrale, la fel de clară ca şi vederea fizică, dar mult mai întinsă.

O altă particularitate nu mai puţin remarcabilă la acest mistic filosof şi gânditor clarvăzător: toate experienţele psihice erau raportate la legile imuabile ale naturii fizice. Aceste legi serveau la explicarea şi clasificarea fenomenelor psihice care se înfăţişează clarvăzătorului într-o prodigioasă varietate, într-o eflorescenţă tulburătoare şi atunci, printr-o reacţie miraculoasă, aceste fenomene subtile şi fluide, devenite puteri cosmice, rânduite într-o magnifică ierarhie, scăldau edificiul naturii materiale într-o lumină cu totul nouă, legând diversele părţi, străbătându-le dintr-o parte în alta, de sus în jos şi de jos în sus. Fenomenele acestea ne dau posibilitatea, de asemenea, să întrezărim grandioasa arhitectură a universului *din interior*, de unde vizibilul emană din invizibil printr-o eternă creaţie.

N-am luat note la prima conferinţă a dr. Steiner, dar ea m-a impresionat atât de mult încât, întorcându-mă acasă, am simţit nevoia s-o transcriu pe hârtie, fără să uit nici o verigă din lanţul luminoasei sale gândiri. Asimilarea fusese atât de completă încât n-am întâmpinat nici o dificultate. Dar, printr-o transmutaţie involuntară şi directă, textul german care se gravase în memoria mea s-a reprodus în franceză. Din aceeaşi operaţie, repetată de-a lungul celor optsprezece conferinţe, a rezultat un caiet pe care l-am păstrat ca pe o rară şi preţioasă comoară. Deoarece lecţiile n-au fost stenografiate şi n-au fost niciodată transcrise de autorul lor, ele n-au făcut parte din nici o culegere de conferinţe publicate de Steiner sau dactilografiate pentru membrii Societăţii Antroposofice. Ele sunt deci în întregime inedite. Câţiva membri ai grupului francez al Societăţii şi-au exprimat dorinţa de a publica acest volum. Răspund cu plăcere, cu atât mai mult cu cât aceste

preţioase conferinţe marchează un moment capital în gândirea lui Rudolf Steiner, anume acela al naşterii spontane a concepţiei sale geniale şi al primei ei cristalizări. În sfârşit; sunt fericit să aduc un nou omagiu maestrului incomparabil căruia îi datorez una din marile revelaţii ale vieţii mele.

I. Originea esoterismului creştin

Vom descoperi deci, în aceste conferinţe, o scurtă trecere în revistă a ceea ce dr. Steiner numeşte Antroposofie. Nu am pretenţia să ofer în acest Cuvânt Înainte un rezumat al vastului său sistem în care totul se leagă. Principiile sale alcătuiesc o teogonie, o cosmogonie şi o psihologie complete. Pe această filosofie se întemeiază o morală, o pedagogie şi o estetică aparte. Învăţătura acestui Gânditor clarvăzător cuprinde toate domeniile. Vederile lui largi îmbrăţişează întreaga istorie a omenirii şi tinde să imprime ştiinţei moderne duhul spiritualist, fără să-i scadă cu nimic din rigoare şi limpezime. Aş vrea doar să-i atrag atenţia cititorului asupra capitolelor celor maă interesante şi mai noi din această sumară trecere în revistă care ne dă posibilitatea să urcăm până la izvoarele acestei înalte gândiri.

În vremea când ţinea conferinţele sale, dr. Steiner mai era încă secretarul general (pentru Germania) al Societăţii Teosofice Orientale, fondată de doamna Blavatsky, actualmente prezidată de doamna Annie Besant şi al cărei sediu se află la Madras. În ciuda lacunelor şi a meandrelor ulterioare, această teorie orientală, plecată din India şi împrumutându-şi numele de *teosofie* din tradiţia alexandrină, a avut marele merit de a integra mentalităţii Occidentului neiniţiat cele două idei fundamentale ale tradiţiei esoterice universale: 1. Pluralitatea existenţelor ascendente ale sufletului omenesc aflate sub legea *karmei*; 2. Evoluţia omenirii sub influenţa puterilor spirituale care o dirijează.

În epoca în care R. Steiner îşi ţinea prelegerile la Societatea Teosofică, pe care şi-o alesese drept câmp de acţiune al începuturilor sale, el se afla deja în deplina posesie a doctrinei datorate iniţierii sale personale. Conferinţele din 1906, cuprinse în acest volum, sunt dovada acestui fapt.

Diferenţa esenţială între teosofia hindusă şi antroposofie rezidă în rolul capital pe care aceasta din urmă îl atribuie lui Christos în evoluţia umană precum şi în legăturile sale cu tradiţia rosicruciană. Această idee reiese din primele două conferinţe intitulate: *Zămislirea Intelectului uman* şi *Misiunea Maniheismului*. Mai bine decât oricare alt ocultist, Rudolf Steiner a văzut transformarea profundă care s-a operat, de-a

lungul vârstelor, în constituţia fizico-psihică a omului şi în maniera lui de a percepe adevărul. Într-un străvechi ciclu (înainte de Christos), omenirea era încă înzestrată cu o clarviziune atavică şi colectivă. În epoca Atlantidei, omul trăia mai mult în lumea de dincolo decât în cea de aici. Raţiunea lui era embrionară. Clarviziunea psihică era facultatea sa dominantă şi principalul său mod de cunoaştere. Dar nu avea decât o percepţie confuză şi haotică asupra lumilor superioare. În evoluţia sa ulterioară această facultate s-a diminuat, dispărând treptat; observarea naturii şi raţiunea i-au luat locul. Yoga marilor înţelepţi (*Rishi*) ai Indiei, din care s-au născut toate mitologiile şi religiile ariene, a constituit un puternic efort pentru regăsirea clarviziunii pierdute şi, în acelaşi timp, pentru ordonarea ei în raport cu ierarhia puterilor cosmice. Dar, cu puţin înainte de venirea lui Christos, omenirea, ajunsă pe ultima treaptă a coborârii în materie, traversa o criză redutabilă. Patimile lumii animale, din care se ivise, ameninţau s-o strivească. Civilizaţia însăşi era în pericol. Omeneasca Psyche care, printr-o îndelungată străduinţă, se desprinsese din întunecimile începuturilor, risca să piară în decadenţa greacă şi în orgia romană.

II. Iisus Christos, axa evoluţiei umane. Iniţierea rosicruciană

Acesta era marele pericol care a făcut necesară încarnarea „Cuvântului care a fost la început", a Verbului divin, într-o făptură omenească. Aceasta a fost misiunea lui Iisus Christos, prezisă de foarte multă vreme sub diverse nume în sanctuarele din India, Persia sau Chaldeea, vestită în special de viziunea lui Osiris înviat din morţi, numit *Soarele miezului de noapte*, din criptele Egiptului. Omenirea era atât de mult coborâtă în materie încât nu mai putea fi salvată decât dacă Spiritul divin i se revela în plan fizic. Iată de ce lumina, care până în acea zi plutea deasupra lumii, acea „Lumină plină de har şi de adevăr", a coborât în adâncurile infernului terestru pentru a se încarna în persoana lui Iisus din Nazaret devenind axa evoluţiei umane.

Salt miraculos, revoluţie interioară, de o importanţă incalculabilă, care urma să schimbe faţa lumii. A rezultat de aici transformarea mentalităţii omeneşti ai cărei poli au fost într-un anumit fel răsturnaţi. S-a produs o sciziune, o dizolvare a continuităţii între cele două mari calităţi umane: Sensibilitatea şi Inteligenţa, Intuiţia şi Raţiunea. Până atunci, Intuiţia dominase prin clarviziune, Raţiunea nejucând decât un rol

secundar; Ştiinţa rămânea fiica supusă a Religiei. Înţelepciunea primordială era o combinaţie armonioasă a celor două. Acum, cucerirea şi stăpânirea lumii materiale devenea scopul principal al omenirii. Raţiunea o lua înaintea sensibilităţii care de acum înainte trebuia să-şi trăiască viaţa ei separat. Pe de o parte, raţiunea triumfa o dată cu silogismul lui Aristotel, pe de altă parte, sentimentul celebra sublima lui victorie prin viaţa, moartea şi învierea lui Iisus. Ştiinţa şi Religia deveneau două puteri separate, curând rivale şi apoi duşmane de moarte. În Religie, era de-ajuns să crezi în Christos pentru a te mântui. Dimpotrivă, Ştiinţa a ajuns repede sâ pretindă că tot ceea ce n-a trecut prin sita observaţiei flzice şi a silogismului nu avea valoare reală. Aşa s-a născut dualismul care, de două mii de ani, divizează şi sfâşie conştiinţa umană. I se poate găsi şi un rol pozitiv pentru că a dezvoltat până la ultima limită cei doi poli ai sufletului, cele două facultăţi dominante ale inteligenţei. Astăzi însă când raţiunea exclusivă a alungat intuiţia din ştiinţă şi clarviziunea din educaţie, civilizaţia noastră materialistă a ajuns într-un asemenea grad de anarhie încât chiar existenţa ei este ameninţată.
Or, scopul esenţial al esoterismului creştin a fost, chiar de la începuturile sale, să atenueze acest dualism şi să pregătească conceptele şi o disciplină capabilă să împace cele două puteri rivale: Religia şi Ştiinţa, Intuiţia şi Raţiunea, prin a căror înţelegere şi acţiune combinată s-ar putea ajunge la adevăr, asigurându-se dezvoltarea normală a omenirii.
Două idei esenţiale au caracterizat dintotdeauna traditia esoterică. Mai întâi, pluralitatea existenţelor ascendente ale sufletului; apoi o concepţie aparte asupra originii răului şi asupra modului în care omul îl poate stăpâni. Marii maeştri ai esoterismului au recomandat discipolilor lor să practice simultan, pentru a descoperi adevârul, două căi de iniţiere: *calea mistică* sau contemplaţia extatică a lumii spirituale şi *calea raţională* sau contemplaţia sintetică a universului vizibil prin Ideile-mame provenite din ierarhiile spirituale, dar pe care inteligenţa umană le poate atinge prin intuiţie, chiar fără clarviziune prapriu-zisă. Veţi citi, cred, cu o vie curiozitate, a opta conferinţă a dr. Steiner în care acesta ne relatează în detaliu cum reuseau Rosicrucienii să se identifice cu Christos, meditând asupra primelor paisprezece versete din Evanghelia după Ioan. În viziuni succesive, ei retrăiau cele şapte etape ale Calvarului, de la *flagelare* şi *încoronarea cu spini*, trecând prin chinul *purtării crucii*, până la *moartea mistică* şi inefabila

înviere în care, scăldaţi într-un ocean de iubire, simţeau vibrând Verbul, „Cuvântul care a fost la început", Sunetul primordial din care a izvorât lumina spirituală care creează fiinţele şi pătrunde întreaga lume. Interpretarea cosmică, care însoţeşte şi iluminează aceste trepte ale drumului crucii, este deosebit de emoţionantă şi sugestivă.

III. Interiorul pământului şi problema răului

În loc să zăbovesc asupra iniţierii rosicruciene în care se revelează axul, sufletul Creştinismului, purtându-ne în lumile invizibile voi insista mai bine asupra celei de-a şaisprezecea conferinţă de o noutate nu mai puţin pasionantă. Gânditorul clarvăzător care este Rudolf Steiner ne oferă un exemplu uimitor despre felul în care contemplă natura vizibilă pentru a-i putea pătrunde esenţa. Avem senzaţia că vedem cum materia devine translucidă iar spiritul ascuns în ea ni se dezvăluie deodată.

Titlul extrem de sugestiv al acestei conferinţe este: *Vulcanii. Cutremurele de pământ şi voinţa umană*. Chestiune cu atât mai importantă cu cât ea ne apare aci ca fiind legată de rădăcina naturii şi a omului.

Misterul interiorului pământului, bază şi spaţiu ale evoluţiei umane, constituie una din numeroasele probleme pe care ştiinţa materialistă n-a putut niciodată s-o rezolve, în ciuda atâtor cercetări. Or, asemenea tuturor plantelor şi sorilor, Pământul este o fiinţă vie, având un organism intern, indispensabil pentru funcţiile sale şi pentru rolul său în cosmos. Rudolf Steiner a văzut pământul alcătuit prin suprapunerea a nouă straturi sau, mai degrabă, a nouă sfere cuprinse una în alta. Cele opt straturi interioare, aflate sub scoarţa lui, reprezintă într-un anumit fel organele fiziologice ale planetei noastre din care emană şi de care depinde întreaga lui viaţă. Substanţa celor opt sfere interne nu seamănă cu materia minerală care-i formează carapacea exterioară şi, într-un anumit fel, pielea. Elementele care compun aceste straturi sunt semi-lichide şi semi-gazoase. Focul-principiu, focul aerian, mobil şi viu, rezervorul impulsurilor voluntare şi cauza erupţiilor vulcanice nu este decât una din sferele acestea şi anume cea de-a patra, numărată de la centru sau a şasea începând de la carapacea minerală exterioară comunicând cu Focul interior prin canale care funcţionează ca nişte răsuflători. Aşa se produc erupţiile vulcanice la suprafaţa pământului.

Dacă aruncăm o privire asupra acestei structuri interne a pământului, suntem frapaţi mai întâi de următorul fapt:

schema reprezintă grafic forţele concentrate în planetă care au participat la formarea ei de-a lungul metamorfozelor succesive, de la nebuloasa saturniană, traversând perioada solară şi lunară până la alcătuirea ei actuală; forţe care au participat şi la formarea omului şi care sunt mai active ca niciodată în actuala omenire.

1. *Egoismul şi magia neagră* formează centrul opac al pământului, pentru că egoismul, iubirea de sine şi pentru sine, pentru care magia neagră este exasperarea şi excesul, este indispensabil pentru dezvoltarea individualităţii umane. Egoismul produce, în mod fatal, ura şi lupta reprezentate prin cele două straturi succesive; 2. *Diviziunea* şi 3. *Prisma* în care individualităţile se multiplică şi se diversifică pentru a se război între ele.

Această primă triadă constituie nucleul Pământului în nebuloasa primitivă, baza indispensabilă a întregii sale evoluţii ulterioare . El reprezintă trambulina de unde orice individualitate va putea să se înalţe spre sferele superioare, cu condiţia să înfrângă egoismul (adică principiul răului) şi să-l transforme prin forţele superioare venite din Soare şi Bolta Cerească, forţe cărora Dumnezeu le este izvor iar Libertatea umană făurar.

Perioada în care pământul mai era încă unit cu Luna este marcată în constituţia sa internă prin adjoncţiunea altor trei sfere elementare.

4. *Focul-principiu* conţinând impulsurile voluntare şi provocând erupţiile vulcanice când îşi croieşte drum până la carcasa minerală a pământului.

5. Deasupra lui, *viaţa vegetală şi viermuitoare*. 6. Deasupra acesteia, *vârtejul* forţelor animale în care germinează şi mişună, într-un laborator veşnic activ, embrionii eterici ai lumii fiinţelor destinate să se târască, să meargă sau să zboare la suprafaţa pământului.

Această a doua triadă a alcătuirii interioare a Pământului este un rest din perioada în care acesta era încă unit cu Luna. Suprafaţa lui era formată atunci dintr-un soi de tuf pe care creşteau fiinţe hibride, pe jumătate vegetale, pe jumătate moluşte cu tentacule uriaşe, în timp ce germenii florei şi ai faunei terestre pluteau în atmosfera semi-lichidă, semi-vaporoasă. Geneza lui Moise caracterizează perioada prin aceste cuvinte admirabile: „Întunerie era deasupra adâncului şi Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor".

A treia triadă a organelor interne ale pământului corespunde formei sale actuale. Ultima metamorfoză s-a produs în epoca

în care pământul se despărţea de lună. Constituirea lui este marcată prin adjoncţiunea a două elemente noi care sunt un fel de reproducere umanizată a centrului său:

7. *Conştiinţa răsturnată* în care totul se schimbă în contrariul său.

8. *Viaţa negativă sau moartea* în care orice fiinţă vie intrând moare pe loc. Acesta este Styxul grecilor, blestemat de zeii Vieţii şi ai Frumuseţii.

9. Deasupra cercului morţii se întinde carapacea solidă, *învelişu1 mineral* al pământului, locul de trai al omenirii.

Trebuie să mărturisim că extraordinarul tablou al interiorului planetei noastre nu poate fi controlat prin nici un mijloc de observaţie a ştiinţelor naturâle. Numai un clarvăzător având aceeaşi forţă ca dr. Steiner l-ar putea contrazice sau confirma. Pe de altă parte, nu se poate nega că o asemenea schemă a conştituţiei terestre deschide perspective neaşteptate asupra evoluţiei umane. Această viziune poartă în sine o putere ciudată de persuasiune. Adevărul ei se demonstrează prin efectele ciudate pe care le produce în noi. Paralelismul între focul cosmic şi pasiunile umane, înrudirea lor strânsă, acţiunea reciprocă şi reacţiile formidabile aruncă o rază de lumină asupra originii răului. Mulţi istorici au constatat că marile crize ale Istoriei (războaie, revoluţii, catastrofe sociale) sunt aproape întotdeauna însoţite şi urmate de cataclisme terestre (cutremure de pământ, erupţii vulcanice). Patimile omeneşti acţionează asupra focului interior al pământului, iar acesta dezlănţuindu-se alimentează patimile omului. Astfel, focul, destinat să nască viaţa, provoacă răul prin voinţa umană.

Şi totuşi pământul, care are drept nucleu egoismul, indispensabil dezvoltării individualităţii, constituie, în acelaşi timp, baza solidă, de neclintit pe care sufletul se poate sprijini pentru a urca spre lumile spirituale care-l germinează şi-l formează prin Verbul solar, atrăgându-l spre cerul lumii spirituale. Răul devine un ferment al evoluţiei, condiţia fiind ca binele să-l învingă în cele din urmă. Omul devenit liber, din ziua în care poate alege între bine şi rău, ţine cumpăna între Destin şi Providenţă. Aspiraţia spre divin naşte entuziasmul. Prin propriul său efort, el se poate înălţa spre sublimul adevăr care domină universul. Astfel Satan-Ahriman, demonul negaţiei şi al urii, este înfrânt de geniul Iubirii infinite care străluceşte în Verbul lui Christos. Pe de altă parte, Lucifer, geniul Inteligenţei şi al Frumuseţii, ridicându-se după căderea lui în lumea inferioară a materiei, este gata să-şi reia torţa şi

aripile pentru a se înălţa spre steaua lui. Dar teribilul său însoţitor Ahriman, înlănţuit de Christos, încearcă să-şi rupă lanţurile şi să-l împiedice să se ridice.

Aceasta este, exprimată simbolic, starea forţelor spirituale care se agită în epoca actuală, dincolo de lumea noastră şi ale căror consecinţe le suportăm.

Antroposofia este acum cea mai importantă încercare de a restabili armonia între lumea materială şi lumea spirituală şi, prin urmare, între Ştiinţă şi Religie şi, de asemenea, în domeniul social.

Într-adevăr, suntem într-un ceas de cumpănă. Niciodată omenirea n-a fost în mai mare pericol ca acum. Forţele răului s-au organizat; cele ale binelui nu. Dovadă, ravagiile nemaipomenite ale bolşevismului care este o strictă aplicare a materialismului distrugător. Unirea tuturor forţelor spirituale de care dispune omenirea n-ar ajunge pentru a combate acest flagel. Pentru a realiza această unire este nevoie de un ideal înalt şi cuprinzător. Omul vrea să ştie încotro se îndreaptă în lumea aceasta şi în cea de dincolo. Are nevoie de un ţel sublim pentru lumea cealaltă şi un început de realizare imediată în lumea aceasta. „Răul nu poate fi învins, spune Rudolf Steiner, decât printr-un ideal foarte înalt. Un om fără ideal este un om lipsit de forţă. Idealul în viaţa omului este asemenea aburilor de la locomotivă. Constituie forţa motrice."

Ştiinţa dobândită de Rudolf Steiner de-a lungul vieţii sale şi în decursul apostolatului lui de un sfert de veac este risipită prin scrierile sale şi în numeroaseie cicluri de conferinţe, în majoritate stenografiate. Interesul deosebit al conferinţelor din acest volum constă în faptul că ele demonstrează geniul Gânditorului clarvăzător, la începutul carierei sale, puterea inspiraţiei sale chiar în acea clipă în care gândirea sa sintetică se năştea bine înarmată din creierul său. Cei care vor citi cu atenţie aceste note vor găsi poate, ici, colo ceva din puterea evocatoare pe care o avea cuvântul viu al maestrului. Am trăit personal un exemplu emoţionant în timpul conferinţei pe care o ţinea despre Evoluţia planetară şi Ierarhiile spirituale, când l-am auzit pronunţând această frază: „Gândurile zeilor sunt cu totul altceva decât gândurile oamenilor. Gândurile omului sunt imagini; gândurile zeilor sunt fiinte vii".

Asemenea viziuni îşi proiectează raza în infinit. Percepem în ele un ecou îndepărtat al Cuvântului creator, invocat de Sfântul Ioan la începutul Evangheliei. Vibraţia lor ne pătrunde ca sunetul primordial ale cărui armonii trezesc lumile şi de unde izvorăşte Lumina.

Ianuarie 1928.
ÉDOUARD SCHURÉ

CONFERINŢA I
Zămislirea Intelectului şi Misiunea Creştinismului

Doar de puţin timp se ţin conferinţe publice privind adevărurile oculte. Altădată, aceste adevăruri erau dezvăluite, în cadrul unor societăţi secrete, numai acelora care parcurseseră treptele iniţierii şi se angajaseră să respecte toată viaţa legile confraterne ale Ordinului.

Astăzi, omenirea a intrat într-o criză profundă. Aceste adevăruri au început să fie spuse în public. În răstimp de douăzeci de ani, o parte dintre ele va intra în conştiinţa generală. De ce oare? Deoarece lumea intră într-o fază nouă. Prelegerea de astăzi va căuta să explice această fază.

În Evul Mediu, adevărurile oculte au fost cultivate mai ales de Rosicrucieni. Dar, de fiecare dată când răzbăteau în afară, ele au fost fie contestate, fie greşit interpretate. În secolul al XVIII-lea, intraseră pe mâinile unor diletanţi şi ale unor şarlatani. La începutul secolului al XIX-lea au fost complet înăbuşite de ştiinţele bazate pe observaţie fizică. Dar acum ele ies din nou la iveală iar în secolele care urmează vor juca un rol capital în dezvoltareea omenirii. Pentru a înţelege bine acest rol, trebuie să ne întoarcem la vremurile care au precedat creştinismul şi să urmărim drumul străbătut.

O cunoaştere destul de generală a Evului Mediu e suficientă pentru a ne da seama de diferenţele care există între omul acelor vremuri şi omul de astăzi. Mult mai puţin dezvoltat în domeniul ştiinţei, omul de altădată era mai bine înzestrat în domeniul simţirii şi al intuiţiei. Trăia mai puţin în lumea simţurilor şi mai mult în lumea de dincolo, pe care o putea percepe. Pe atunci, printre oameni, erau unii care intrau în comunicare directă cu lumea astrală şi spirituală. Omenirea Evului Mediu, destul de precar instalată pe pământ, mai trăia încă cu capul în sferele cereşti.

Oraşele din acele timpuri nu erau confortabile, însă reprezentau oricum mai bine lumea interioară a omului. Nu numai catedralele, ci chiar casele şi porţile, prin simbolurile lor, îi aduceau aminte de credinţele, de sentimentele, de aspiraţiile, de lumea sufletului său.

Astăzi, noi ştim o mulţime de lucruri, iar raporturile între oameni s-au multiplicat la inflnit; dar trăim în oraşele noastre ca în nişte uzine asurzitoare, înfricoşătoare Turnuri Babel în care nimic nu ne mai aminteşte de lumea noastră interioară.
Această lume interioară nu ne mai vorbeşte prin contemplaţie, ci prin cărţi. Din intuitivi, am devenit intelectuali.
Trebuie să ne întoarcem într-o epocă anterioară Evului Mediu pentru a găsi originea acestui curent intelectual. Epoca în care ia naştere intelectul uman, epoca în care se desăvârşeşte această transformare poate fi situată cam cu o mie de ani înaintea erei noastre. Este epoca lui Thales, a lui Pitagora, a lui Buddha. Atunci apar pentru prima oară filosofia şi ştiinţa, adică *adevărul prezentat raţiunli sub o formă logică*. Înainte exista numai adevărul prezentat sub formă religioasă, de revelaţie, perceput de cei care îl revelau şi acceptat ca atare de mulţime. Acum, adevărul se deplasează în inteligenţa individuală, el vrea să fie demonstrat şi înţeles.
Ce modificare s-a petrecut oare în natura intimă a omului pentru a justifica această mişcare care determină trecerea conştiinţei dintr-un plan al fiinţei sale într-altul, din planul intuitiv în planul logic?
Atingem aici una din legile fundamentale ale istoriei, lege încă necunoscută de conştiinţa contemporană. Ea poate fi formulată astfel: *omenirea evoluează în aşa fel încât scoate la iveală şi dezvoltă succesiv părţile constitutive ale fiinţei urnane*. Care sunt aceste părţi?
Omul are mai întâi un *corp fizic*, comun cu regnul mineral. Întregul regn mineral se regăseşte în alcătuirea chimică a corpului. Omul are apoi un *corp eteric* care este, de fapt, vitalitatea sa şi este comun cu cel al plantelor. În acest corp se desfăşoară activitatea de nutriţie, se manifestă forţa de creştere şi de reproducere. Mai posedă şi un *corp astral*. În acest corp se aprind sentimentele, pasiunile, aici îşi are sediul capacitatea lui de a se bucura şi de a suferi. Corpul acesta este comun cu cel al animalelor. A fost numit corp astral de Rosicrucieni şi de câţiva succesori ai lor, printre care şi Paracelsus, pentru că se află realmente într-un anumit raport magnetic cu astrele.
În sfârşit, există în om ceva care nu poate fi numit corp, dar care constituie esenţa lui cea mai intimă şi care-l distinge de toate celelalte fiinţe, de pietre, de plante, de animale şi căruia el îi spune Eul său; în el se află scânteia divină. Hinduşii îl numesc Manas. Rosicrucienii îl numeau Înexprimabilul. Orice corp, într-adevăr, nu este decât un fragment, o bucată dintr-un

alt corp. Dar Eul omului nu-i aparţine decât lui însuşi. Eu sunt eu. Iată tot ceea ce poate spune. Este ceea ce ceilalţi numesc tu şi nu poate fi confundat cu nimic altceva în univers. Prin acest eu inexprimabil şi incomunicabil, omul se ridică deasupra tuturor fiinţelor terestre, a animalelor şi a întregii creaţii. Şi numai prin el comunică, în mod sigur, cu Eul infinit, cu Dumnezeu.

Iată de ce, în sanctuarul ebraic ocult, oficiantul zicea în anumite zile Marelui Preot: Schem-Ham-Phoras, ceea ce înseamnă: Care este numele său (numele lui Dumnezeu)? Iar Marele Preot răspundea: Iod-He-Vau-He sau, într-un singur cuvânt: Iev sau Ioph, ceea ce înseamnă: Dumnezeu, Natură şi Om sau Inexprimabilul Eu uman şi divin. Toate părţile fiinţei omeneşti de care am vorbit au fost date omului în epocile îndepărtate ale uriaşei lui evoluţii, dar ele se dezvoltă lent, una câte una.

Rolul special al perioadei care a inceput cu o mie de ani înaintea erei creştine şi a contirmat încă două mii de ani după Christos a fost acela de a dezvolta Eul uman în sens intelectual.

Deasupra planului intelectual se află însă planul spiritual. Umanitatea îl va atinge în secolele următoare, dar tinde de acum spre el.

Prin Christos şi prin creştinism a pătruns în lume sămânţa care va duce în viitor la această evoluţie.

Inainte de a vorbi despre acest plan spiritual, trebuie să mai amintim încă o modalitate, încă o forţă prin care omenirea a trecut în masă de la planul astral la planul intelectual: apariţia unui nou mod de încheiere a căsătoriilor. Odinioară căsătoriile se făceau în interiorul aceluiasi trib sau clan şi nu constituiau decât o extensie a familiei: Uneori se puteau uni chiar fratele cu sora. O dată cu schimbarea mentalităţilor, oamenii au dorit să-şi caute soţiile în afara clanului, a tribului sau a comunităţii civile. Iubita devine Străina, necunoscuta. Iubirea, care nu era altădată decât o funcţie naturală şi socială, devine Dorinţă personală, iar căsătoria o alegere liberă. Schimbarea de mentalitate apare deja în anumite mituri greceşti cum ar fi cel al răpirii Elenei, dar mai ales în miturile scandinave şi germanice referitoare la Sigurg şi Gudrun. Iubirea devine o aventură, iar femeia o cucerire în depărtări.

Or, această trecere de la căsătoria patriarhală la căsătoria liberă corespunde unei noi dezvoltări a facultăţilor intelectuale ale Eului uman şi, în acelaşi timp, unei eclipse momentane a capacităţilor astrale de viziune şi lectură directă în lumea

astrală şi spirituală, facultăţi care în vorbirea curentă sunt cuprinse în noţiunea sintetica de *inspiraţie*.

Aici se inserează Creştinismul. Fraternitatea umană şi cultul Dumnezeului unic sunt fără îndoială trăsături esenţiale a1e creştinismului, dar ele nu sunt decât faţa exterioară şi socială, nu cea interioară şi spirituală. Noutatea misterioară, interioară şi transcendentă a Creştinismului este de a fi creat Iubirea spirituală, fermentul care-l transformă pe om din interior, pârghia care ridică lumea. Christos a venit ca să ne spună „Dacă nu laşi pe mama ta, pe femeia ta şi propriul tău trup, nu poţi să fii ucenicul meu" . Ceea ce nu înseamnă ruperea oricăror legături naturale, ci Iubirea extinsă dincolo de familie, la toţi oamenii şi preschimbată într-o forţă vie şi creatoare, într-o forţă de transmutaţie.

Această iubire, din care Rosicrucienii făcuseră principiul fraternităţii lor oculte, de neînţeles pentru cei din timpul lor, este menită să schimbe esenţa religiei, a ritualului şi chiar a ştiinţei.

Drumul omenirii duce de la spiritualul inconştient (de dinainte de Christos), prin intelectualism (în prezent), la spiritul conştient în care se reunesc, se concentrează şi se dinamizează facultăţile astrale şi intelectuale prin forţa Iubirii-Spirit şi a spiritului iubirii. Pe această cale Teologia tinde să devină Teosofie.

Ce este de fapt Teologia? O cunoaştere a lui Dumnezeu impusă din afară sub formă de dogmă, ca un fel de logică mai presus de fire, dar exterioară omului.

Şi ce este Teosofia? Cunoaşterea lui Dumnezeu deschizându-se ca o floare în adâncul sufletului individual. Dumnezeu, dispărut din lume, renaşte în taina inimilor. Un asemenea creştinism, înţeles în sensul Rosicrucienilor, este în acelaşi timp cea mai formidabilă dezvoltare a libertăţii individuale şi a religiei universale prin fraternitatea sufletelor libere. Tirania dogmelor este atunci înlocuită prin strălucirea Înţelepciunii divine care este în acelaşi timp Inteligenţă, Iubire şi Acţiune.

Ştiinţa care va rezulta de aici se va măsura nu printr-o raţiune abstractă sau o supunere exterioară, ci după puterea de-a face să infloarească sufletele.

Iată diferenţa între Logos şi Sofia, între Ştiinţă şi Înţelepciunea divină, între Teologie şi Teosofie.

Astfel, Christos rămâne mereu în centrul evoluţiei esoterice a Occidentului. Unii teologi moderni, mai ales din Germania, au încercat să-l prezinte pe Iisus ca pe un om simplu şi naiv. Este o mare greşeală. Conştiinţa cea mai înaltă, înţelepciunea cea

mai profundă sălăşluiau in el, alături de iubirea divină. Fără o asemenea conştiinţă, cum ar fi putut el să reprezinte manifestarea capitală a întregii noastre evoluţii planetare? Cum ar fi putut poseda o asemenea putere şi cum şi-ar fi putut devansa atât de mult epoca? Conştiinţa care se ridica deasupra timpului său de unde o dobândise?

CONFERINŢA a II-a
Misiunea Maniheismului

Această prelegere este menită să lărgească şi să aprofundeze pe cea precedentă.

Diferenţa între confreriile oculte de dinainte şi de după Christos constă în faptul că cele dintâi urmăreau în principal să conserve tradiţiile sacre, pe când celelalte au avut drept scop să dea naştere viitorului. Ştiinţa ocultă nu este o ştiinţă abstractă, moartă, ci o ştiinţă activă şi vie.

Ocultismul creştin provine în mare parte de la maniheeni a căror tradiţie este mereu vie şi al cărui fondator, Mani*, a trăit în secolul al III-lea după Christos.

* Mişcare religioasă apărută în Orientul Apropiat, iniţiată potrivit tradiţiei de Mani (c. 216-276 e.n.) care a îmbinat zoroastrismul cu elemente gnostice, creştine şi budiste. A fost considerată mişcare eretică, adepţii ei fiind supuşi persecuţiilor (n. red.).

Esenţialul învăţăturii maniheene se structurează pe doctrina Binelui şi a Răului. În opinia curentă, Binele şi Răul sunt două noţiuni absolute ireductibile: unul dintre ele (Binele) trebuie să-l distrugă pe celălalt (Răul). Pentru Maniheeni, Răul, dimpotrivă, este o parte integrantă a Cosmosului; el colaborează la evoluţia acestuia şi va fl în cele din urmă absorbit şi transfigurat de Bine. Marea originalitate a Maniheismului este faptul că studiază funcţia Răului şi a durerii în lume.

Pentru a înţelege dezvoltarea omenirii, trebuie s-o priveşti de departe şi de sus, într-o perspectivă de ansamblu. Numai cu această condiţie ne putem construi un înalt ideal. Un om fără ideal este un om fără forţă. Rolul idealului în viaţă este asemenea aburilor într-o locomotivă. Aburii conţin, într-un spaţiu mic, o imensitate de spaţiu condensat. De aici provine marea sa forţă de expansiune. La fel este şi forţa magică a gândirii. Să ne ridicăm deci până la gândirea ideală a omenirii în ansamblul ei, sesizând firul conducător al evoluţiei de-a lungul epocilor.

Sisteme precum cel al lui Darwin caută şi ele acest fir conducător. Nu trebuie să negăm grandoarea darwinisrnului. Dar el nu explică evoluţia integrală a omului, neputând să-i vadă decât elementele inferioare. Aşa se întâmplă cu orice explicaţie pur fizică, care ignoră esenţa umană spirituală. Astfel, ipoteza evoluţionistă, care nu se sprijină decât pe fapte fizice, atribuie omului o origine animală pentru că, a constatat ea, omul fosil nu avea frunte bine dezvoltată. Or, ocultismul, pentru care omul fizic nu este decât o expresie a omului eteric, vede cu totul altceva. În epoca noastră, corpul eteric al omului are forma corpului fizic, abia depăşindu-l, dar cu cât ne întoarcem mai mult în istorie, cu atât disproporţia între capul eteric şi capul fizic este mai pronunţată, capul eteric fiind mai mare. El apărea aşa mai ales în perioada de dezvoltare terestră care a precedat-o pe a noastră. Oamenii care trăiau pe atunci se numeau Atlanţi.
La popoarele europene care au urmat Atlanţilor a început să se dezvolte partea frontală a capului. Dar la Atlanţi, punctul unde se concentra conştiinţa era în afara frunţii, în capul eteric. Astăzi punctul acesta se găseşte în interiorul capului fizic, puţin deasupra nasului.
Mitologia germanică desemnează prin *Nifelheim* sau *Nibelheim* (ţara negurilor) ţinutul Atlanţilor. În vremea aceea pământul era într-adevăr mai cald şi învăluit încă într-un strat permanent de vapori. Continentul Atlanţilor a fost distrus printr-o serie de potopuri, în urma cărora atmosfera terestră s-a luminat. Abia atunci s-au arătat cerul albastru, furtuna, ploaia şi curcubeul. Iată de ce, atunci când Arca lui Noe s-a oprit, curcubeul a fost, ne spune Biblia, un nou semn al legământului dintre Dumnezeu şi om.
Eul rasei aeriene nu putea fi conştientizat decât prin centralizarea corpului eteric în creierul fizic. Numai atunci omul a început să zică: *Eu*. Atlanţii vorbeau despre ei înşişi la persoana a treia.
Darwinismul a comis mai multe greşeli.
Omul şi animalul au o origine comună, animalele sunt însă o formă de decădere a strămoşului comun, a cărui dezvoltare superioară o reprezintă omul.
Ceea ce nu trebuie să ne facă orgolioşi, pentru că numai datorită regnurilor inferioare s-au putut dezvolta cele superioare.
Christos spălând picioareie Apostolilor (Sfântul Ioan, cap. XIII) reprezintă simbolul umilinţei iniţiatului în faţa celor inferiori lui. Iniţiatul îşi datorează existenţa neiniţiaţilor. De aici,

umilinţa profundă a celor care ştiu cu adevărat în faţa celor care nu ştiu. Dimensiunea tragică a dezvoltării cosmice constă în faptul că o categorie de oameni trebuie să se umilească pentru ca altii să se poată ridica: În acest sens trebuie apreciate frumoasele cuvinte ale lul Paracelsus: „Am privit toate fiinţele, pietrele, plantele, animalele şi toate mi s-au părut doar litere disparate din care s-a alcătuit cuvântul viu şi complet de om".

În cursul evoluţiei umane şi animale, inferiorul descinde din superior; ceea ce cade şi moare se desprinde de ceea ce este viu.

Răul şi Binele se află încă în om, aşa cum se aflau altădată în el animalele.

Contradicţiile omului, felul în care elementele se amestecă în el, constituie *Karma*, destinul lui.

Tot aşa cum omul s-a despărţit de animal, se va despărţi şi de rău. Dar niciodată n-a trecut printr-o criză mai violentă decât în zilele noastre.

Iată sensul maniheismului. El vrea să-i ridice pe oameni pentru a ajunge Mântuitori. Tot ceea ce a căzut va fi ridicat. Stăpânul trebuie să fie slujitorul tuturor.

Adevărata morală se naşte din înţelegerea legilor universului.

CONFERINŢA a III-a
Dumnezeu, Omul, Natura

Unul din principiile cele mai profunde ale ocultismului, întemeiat pe marea lege a analogiilor, este că Natura ne dezvăluie ceea ce se întâmplă în noi.

Pentru a vă da un exemplu concludent şi tipic, dar complet ignorat de ştiinţa oficială, îl vom cita pe acela al *pietrei filosofale*, cunoscută de Rosicrucieni. Într-un ziar german de la sfârşitul secolului al XVIII-lea, vorbindu-se despre piatra filosofală ca despre un lucru real, se afirmă: „Fiecare dintre noi o atinge adesea fără să o cunoască". Este absolut adevărat. Pentru a înţelege, trebuie să pătrundem în laboratorul naturii mai adânc decât o face ştiinţa contemporană.

Toată lumea ştie că omul inspiră oxigen şi expiră dioxid de carbon (ceea ce în Yoga are un sens fizic şi spiritual). Omul nu poate folosi dioxidul de carbon drept hrană pentru că ar muri, în timp ce plantele, absorbindu-l, se fortifică. Plantele furnizează omului oxigenul de care acesta are nevoie. Plantele

reîmprospătează aerul şi-l fac respirabil, ele hrănindu-se la rândul lor pe seama oamenilor şi a animalelor care le furnizează dioxidul de carbon. Ce face planta cu dioxidul de carbon pe care-l absoarbe? Îşi construieşte propriul său corp. Or, noi ştim că plantele moarte au produs cărbunele. Cărbunele este deci carbon cristalizat.
Sângele roşu care a fixat acidul carbonic s-a schimbat în sânge venos. Sângele venos trebuie reîmprospătat cu oxigen, căci omul nu poate folosi CO2 pentru a-şi construi corpul. Exerciţiile Yoga sunt un antrenament special care-l fac pe om capabil să facă din sângele roşu un constructor al corpului său. Astfel, Yoginul îşi făureşte trupul cu sângele lui, tot aşa cum planta şi-l făureşte pe al ei cu CO2.
Observăm deci că puterea de transmutaţie existentă în natură este reprezentată de cărbune, acesta fiind o plantă mineralizată. Şi piatra filosofală, într-un sens mai general, semnifică puterea de transmutaţie. Legea regresiunii este adevărată pentru toate fiinţele ca şi legea ascensiunii. Mineralele sunt plante degenerate; plantele sunt fostele animale; animalele şi omul (în corpul său fizic) au un strămoş comun. Omul s-a ridicat, animalul s-a coborât. In ceea ce priveşte partea spirituală a omului, ea provine de la zei . Astfel, omul se prezintă ca un zeu degenerat, iar versul lui Lamartine este literalmente adevărat:
„Omul este un zeu căzut care-şi aminteşte de ceruri".
A fost o epocă în care tot ce exista pe pământ ducea o viaţă semi-vegetală şi semi-animală. Pământul însuşi era viu şi constituia un fel de animal mare. Solul era o imensă turbă din care creşteau păduri uriaşe, transformate mai târziu în cărbune. Aceasta este epoca în care pământul şi luna formau un singur astru. Luna reprezintă elementul feminin al pământului .
Există fiinţe care rămân în urmă, la o etapă inferioară de evoluţie. Vâscul, de exemplu, este un martor al acelei epoci, un supravieţuitor al plantelor parazite care trăiau pe seama pământului ca pe seama unei plante. De aici provin virtuţile lui oculte, cunoscute de Druizii care îl venerau ca pe o plantă sacră. Vâscul parazit este un supravieţuitor al epocii lunare a globului terestru . A rămas parazit pentru că n-a învăţat, asemeni altor plante, să trăiască direct pe seama mineralelor.
Boala este ceva analog, o regresie cauzată de elementele parazite în organism. Druizii şi Scalzii cunoşteau legăturile dintre vâsc şi oameni. Un ecou s-a păstrat în legenda lui Baldur. Zeul Baldur este ucis de vâsc, un element ostil al

epocii precedente, care nu mai formează trup cu omul. Celelalte plante, adaptate la epocă, îi juraseră zeului prietenie.
Când pământul vegetal a devenit mineral, a dobândit prin metale o nouă proprietate: aceea de a reflecta lumina.
Un astru nu devine vizibil în cer decât dacă s-a transformat în mineral. Există deci în cer multe lumi pe care ochiul nostru fizic nu le poate zări şi pe care numai clarvăzătorii le pot percepe.
Pământul s-a mineralizat asemenea corpului fizic al omului: Caracteristic pentru om este faptul că în el există o dublă mişcare. Şi dacă omul fizic a coborât, omul spiritual s-a înălţat. Sfântul Pavel a susţinut acest adevăr, declarând că există o lege pentru trup şi una pentru spirit. Omul ne apare deci ca un sfârşit şi ca un început în acelaşi timp.
Punctul vital, punctul de intersecţie şi punctul de reviriment în ascensiunea umană este timpul separării sexelor.
A existat un timp în care cele două sexe erau unite într-o fiinţă. Darwin însuşi a acceptat această probabilitate. Prin separarea sexelor a apărut un nou şi important element: iubirea. Atracţia iubirii este un lucru atât de puternic şi de misterios încât face ca fluturii tropicali de sexe diferite, aduşi în Europa, aclimatizaţi la două sute de leghe unii de alţii, apoi puşi în libertate, zboară unii spre alţii, întâlnindu-se la jumătatea drumului.
Un lucru analog se întâmplă între lumea umană şi cea divină ca şi între regnul uman şi regnul animal. Oxigenul şi carbonul sunt inspirate şi expirate de om. Aşa cum regnul vegetal exală oxigen, omenirea exală iubire, din clipa separării sexelor, şi din aceste efluvii de iubire se hrănesc zeii.
De ce animalul şi omul răspândeşte iubire?
Ocultismul vede în omul de astăzi o fiinţă în plină evoluţie. Omul este în acelaşi timp un zeu căzut şi un zeu în formare. Împărăţia cerurilor se hrăneşte din efluviile iubirii umane. Grecia exprimă această realitate prin mitul nectarului şi al ambroziei. Şi totuşi zeii sunt atât de sus deasupra omului că tendinţa lor firească ar fi mai degrabă să-l comprime.
Există însă ceva între om şi zei, o fiinţă intermediară, ca vâscul între plantă şi animal: Lucifer şi elementul luciferic. Pe zei nu-i interesează decât iubirea oamenilor.
Când Lucifer, sub formă de şarpe, ar vrea să-l ispitească pe om să cerceteze ştiinţa, Iehova se împotriveşte. Dar Lucifer este un zeu căzut care nu se poate înălţa decât prin intermediul omulul, insuflându-i acestuia dorinţa cunoaşterii

personale; el, se opune voinţei lui Dumnezeu care l-a creat pe om „după chipul său".
Rosicrucienii explică rolul lui Lucifer în lume. Vom reveni mai târziu asupra acestei probleme. Notăm aici doar sentinţa Ordinului:
„O, omule, gândeşte-te că prin tine trece un curent care urcă şi unul care coboară".

CONFERINŢA a IV-a
Involuţie şi evoluţie

Există un fenomen al vieţii fizice pe care nimeni nu l-a explicat în mod exoteric; acea viaţă haotică legată de somn şi căreia noi îi spunem viaţa din vis.
Ce este visul? Supravieţuirea unei activităţi ale cărei origini se află în preistorie. Pentru a-l înţelege, prin analogie, să cercetăm anumite fenomene care nu mai aparţin în mod logic vieţii fizice: organe care nu mai servesc la nimic, organe rudimentare cu care naturalistul nu ştie ce să facă.
Aşa sunt organele motorii a1e urechii şi ochiului care nu mai folosesc la nimic; apendicele, şi mai ales glanda pineală*, situată în creier şi având forma unui minuscul con de pin. Naturaliştii o tratează ca pe o degenerescenţă, ca pe o vegetaţie parazitară a creierului. Este inexact. În producţiile durabile ale naturii, nimic nu este inutil. Glanda pineală este ceea ce a mai rămas dintr-un organ de percepţie, care la omul primitiv avea o foarte mare importanţă, un fel de creier extern care-i servea de antenă, de ochi şi de ureche. Organul a existat la om din perioada sa rudimentară, când pământul, jumătate lichid, jumătate vapori, era încă unit cu luna. În acest element, în parte lichid, în parte gazos, omul înota ca un peşte şi se orienta cu ajutorul acestui organ. Percepţiile sale aveau un caracter vizionar, alegoric. Curenţii calzi evocau pentru el impresia unui roşu-strălucitor şi a unei sonorităţi puternice. Curenţii reci îi evocau culorile verde şi albstru, sonorităţi cristaline si fluide.

* Epifiza, importantă glandă endocrină, a cărei funcţie nu era încă cunoscută la începutul acestui secol, când Steiner susţinea acestă prelegere. Intervine îndeosebi în reglarea proceselor metabolice (n. red.).

Glanda pineală, foarte dezvoltată la omul primitiv, juca deci un rol capital. Dar o dată cu mineralizarea pământului, au apărut alte organe de simţ şi ea a rămas aparent fără nici o funcţie.
Tot astfel, visul este o funcţie rudimentară a vieţii noastre – în aparenţă fără utilitate şi fără scop. În realitate însă, el este o

funcţie atrofiată, funcţie care conducea altădată la o manieră cu totul deosebită de a vedea lumea.
Înainte ca pământul să fi devenit metalic, el nu era perceptibil decât astral. Orice percepţie era relativă, nefiind decât un simbol. Adevărul central este perceptibil omului divin, dar inefabil. E ceea ce Goethe a exprimat minunat în aceste cuvinte: „Tot ceea ce se întâmplă nu e decât un simbol".
Viziunea astrală (cea a visului de astăzi) este tot o alegorie şi un simbol.
Să luăm ca exemplu visele provocate de cauze fizice şi corporale:
Un student visează că un camarad îl loveste la intrarea în amfiteatru, faptă urmată de un duel în care este rănit. Se trezeşte şi observă că visul a fost provocat de un scaun care se răsturnase[1].

[1]La acest gen de vis poate fi raportat visul lui Descartes (puricele) şi cel al lui Napoleon (masina infernală) (n.a.).

Se aude în vis galopul unui cal, audiţie provocată de tic-tacul unui ceas.
O femeie vizează un pastor cu aripi predicând – vis provocat de cântatul unui cocos.
Dacă există în vis percepţii care vin de la corp, există şi altele care vin din lumea astrală şi spirituală. Aceste percepţii se află îndeosebi la originea Miturilor.
Savanţii atribuie astăzi originea Miturilor interpretării poetice a fenomenelor naturale. Dar oricine studiază apariţia legendelor în sânul poporului îşi poate da seama că acestea nu sunt create în acest fel. Miturile şi legendele sunt toate, la origine, viziuni astrale travestite de tradiţie, transformate şi apoi dezvoltate.
Iată un exemplu: legenda slavă a *Femeii la amiază*. Ţăranii, care secerau în căldura copleşitoare a verii şi nu se mai întorceau acasă la prânz, culcându-se pe pământ ca să se odihnească, visau o femeie care îi punea să dezlege o serie de enigme. Dacă cel care visa putea să le dezlege, se trezea eliberat, altfel femeia îl ucidea, tăindu-l în două cu o secere. Legenda adaugă că fantoma putea fi conjurată printr-un *Tatăl Nostru* recitat de la coadă la cap.
Ocultismul ne învaţă că această femeie de la amiază este o formă astrală, un fel de demon care apare în vis, torturându-i pe oameni. *Tatăl Nostru* recitat pe dos redă ideea că în lumea astrală totul se reflectă în ordine inversă, ca în oglindă. Ludwig Leistner în cartea sa, *Das Roetsel des Sphinx**, notează că originea legendei sfinxului se regăseşte la toate popoarele.

El dovedeşte, între altele, că toate aceste legende provin dintr-o stare de somn superior care percepe realităţile şi că sfinxul este un demon adevărat.

* Enigma Sfinxului (n. red.).

Starea de vis sau percepţia lumii reale printr-un simbol astral, se află la originea tuturor Miturilor. Acestea reprezintă lumea astrală percepută în viziuni simbolice.

Din punct de vedere istoric, creaţia mitică dispare când începe să se dezvolte viaţa logică şi intelectuală.

Pe orice treaptă nouă a evoluţiei se păstrează un element al trecutului, aceasta este o lege a ocultismului. Vechile facultăţi, atrofiate în fiinţa umană, rămăşiţe ale unei epoci trecute, joacă în viaţa noastră rolul unor fermenţi care s-au păstrat în vederea unor dezvoltări ulterioare, precum drojdia în pâine care face să crească aluatul. Astfel, facultatea de a visa, în lumea zilelor noastre, va da naştere unei forţe noi de percepţie, percepţia lumii astrale şi spirituale.

Omul de astăzi nu trăieşte decât prin simţuri şi inteligenţa care prelucrează datele acestor simţuri. Omul viitorului va trăi prin intelectul luminat de conştiinţă şi în acelaşi timp în lumea astrală.

Transa subiectului hipnotizat şi a mediumului nu este decât un fenomen atavic, legat de declinul conştiinţei. Clarvăzătorul, iniţiatul, nu este un dezechilibrat, un vizionar; el posedă deja acel grad de conştiinţă al oamenilor viitorului; el este la fel de solid ancorat de pământ ca şi cel mai pozitiv om, iar raţiunea lui este la fel de limpede, la fel de sigură. Însă privirea lui vede în două lumi.

Anumite organe se atrofiază pentru a dobândi apoi o nouă importanţă, aceasta este o lege a evoluţiei.

Glanda pineală este din punct de vedere fiziologic în raport cu sistemul limfatic. Ea a fost organul de percepţie extern şi se mai poate vedea la noii-născuţi, în creştet, un punct moale care aminteşte de constituţia omului în vremea acestei percepţii...

Visul joacă în viaţa noastră intelectuală un rol semănător cu acela al glandei pineale în fiziologia corpului uman.

De ce există o dezvoltare descendentă şi o dezvoltare ascendentă? De ce există răul? - Este o chestiune serioasă pe care nici ştiinţa, nici religia n-au soluţionat-o cu adevărat. Or, de soluţia acestei chestiuni depinde întreaga problemă a educaţiei.

Răul nu este ceva absolut. El este un instrument în dezvoltarea fiinţelor şi a libertăţii.

Materialistul nu admite ideea că gândurile sugerate în noi de Natură sunt conţinute în ea. El crede că noi le aşezăm acolo.
Rosicrucienii din Evul Mediu puneau un pahar cu apă în faţa neofitului zicându-i: „Pentru ca în pahar să fie apă, cineva trebuia s-o fi pus". La fel se întâmplă şi cu ideile pe care le găsim în Natură. Ele au fost aşezate acolo de fiinţele divine, lucrătorii Logosului.
Gândurile pe care le extragem din lume, se află realmente în ea. Tot ceea ce creăm este inclus în mod obligatoriu în ea. Minimalizarea valorii corpului fizie este o idee falsă a anumitor mistici. El are aceeaşi valoare ca şi corpul astral şi trebuie să devină templul sufletului.
Să eercetăm admirabila construcţie a femurului, osul care susţine tot corpul şi ale cărui planuri se intersectează în aşa fel încât să se obţină maximum de stabilitate cu minimum de materie posibilă. Nici un inginer n-ar puta să realizeze o asemenea minune.
În comparaţie cu corpul fizic, cel astral, centrul în care se nasc pasiunile noastre, este rudimentar şi inform.
Lumea fizică este expresia unei înţelepciuni întrupate a înţelepciunii divine.
Rosicrucienii ne învaţă că pământul a fost mai întâi un pământ al înţelepciunii, în timp ce pământul de acum ar putea fi numit un pământ al iubirii. Misiunea omului este de-a face pentru ceea ce este încă imperfect în el ceea ce înţelepciunea divină a făcut altădată pentru corpul lui fizic. El trebuie să înnobileze atât corpul său astral cât şi lumea înconjutătoare.
Involuţia reprezintă tot ceea ce a intrat în noi, fără cunoaşterea şi voinţa noastră, sub influenţa înţelepciunii divine. Evoluţia reprezintă tot ceea ce trebuie să scoatem din noi pentru lumea exterioară, prin conştiinţa şi voinţa noastră.
Piramida a fost preluată de la munte, dar semnifică altceva decât muntele. Piramida va dispare în decursul secolelor; dar ideea care a creat piramida va continua să evolueze. Cee ce este astăzi o catedrală va lua şi ea o altă formă. Tablourile lui Rafael se vor acoperi de praf, dar sufletul lui Rafael şi ideile reprezentate de tablourile lui vor rămâne veşnic forte vii şi evolutive. Arta de astăzi va fi natura de mâine şi va reînflori în ea. Astfel Involuţia devine Evoluţie.
Acesta este punctul de intersecţie a divinului cu umanul şi dubla forţă care-l apropie pe Dumnezeu de om şi-l ridică pe om la Dumnezeu.
Practicat astfel, ocultismul devine forţa vie care cuprinde toate realizările ulterioare.

CONFERINŢA a V-a
Yoga orientală şi cea occidentală
(partea I)

Trebuie să avem în vedere înainte de a aborda acest subiect, că, de când ocultismul a fost popularizat, adică de vreo câteva zeci de ani, o anume literatură teosofică a răspândit idei eronate cu privire la scopul urmărit de ocultism. S-a pretins că el ar urmări anihilarea corpului prin ascetism. S-a răspândit ideea că realitatea este o iluzie care trebuie învinsă. S-a apelat la Maya hindusă. Aceasta este nu numai o exagerare, este o veritabilă eroare teoretică contrazisă de ştiinţa şi practica ocultismului.
Cu mult mai potrivită este imaginea greacă în care sufletul este comparat cu o albină. Tot aşa cum albina iese din stup şi soarbe nectarul florilor pentru a-l distila şi a-l transforma în miere, tot aşa sufletul ieşit din cuget pătrunde în realitate şi adună sucul pentru a-l oferi cugetului.
Ocultismul nu dispreiuieşte realitatea, ci o înţelege şi o foloseşte. Corpul nu este veşmântul, ci instrumentul spiritului. Ştiinta ocultă nu este ştiinţa care suprimă corpul, ci aceea care ne învaţă să ne servim de el în scopuri superioare. Am înţelege oare natura magnetului dacă l-am descrie simplu ca pe o potcoavă? Nu. Dar vom înţelege dacă ni se va spune: „Este o bucată de fier care închide în ea puterea de a atrage alte bucăii de fier". Realitatea vizibilă este saturată de o realitate mai profundă pe care sufletul încearcă s-o pătrundă pentru a o stăpâni.
Înţelepciunea superioară a fost păstrată în secret mii de ani în interiorul confreriilor oculte. Trebuia să aparţii acestora pentru a cunoaşte fie chiar numai şi primele elemente ale ştiinţei oculte. Şi pentru a intra în ele, trebuia să treci prin anumite probe de iniţiere şi să depui jurământ că nu vei abuza niciodată de adevărurile revelate. Dar situaţia omenirii, inteligenţa umană în special, s-a schimbat cu totul încă din secolul al XVI-lea si mai ales în ultima sută de ani, sub influenţa descoperirilor ştiinţifice. Prin ştiinţă, un anumit număr de adevăruri de ordin natural şi sesizabil cunoscute altădată numai de iniţiaţi, au intrat în domeniul public. Ceea ce ştim astăzi prin ştiinţă, era altădată un mister. Iniţiaţii au

ştiut dintotdeauna ceea ce toţi ceilalţi oameni aveau să afle în timp; iată de ce au fost numiţi profeţi.
La toate acestea se adaugă faptul că iniţierea a fost profund transformată de creştinism. După Iisus Christos iniţierea nu a mai fost ca altădată. Nu putem înţelege acesta decât ţinând seama de felul cum este alcătuită natura umană şi amintind aici cele şapte principii fundamentle ale omului.
Cele şapte principii constitutive ale omului sunt:
1. *Corpul fizic*. - Omul vizibil cu ochiul material, omul natural - singurul pe care ştiinţa de astăzi îl cunoaşte bine. Omul pur fizic corespunde lumii minerale; el este un compus al tuturor forţelor fizice ale universului.
2. *Corpul eteric*. - Cum poate fi perceput?
Ştim că hipnoza trezeşte o altă conştiinţă nu numai în subiectul hipnotizat, ci şi în hipnotizatorul care sugerează subiectului tot ceea ce vrea. El poate să-l facă pe acesta să ia un scaun drept un cal, dar îi poate, de asemenea, sugera că scaunul nu este acolo sau că nu se află nimeni într-o cameră plină de lume. Iniţiatul poate exersa în voie acestă putere asupra lui însuşi şi poate face abstracţie complet de corpul fizic al persoanei care se află în faţa lui. Atunci, în locul corpului fizic, el zăreşte nu vidul ci corpul eteric. Acest corp se aseamănă cu corpul fizic, dar cu unele diferenţe. Îmbracă forma acestuia, depăşindu-l cu puţin. Este mai mult sau mai puţin luminos şi fluid. În el organele sunt înlocuite de curenţi de diverse culori, iar inima se înfăţişează ca un veritabil nod de forţe, un vortex al acestor curenţi.
Corpul eteric este deci veritabilul dublu eteric al corpului material. Acest corp, omul îl are în comun cu plantele. El nu este produsul corpului fizic, cum ar putea crede naturaliştii; dimpotrivă, el este cel care construieşte orice organism viu. Pentru plante ca şi pentru om, el reprezintă forţa de creştere, forţa ritmului şi reproducerii.
3. *Corpul astral* nu are forma corpului eteric, nici a corpului fizic. Prezintă o formă ovoidală şi depăşeşte corpul ca un nor, o aură. Corpul astral poate lua toate culorile curcubeului în funcţie de pasiunile care-l animă. Fiecare pasiune are culoarea sa astrală. Pe deasupra, corpul astral este, într-un anumit fel, sinteza corpului fizic şi a corpului eteric. Şi iată cum. Corpul eteric are întotdeauna un caracter opus sexului corpului fizic. Corpul eteric al unui bărbat este de sex feminin; corpul eteric al unei femei este de sex masculin. Corpul astral, la bărbat ca şi la femeie, este bisexuat; constituie deci o sinteză a celor două corpuri.

4. *Eul*, *Manas* în sanscrită, Ioph în ebraică, este sufletul inteligent şi conştient; este individualitatea umană indestructibilă care poate învăţa să zidească alte corpuri; este inexprimabilul, în acelaşi timp Eu omenesc şi Eu divin.

Unirea acestor patru elemente n-a fost revelată de Pitagora sub semnul *tetragramei*.

Evoluţia omenească constă în transformarea corpurilor inferioare, cu ajutorul Eului, în corpuri spiritualizate. Corpul fizic este cel mai vechi şi ca urmare cel mai perfecţionat la omul de astăzi. Faza de acum a evoluţiei omeneşti are ca ţel transformarea corpului astral. La tipul uman civilizat, corpul astral se împarte în două: cel inferior şi cel superior. Cel inferior este încă haotic şi întunecat; cel superior, luminos, este pătruns deja de forţele Manas-ului, deci este coordonat şi reglat.

Atunci când iniţiatul şi-a puriflcat corpul astral de toate pasiunile animale, când l-a făcut să fie întru totul luminat (acesta este prima fază în iniţiere), el a ajuns la *katharsis*, la purificare. Doar atunci poate acţiona asupra acorpului eteric şi prin intermediul lui îşi poate pune pecetea pe corpul fizic. Acţiunea sa trebuie să treacă prin corpul eteric. Datoria discipolului este deci să realizeze transformarea corpului astral şi a corpului eteric, apoi să dobândescă puteri depline asupra corpului fizic; în acest fel devine magistrul şi transformă cele trei principii inferioare ale naturii sale în trei principii superioare: 5. *Manas*; 6 *Budhi*; 7. *Atma*.

Este vorba aici de o lege minunată a naturii omeneşti dovedind că *Eul* şi *Manas*-ul sunt centrul dezvoltării umane. Dominaţia pe care *Manas*-ul o exercită în partea de jos asupra corpului astral şi corpului eteric se traduce sus (adică asupra formelor de om superior şi divin) prin dobândirea de noi facultăţi.

Astfel, influenţa *Manas*-ului supra corpului eteric se transformă în lumină şi în forţă pentru fiinţa lui spirituală (*Budhi*). Influenţa pe care o exercită asupra corpului său flzic se trnsformă în lumină şi în forţă pentru spiritul său divin (*Atma*).

Orice evoluţie umană se rezumă deci în transformarea corpului inferior de către *Eul* superior.

Iar faza noastră actuală constă în transformarea corpului astral, care merge mână în mână cu dominarea simţurilor şi purificarea lor.

Corpul astral al omului este acum întunecat în partea sa inferioară, limpede şi colorat în partea sa superioară. Partea inferioară n-a fost încă transformată de către Eu. Cea

superioară a fost pătrunsă şi organizată de el. Când omul şi-a elaborat în întregime corpul astral, se spune că l-a transformat în Manas.

Numai acum poate începe travaliul asupra corpului eteric. Acest lucru are o cauză. Ceea ce se întâmplă în corul astral este: efemer. Ceea ce se întâmplă în corpul eteric lasă o urmă de neşters care se va imprima ca o pecete asupra corpului fizic.

Iniţierea superioară constă în controlul tuturor fenomenelor din corpul fizic, stăpânirea lor completă, mânuirea lor după plac. În măsura în care iniţiatul reuşeşte să posede atma, el devine mag şi dobândeşte putere asupra naturii.

Diferenţa între iniţierea orientală şi iniţierea occidentală constă în metoda prin care maestrul îşi conduce discipolul să lucreze asupra corpului eteric . Pentru a ne da seama, trebuie să avem în vedere diferenţele dintre starea de somn şi starea de veghe.

În timpul somnului, corpul astral este parţial despărţit de corp şi în stare de inactivitate, numai corpul eteric îşi continuă activitatea sa vegetativă.

La moarte, corpul eteric iese complet, împreună cu corpul astral, din corpul fizic. În acest corp eteric, înzestrat cu memorie, rezidă amintirea vieţii şi, în clipa în care acesta se desprinde, muribunzii îşi văd viaţa ca într-un singur tablou. Corpul eteric, ieşind din corpul fizic, devine mult mai impresionabil, pentru că nu mai este stânjenit de conţinutul său fizic.

Or, *iniţierea orientală* constă în scoaterea artificială a corpului eteric şi a corpului astral din corpul fizic al discipolului, în decursul unei letargii care trebuie să dureze conform ritualului trei zile. În acest timp, hierofantul dirijează corpul eteric al discipolului, îi transmite impulsuri, îi sugerează înţelepciunea, o depune în el ca pe o amprentă puternică, de neşters.

Iniţiatul, trezindu-se regăseşte în el toată acestă înţelepciune pentru că etericul cuprinde memoria omului; el conservă această înţelepciune aparţinând doctrinei oculte, dar purtând amprenta de neşters, personală, a hierofantului. După ce a fost supus acestei iniţieri se spune despre el că s-a născut a doua oară.

Se proceda astfel pentru că ar fi fost greu să se comunice în alt mod adevărurile superiore.

În *iniţierea occidentală* se procedează altfel.

Ea diferă de iniţierea orientală prin faptul că una se practică în somn, cealaltă în stare de veghe, adică evită separarea între corpul eteric şi corpul fizic.
În iniţierea occidentală, iniţiatul rămâne independent, iar maestrul nu este decât cel care îl luminează.
Maestrul occidental nu vrea nici să domine, nici să convertească, ci numai să povestească ce a văzut.
Cum trebuie ascultat? – Există în realitate trei feluri de a asculta: să asculţi supunându-te cuvântului ca unei autorităţi infailibile; să asculţi cu simţ critic, revoltându-te împotriva a ceea ce auzi; să asculţi pur şi simplu, fără o încredere servilă şi oarbă, dar şi fără o opoziţie sistematică, lăsând să acţioneze asupra ta ideile şi observând efectele lor.
Aceasta trebuie să fie, în iniţierea occidentală, atitudinea discipolului faţă de maestrul său.
În ceea ce-l priveşte pe iniţiator, el ştie că, pentru a fi maestru, el trebuie să fie şi slujitor. Pentru el problema nu e de a modela sufletul discipolului după imaginea sa, ci de a-i ghici taina şi de a-i găsi soluţia. Ceea ce îl învaţă pe celălalt nu este o dogmă sau, dacă este o dogmă, ea nu are valoare decât ca principiu de evoluţie. Orice adevăr care nu e în acelaşi timp o forţă vitală este un adevăr steril. Iată de ce e necesar ca orice gândire să meargă la suflet. Ea nu izbuteşte aceasta dacă nu e impregnată de simţire, fiind astfel o gândire născută moartă.

CONFERINŢA a VI-a
Yoga orientală şi occidentală
(partea a II-a)

Trebuie să stabilim din capul locului faptul că Yoga sau iniţierea nu constituie un eveniment precipitat, ci un lent antrenament, o schimbare dintre cele mai intime. Ne închipuim adesea că, ea constă într-o serie de manipulări exterioare şi practici ascetice. Nu e nimic din toate acestea. Totul se petrece în adâncurile sufletului.
Vom vorbi de regulile practice ale acestui antrenament. Se spune adesea că începutul iniţierii este periculos, iar cel care îl întreprinde se expune la serioase pericole. Există un adevăr în toate acestea şi vom încerca să-l explicăm ştiinţific.
Iniţierea sau Yoga constituie un fel de aducere pe lume a sufletului superior latent în orice fiinţă umană; ea prezintă pentru sufletul inferior sau mai exact pentru corpul astral, pericole analoge cu cele ale naşterii fizice, sufletul divin

născându-se în dureri din sufletul pasional, ca un copil din pântecul maicii sale, cu diferenţa că naşterea spirituală va dura un timp mult mai indelungat.
Să recurgem acum la altă comparaţie. Sufletul superior este strâns legat de sufletul animal. Fuziunea lor tempereazǎ pasiunile, le spiritualizează şi le stăpâneşte în funcţie de gradul de inteligenţă şi de voinţă. Fuziunea acesta are o parte bună pentru om. Dar acest avantaj este plătit cu pierderea clarviziunii. Închipuiţi-vă un lichid de culoare verde compus chimic din albastru şi galben. Dacă reusiti să le disociati chimic, veti vedea, de exemplu, că lichidul galben se depune pe fund, în timp ce lichidul albastru se ridică la suprafaţă. La fel se întâmplă cu sufletul omului când Yoga separă sufletul animal de sufletul spiritual. Sufletul superior obţine clarviziunea. Dar sufletul animal, rămas singur, dacă n-a fost încă purificat prin Eu, se dedă, necontrolat, la excese pasionale. Faptul poate fi frecvent constatat la mediumuri. Punerea în gardă împotriva acestui pericol este uneori desemnată, în iniţiere, prin sintagma: *Paznicul pragului*.
Iată de ce prima condiţie care i se cere unui iniţiat este un caracter ferm şi înfrânarea pasiunilor. Yoga trebuie să fie precedată de o disciplină severă şi de anumite condiţii din care cele dintâi sunt calmul şi singurătatea. Morala obişnuită nu ajunge. Aceasta nu se referă decât la conduita omului în lumea exterioară. Yoga se referă la omul interior.
Dacă ni se spune: mila ajunge, vom răspunde: mila este un lucru foarte frumos şi necesar, dar ea nu are nimic de-a face cu antrenamentul ocult. Mila fără înţelepciune este neputincioasă.
Se pune problema pentru ocultist, pentru adevăratul iniţiat, de a-şi schimba direcţia curentului vieţii. Omul actual este determinat şi împins în actele sale de senzaţii, adică de lumea exterioară. Tot ceea ce este determinat de loc şi timp nu are nici o valoare. Acestea trebuie depăşite.
Care sunt mijloace folosite în acest scop?
1. Să-ţi fixezi gândul asupra unui singur obiect, ceea ce se numeşte dobândirea controlului asupra gândirii.
2. Să acţionezi la fel în privinţa tuturor actelor, mici sau mari; să le domini, să le reglezi, să le pui sub controlul voinţei. Toate trebuie să pornească de acum dintr-o iniţiativă interioară, ceea ce reprezintă controlul actelor.
3. Echilibrul sufletului. Să dobândesti moderaţia în durere şi bucurie. Goethe spunea că sufletul care iubeşte e când vesel, când trist de moarte. Ocultistul trebuie să suporte cu aceeaşi

egalitate de suflet şi cea mai mare bucurie şi cea mai mare durere.

4. Optimismul; starea de spirit care constă în căutarea laturii bune a tuturor lucrurilor. Pretutindeni, chiar în crimă şi absurd, există o parte bună. O legendă persană povesteşte că ucenicii care-l însoţeau pe Christos, trecând prin faţa hoitului împuţit al unui câine, au întors scârbiţi capul; Christos, după ce a contemplat acest spectacol respingător a zis: „Ce dinţi frumoşi are!"*

* Legenda este redată şi într-o poezie a lui G. Coşbuc (n. red.).

5. Increderea; deschiderea spiritului în faţa oricărui fenomen nou. Să nu te laşi niciodată influenţat de evenimente din trecut în judecata ta.

6. Echilibrul interior care rezultă din toate aceste actiuni pregătitoare. Atunci vei fi pregătit pentru atrenamentul interior al sufletului şi gata de a porni la drum.

7. Meditaţia. Trebuie să devii orb şi surd în privinţa lumii exterioare şi a amintirilor despre ea, până când nici chiar o lovitură de tun să nu te mai perturbe. Acesta este preludiul meditaţiei. Când a făcut gol în sinea ta, vei fi capabil să primeşti ceea ce vine din interior. Trebuie atunci să trezeşti sufletul profund prin idei care să poată să-l întoarcă la izvoare.

În „Lumina pe cărare" se află patru sentinţe potrivite pentru a fi întrebuinţate ca subiecte de meditaţie, de concentrare interioară. Sunt sentinţe vechi, întrebuinţate de iniţiaţi de secole şi a1 căror sens este profund şi multiplu.

Prima sentinţă: Inainte de a putea să vadă; ochii trebuie să nu mai poată plânge.

A doua sentinţă: Înainte de a putea să audă, urechea trebuie să-şi piardă auzul.

A treia sentinţă: Înainte de a putea vorbi în prezenţa maeştrilor, vocea trebuie să-şi piardă puterea de a răni.

A patra sentinţă: Înainte ca sufletul să poată sta drept în prezenţa maeştrilor, picioarele trebuie să fie scăldate în sângele inimii.

Aceste patru sentinţe au o putere magică. Dar pentru a o simţi trebuie să le laşi să trăiască în tine şi să le iubeşti neîncetat, precum o mamă pe propriul ei copil.

Acest prim antrenament are puterea de a dezvolta corpul eteric şi îndeosebi partea lui superioară, care corespunde capului.

După ce partea superioară a corpului eteric a fost tratată astfel, trebuie antrenată o parte mai profundă a fiinţei: sistemul circulator şi respirator, inima şi plămânii. Odinioară,

în epoci foarte îndepărtate ale dezvoltării terestre, omul trăia în apă şi respira prin branhii ca peştele din zilele noastre. Cărţile sacre ale popoarelor au marcat momentul în care omul a început să respire sub cerul liber. Geneza spune: „Dumnezeu a dat duh din duhul său omului".

Discipolul trebuie să-şi schimbe sistemul respirator şi să-l purifice. Orice dezvoltare porneşte dinspre haos spre armonie, de la aritmie la euritmie. Omul trebuie să dea ritmicitate instinctelor sale.

În vremurile de odinioară, diversele trepte de iniţiere erau desemnate cu nume speciale:

Prima treaptă: Corbul (cel care stă în prag). Corbul apare în toate mitologiile. În *Edda*, el şopteşte la urechea lui Wotan tot ceea ce vede în depărtare.

A doua treaptă: Ucenicul secret sau Ocultistul.

A treia treaptă: Războinicul (lupta, bătălia).

A patra treaptă: Leul (forţa).

A cincea treaptă: Iniţiatul poartă numele poporului căruia îi aparţine: Persanul sau Grecul, pentru că sufletul său s-a lărgit cuprinzând pe cel al poporului său.

A şasea treaptă: Eroul solar sau Alergătorul Soarelui, pentru că mersul său a devenit la fel de armonios, la fel de ritmic ca al soarelui.

Soarele reprezintă mişcarea şi ritmul dătător de viaţă al sistemului planetar. Legenda lui Icar se referea la iniţiere. Icar a încercat să ajungă la soare prea devreme, fără o pregătire suficientă şi a fost aruncat în gol.

A şaptea treaptă: Tatăl, pentru că el este capabil să creeze discipoli şi să fie protectorul tuturor oamenilor; şi pentru că el este tatăl omului nou, de două ori născut în sufletul reînviat.

În cursul meditaţiei, gândirea purifică aerul; se poate dovedi chiar chimic, demonstrându-se că dioxidul de carbon este exalat într-o cantitate mult mai mică.

Noul ritm al respiraţiei produce o schimbare în sânge. Omul se purifică până la stadiul de a-şi putea dirija el însuşi procesul de formare a sângelui fără ajutorul plantelor. Atitudinea prelungită a meditaţiei schimbă natura sângelui. Omu1 răspândeşte mai puţin dioxid de carbon, reţinându-l în interior şi folosindu-l pentru structura corpului său, devenind astfel capabil să trăiască prin propria lui respiraţie, săvârşind o transmutaţie chimică.

Care sunt etapele superioare în Yoga?

Prima etapă: Iniţiatul obţine liniştea sufletului. Atunci îşi fac apariţia viziunea astrală care este imaginea simbolică a

realităţii. Acestă viziune astrală, percepută în somn, este incompletă.
A doua etapă: Visele încetează să mai fie haotice, devenind ordonate. Iniţiatul sesizează adevăratul raport între simbolismul viselor şi realitate, devenind stăpânul astralului. Lumina astrală care vine din interior se trezeşte în sufletul care învaţă să vadă celelalte suflete ca pe nişte realităţi.
A treia etapă: se realizează continuitatea conştiinţei între starea de veghe şi starea de somn. În timp ce viaţa astrală se reflectă în visele din timpul somnului uşor, în somnul profund apar alte concepte care sunt audiţii pure, manifestându-se sub formă sonoră. Atunci sufletul aude cuvântul interior al tuturor fiinţelor sub forma unei minunate armonii care reprezintă manifestarea vieţii reale.
Platon şi Pitagora au numit această armonie armonia sferelor. Nu este o metaforă poetică, ci o vibraţie profundă a sufletului sub acţiunea undelor sonore care emană din sufletul lumii.
Goethe, iniţiat în tinereţea lui, între perioada de la Leipzig şi cea de la Strasbourg, cunoştea acestă armonie a sferelor. A cântat-o la începutul lui Faust, când Aarhanghelul Rafael pronunţă aceste cuvinte:

„Soarele vibrează in cer
Sferele frăţesti răsună
El îşi urmează fără greş durmul
Şi vocea lui bubuie ca tunetul"*

În somnul profund, iniţiatul aude aceste sunete ca pe cele de trâmbiţe şi tunete.

* În trad. rom. de Lucian Blaga:
„Prin zvon de sfere înfrăţite
Planete, soare sună-ntr-una
Se aude ca un mers de tunet
Cutreierul din totdeauna" (n. red.).

CONFERINŢA a VII-a
Evanghelia Sfântului Ioan

Creştinismul are un rol unic, incisiv şi capital în istoria omenirii. El este, într-un anumit fel, momentul central, placa turnantă între involuţie şi evoluţie. Iată de ce izvorăste din el o lumină atât e strălucitoare.
Nicăieri această lumină nu este atât de vie ca în Evanghelia Sfântului Ioan. Într-adevăr doar aici ea apare în toată splendoarea sa.
Dar teologie modernă nu concepe aşa acestă Evanghelie. Sub aspect istoric, ea o consideră inferioară celor trei sinoptice şi,

ca să zicem aşa, aprocifă. Faptul că se consideră că a fost concepută în secolul al II-lea după Christos i-a făcut pe teologii şcolii critice s-o considere ca pe o operă de poezie mistică şi filosofică alexandrină.
Ocultismul vorbeşte cu totul altfel despre Evanghelia Sfântului Ioan. De-a lungul Evului Mediu, au existat o serie de confrerii care au văzut în ea idealul lor şi sursa principală a adevărului creştin. Aceste confrerii se numeau Fratii Sfântului Ioan, Albigenzi, Catari, Templieri şi Rosicrucieni. Toţi practiau ocultismul şi făceau apel la acestă Evanghelie ca la Biblia, la breviarul lor. Putem chiar admite că legenda Graalului, a lui Parsifal şi Lohengrin s-au născut în sânul acestor confrerii, reprezentând expresia populară a acestor doctrine secrete.
Toţi aceşti fraţi din diferite ordine înrudite s-au considerat ei înşişi precursorii unui creştinism individual al cărui secret îl posedau şi a cărui înflorire urma să se producă în vremurile care vor veni. Pentru ei, secretul unic şi absolut, se afla în Evanghelia Sfântului Ioan. Aici descoperiseră adevărul etern aplicabil tuturor vremurilor, un adevăr care regenerează complet sufletul care-l păstrează în adâncul lui cel mai profund. Evanghelia Sfântului Ioan nu era citită ca o scriere literară. Era folosită ca un instrument mistic. Pentru ca să înţelegem mai bine, să facem abstracţie puţin de valoarea ei istorică.
Primele paisprezece versete ale acestei Evanghelii erau pentru Rosicrucieni obiect de meditaţie zilnică şi de exerciţiu spiritual. Li se atribuia o putere magică pe care o posedau într-adevăr pentru ocultist. Iată ce efect aveau: Rosicrucienii reuşeau, repetându-le neobosit, zilnic, la aceeaşi oră, să obţină, pe calea visului, viziunea tuturor evenimentelor relatate în Evanghelie şi să le trăiască interior.
Astfel pentru Rosicrucieni, viaţa lui Christos însemna învierea lui Christos în adâncul fiecărui suflet prin viziunea spirituală. Pe lângă aceasta, ei credeau şi în existenţa reală şi istorică a lui Christos. Căci a-l cunoaşte pe Christos cel interior înseamnă a-l recunoaşte şi pe Christos cel exterior.
Un spirit materialist de azi s-ar putea întreba dacă faptul că Rosicrucienii aveau asemenea vise poate dovedi existenţa reală a lui Christos? Ocultistul răspunde: dacă n-am avea ochi să vedem soarele, soarele n-ar exista, dar dacă n-ar fi soare pe cer, n-ar exista nici ochi care să-l vadă. Soarele a format ochiul de-a lungul vremurilor şi l-a construit pentru a percepe lumina. Şi Rosicrucianul ar răspunde la fel: Evanghelia

Sfântului Ioan trezeşte simţul interior, dar acesta n-ar putea fi trăit fără Christos cel viu.
Opera lui Iisus Christos nu poate fi înţeleasă în toată profunzimea ei decât dacă scoatem în evidenţă diferenţa între vechile mistere şi misterul creştin.
Misterele antice se celebrau în temple-şcoli. Iniţiaţii erau cei care primeau lumina, învăţând să acţioneze asupra corpului lor eteric; ei deveneau atunci cei „de două ori născuţi", pentru că puteau vedea adevărul în două feluri: direct prin vis şi prin viziunea astrală, indirect prin viziunea sensibilă şi logică. Iniţierea prin care treceau se numea: viaţă, moarte, înviere. Discipolul petrecea trei zile în mormânt, într-un sarcofag, în templu; spiritul se elibera de corp; dar în ziua a treia, la auzul vocii hierofantului, spiritul se întorcea de la hotarele cosmosului, unde cunoscuse viaţa universală, coborând din nou in trup. Era transformat şi născut din nou. Cei mai mari autori greci au vorbit cu entuziasm şi respect sacru despre aceste mistere. Platon ajunsese să spună că numai iniţiatul merită numele de om. Dar acestă iniţiere şi-a găsit încoronarea în Christos. Christos este iniţierea condensaţă a vieţii sensibile, aşa cum gheaţa este apă solidificată. Ceea ce fusese văzut în misterele antice se realizează istoric o dată cu Christos în plan fizic. Moartea iniţiaţilor nu fusese decât o moarte parţială în plan eteric. Moartea lui Christos a fost o moarte completă în plan fizic.
Putem considera învierea lui Lazăr ca pe un moment de tranziţie, o trecere de la iniţierea antică la iniţierea creştină.
În Evanghelia Sfântului Ioan, Ioan însuşi nu apare decât după relatarea morţii lui Lazăr. Apostolul pe care Iisus îl iubea este, de asemenea, şi cel mai iniţiat. Este cel care a trecut prin moarte şi înviere şi care a revenit din moarte la glasul lui Christos. Ioan este Lazăr care se ridică din mormânt după iniţiere. Sfântul Ioan a trăit moartea lui Christos. Aceasta este calea mistică în care se ascund profunzimile Creştinismului.
Nunta din Cana a cărei relatare o conţine acestă Evanghelie, cuprinde unul dintre cele mai profunde mistere ale istoriei spirituale a omenirii. Acesta este legat de cuvintele lui Hermes: ceea ce este sus este la fel cu ce este jos. La nunta din Cana Galileii, apa este preschimbată în vin. Acest fapt are un sens simbolic universal: în cultul religios sacrificiul apei va fi un timp înlocuit cu sacrificiul vinului.
În istoria omenirii a existat o perioadă în care vinul nu era cunoscut. În timpurile vedice era puţin cunoscut. Or, câtă vreme oamenii nu au băut băuturi alcoolice, ideea existenţelor

precedente şi a pluralităţii vietăţilor era pretutindeni răspândită şi nimeni nu se îndoia de ea. De îndată ce oamenii au început să bea vin, ideea reîncarnării şi-a pierdut rapid din claritate pentru ca în cele din urmă, să dispară complet din conştiinţa populară. Ea a fost păstrată numai de iniţiaţii care se abţineau să bea vin. Alcoolul are o acţiune specială asupra organismului, mai ales asupra corpului eteric în care se elaborează memoria. Alcoolul voalează memoria, o întunecă în adâncurile ei cele mai intime. Vinul aduce uitarea, aşa se spune. Nu este numai o uitare superficială, momentană, ci una profundă, de durată, o întunecare a forţei memoriei în corpul eteric. Iată de ce atunci când oamenii au început să bea vin, au pierdut încetul cu încetul ideea spontană de reîncarnare.

Or, credinţa în reîncarnare şi în legea *karmei* avea o puternică influenţă nu numai asupra individului, ci şi asupra sentimentului social. Făcea să fie acceptată inegalitatea condiţiei umane. Când nefericitul muncitor egiptean muncea la Piramide, când hindusul din casta cea mai de jos sculpta templele uriaşe în inima munţilor, îşi zicea că într-o altă existenţă va fi recompensat pentru faptul că a îndurat cu curaj această muncă, că stăpânul său trecuse deja prin asemenea încercări, dacă era bun, sau că va trece în viitor chiar prin greutăţi mai mari dacă era nedrept şi rău.

Dar, în zorii Creştinismului, omenirea urma să străbată o epocă de concentrare a realizărilor pământeşti; trebuia să trudească pentru a îmbunătăţi acestă viaţă, pentru dezvoltarea intelectului, a cunoaşterii raţionale şi ştiinţifice a naturii. Sensul reîncarnării trebuia deci să se piardă pentru două mii de ani. Şi elementul prin care a fost atins acest scop a fost vinul.

Aceasta este cauza profundă a cultului lui Bacchus, zeul vinului, al beţiei (forma populară a lui Dionysos din vechile mistere, care însă avea cu totul alt sens). Acesta este, de asemenea, sensul simbolic al nunţii din Cana. Apa folosea în vechile sacrificii, vinul foloseşte celor noi. Cuvintele lui Christos: „Fericiţi cei ce n-au văzut şi totuşi au crezut!", se aplică noii ere în care omul, preocupat de sarcinile lui terestre, nu va mai păstra nici amintirea încarnărilor sale, nici viziunea directă a lumii divine.

Christos ne-a lăsta ca testament scena de pe Muntele Tabor. Transfigurarea la care au fost de faţă Petru, Iacov şi Ioan. Ucenicii l-au văzut între Ilie şi Moise. Ilie reprezintă calea adevărului, Moise adevărul însuşi, iar Christos Viaţa care le rezumă. Iată de ce putea spune despre sine: Eu sunt Calea,

Adevărul şi Viaţa. Astfel, totul se rezumă şi se concentrează, totul se luminează şi se intensifică, totul se transfigurează în Christos. El se întoarce în trecutul sufletului omenesc până la izvoare şi-i prevede viitorul până la contopirea cu Dumnezeu. Creştinismul nu este numai o forţă a trecutului, ci şi o forţă a viitorului. Prin Rosicrucieni, noul ocultism ne învaţă deci despre Christos cel interior, aflat în fiecare om şi despre un Christos viitor care va aparţine întregii omeniri.

CONFERINŢA a VIII-a
Misterul creştin

Iniţierea creştină a existat chiar de la începuturile Creştinismului, din vremea apostolilor, şi a rămas aceeaşi în Evul Mediu şi până în zilele noastre, la o serie de ordine rellgioase şi la Rosicrucieni. Acestă iniţiere e alcătuită din exerciţii spirituale care provoacâ efecte identice şi invariabile. Asociaţiile care o practică într-un profund secret sunt adevăratul focar de viaţă spirituală şi sursa progresului religios al omenirii.

Iniţierea creştină este, în anumite privinţe, mai dificilă decât iniţierea antică. Aceasta ţine de esenţa şi e misiunea Creştinismului care a venit în lume în timp ce omul săvârşea cea mai profundâ coborâre în materie. Acestă coborâre trebuia să-i procure o nouă conştiinţă; dar ieşirea din aceste adâncuri, din această densitate materială i-a cerut un efort mai mare şi iniţierea a devenit astfel mai dificilă. Iată de ce maestrul creştin cere de la discipolul său un grad mai mare de umilinţă şi devoţiune.

Iniţierea creştină a cuprins dintotdeauna şapte etape din care patru corespund cu patru etape ale Calvarului. Acestea sunt:

1. Spălarea picioarelor.
2. Flagelarea.
3. Încununarea cu spini.
4. Purtarea crucii.
5. Moartea mistică.
6. Punerea în mormânt.
7. Învierea.

Spălarea picioarelor este un exerciţiu preparator, de natură pur morală, legat de scena în care Christos spală picioarele apostolilor, înainte de sărbătoarea Paştelor (Sfântul Ioan, 13). „Adevăr, vă zic vouă, slujitorul nu este mai mare decât

stăpânul lui şi nici solul mai mare decât cel ce l-a trimis pe el". Teologia dă acestui act o intepretare pur morală şi nu vede în el altceva decât un exemplu de profundă umilinţă şi devotament absolut al învăţătorului faţă de ucenicii săi şi faţă de misiunea sa. Rosicrucienii îl interpretau la fel, dar într-un sens mai profund, care se referă la toate fiinţele din natură. Este o aluzie la legea că ceea este superior descinde din inferior. Planta ar putea spune mineralului: sunt mai presus de tine pentru că am o viaţă pe care tu n-o ai, dar fără tine n-aş putea exista, căci din tine îmi extrag seva cu care mă hrănese. Şi animalul ar putea zice plantei: sunt mai presus de tine pentru că eu am o sensibilitate, dorinţe, mişcări voluntare, ceea ce tu nu ai, dar fără hrana pe care mi-o dai, cu frunzele, tulpina şi fructele tale, eu n-aş putea trăi. Iar omul ar putea zice plantelor: eu sunt mai presus de voi, vă datorez oxigenul pe care-l respir; şi ar trebui să spună animalelor: am un suflet pe care voi nu-l aveţi, dar suntem fraţi şi tovarăşi şi ne atrenăm unii pe alţii în evoluţia universală. – Sensul esoteric al spălării picioarelor este acela că Iisus Christos, Mesia, fiul lui Dumnezeu n-ar putea să existe fără apostoli.

Discipolul care a meditat asupra acestei teme luni şi uneori ani de zile, obţine viziunea spălării picioarelor în plan astral în timpul somnului. Atunci el poate trece la a doua etapă a iniţierii creştine:

Flagelarea. În decursul acestei etape, omul învaţă să reziste la biciul vieţii. Viaţa ne aduce suferinţa de toate felurile, fizice şi morale, intelectuale şi spirituale. În această fază, discipolul presimte viaţa ca pe o înfricoşătoare şi continuă tortură. El trebuie s-o suporte cu o perfectă egalitate de suflet şi cu curaj stoic, renuţând la frica, atât morală cât şi fizică. Când nu-i mai este frică, vede în vis scena flagelării. În cursul altei viziuni, el se vede pe sine în Christos flagelat. Evenimentul este însoţit de anumite simptome ale vieţii fizice şi se traduce printr-o hiperestezie a întregii sensibilităţi, o extensie a simţului universal al vieţii şi al iubirii. Un exemplu de astfel de sensibilitate acută, transportată în lumea inteligenţei, se află în viaţa lui Goethe. După îndelungate studii osteologice pe scheletul uman şi animal şi după numeroase observaţii comparate asupra embrionilor, Goethe a ajuns la concluzia ca osul intermaxilar trebuie să existe la om. Până atunci se nega existenţa osului intermaxilar în maxilarul superior al omului. Goethe însuşi ne povesteşte că, descoperind existenţa reală a acestui os în maxilarul uman, vizibil încă printr-o sutură, a avut o tresărire de bucurie, şi un fel de extaz pe care l-a numit

una dintre cele mai minunate înălţări din câte i-a fost dat să trăiască. În timul călătoriei sale în Italia, Goethe a trăit acelaşi sentiment când, în faţa rămăşiţelor unui craniu de oaie, i-a venit ideea, mai minunată încă pentru evoluţia umană, idee care poate fi numită esoterică şi darwinistă în acelaşi timp, că pentru om creierul, centrul inteligenţei, precedat prin cerebel, centrul mişcărilor voluntare, constituie o înflorie şi o expansiune a măduvei spinării, precum floarea este o expansiune şi o sinteză a rădăcinii şi tulpinii. Cum a făcut Goethe aceste descoperii, care ar fi fost de-ajuns să-i asigure nemurirea? Prin marea lui inteligenţă, fără îndoială, dar şi prin comunicarea vibrantă şi profundă cu toate fiinţele şi cu întreaga natură. Acestă sensibilitate este o rafinare şi o extensie a forţelor vieţii şi a forţelor iubirii. Ea corespunde celei de-a doua trepte a iniţierii creştine şi este recompensa probei flagelării. Omul dobândeşte, trecând prin ea, un simţ al iubirii pentru toate fiinţele, care-l face să trăiască interior în natură.

Încununarea cu spini. Aici omul trebuie să înveţe să braveze lumea, moral şi intelectual, să-i suporte dispreţul, când este atacat ceea ce-i este mai scump. Să ştie să rămână în picioare când totul îl copleşeşte, să spună da când toată lumea zice nu; iată ce trebuie el să înveţe înainte de a păşi mai departe. Se pruduce atunci un nou efect: disocierea sau, mai degrabă, puterea de disociere momentană a celor trei forţe care la un om sunt întotdeauna legate: voinţa, inteligenţa, sensibilitatea. Trebuie să înveţe să le despartă sau să le unescă după voie. Atât timp cât un eveniment exterior îl umple deodată de entuziasm, nu e pregătit. Entuziasmul provocat de acel eveniment nu vine din el şi poate exercita asupra lui o influenţă tulburătoare, pe care nu o poate stăpâni. Entuziasmul discipolului trebuie să-şi găsescă singurul izvor în adâncul vieţii lui mistice. Trebuie deci să putem rămâne impasibili în faţa oricărui eveniment, orice s-ar întâmpla. Numai aşa se dobândeşte libertatea. Acestă separare între sensibilitate, intelegenţă şi voinţă produce în creiere o schimbare caracterizată prin încununarea cu spini. Pentru ca să se petreacă fără riscuri, forţele personalităţii trebuie să fi fost destul de bine antrenate şi să fie perfect echilibrate. Dacă nu e aşa, sau dacă discipolul nu are un învăţător bun, această schimbare poate duce la nebunie. Nebunia fiind exact această disociere operată în afara voinţei şi fără ca unitatea să mai poată fl restabilită prin voinţă interioară. Dimpotrivă, discipolul îşi antrenează capacitatea de-a face să înceteze

această disociere când vrea. O străfulgerare a voinţei lui restabileşte legătura între organele şi activităţile sufletului său, în timp ce la cel nebun sfâşierea poate fi iremediabilă, antrenând o leziune fizică în centrii nervoşi.

În cursul etapei numite *cununa de spini*, în iniţierea creştină se întâmplă un fenomen de temut numit *paznicul pragului* şi căruia i se mai poate spune şi apariţia *dublulu1 inferior*. Fiinţa spirituală a omului alcătuită din voinţele, dorinţele şi inteligenţa sa îi apare iniţiatului sub o formă vizibilă în vis. Apariţia este uneori respingătoare şi îngrozitoare, fiind un produs al pasiunilor bune sau rele ale *karmei* sale şi o personificare plastică a acestora în plan astral. Este *călăuza cea rea* din „Cartea morţilor" a egiptenilor. Omul trebuie s-o învingă pentru a-şi găsi eul superior. *Paznicul pragului*, un fenomen al viziunii astrale din cele mai vechi timpuri, se află la originea tuturor miturilor despre luptele eroului cu monstrul, ale lui Perseu şi Hercule cu Hidra, ale Sfântului Gheorghe şi ale lui Siegfried cu Balarul.

Irumpţia prematură a astralului şi brusca apariţie a dublului sau a *paznicului pragului* poate duce 1a nebunie dacă nu s-au făcut toate pregătirile şi nu s-au luat toate precauţiile impuse disciplolului.

Purtarea crucii se referă, simbolic, la o virtute a sufletului. Acestă virtute care constă, într-un fel, în a purta lumea în conştiinţă – aşa cum purta Atlas cerul pe umeri – s-ar putea numi sentimentul de identificare cu pământul şi cu tot ce cuprinde el. În iniţierea orientală se numeşte *sfârşitul sentimentului de separaţie*.

Oamenii, în general, şi mai ales oamenii moderni, se identifică cu propriile lor corpuri. (Spinoza, în Etica sa numeşte prima idee fundamentală a omului: ideea corpului în act.) Discipolul trebuie să cultive ideea că, în ansamblul lucrurilor, corpul său nu este mai important decât orice alt corp, chiar acela al unui animal, al unei mese sau al unei bucăţi de marmură. Eul nu este limitat de invelişul pielii: el se uneşte cu organismul universal cum se leagă mâna de corp în ansamblul său. Ce ar fi mâna singură? O zdreanţâ. Ce ar face corpul omului fără pământul pe care stă, fără aerul pe care-l respiră? Ar muri, căci nu este decât un mic organ al pământului acesta şi al atmosferei. Iată de ce discipolul trebuie să se cufunde în fiecare fiinţă şi să se identifice cu Spiritul pământului.

Tot Goethe a dat acestei etape o descriere grandioasă la începutul lui Faust, când Spiritul pământului, la care aspiră Faust, apare rostind:

În valu1 vieţii şi al faptei durez
Mă ridic şi cobor
Pretutindeni în toate 1ucrez.
Naştere sunt şi mormânt,
O veşnică mare,
Mereu schimbătoare lucrare
Viaţa în toate arzând
Pe pământ şi-n văzduh
La războiul în freamăt al vremii,
Dumnezeirii îi ţes veşmântul viu.

Să te identifici cu toate fiinţele nu înseamnă să-ţi dispreţuieşti propriul trup, ci să-l porţi ca pe un lucru exterior, aşa cum Christos şi-a purtat crucea. Spiritul trebuie să ţină corpul aşa cum mâna ţine ciocanul. Discipolul ia cunoştinţă atunci de forţele oculte existente în corpul său. El poate, de exemplu, în timpul meditaţiei, să facă să apară stigmatele pe propriul lui corp. Acesta este semnul că e pregătit pentru cea de-a cincea etapă când i se revelează într-o bruscă iluminare:

Moartea mistică. Pradă unor cumplite suferinţe, discipolul îşi zice: Recunosc că întreaga lume a simţurilor nu este decât o iluzie. El îndură adevărata senzaţie a morţii şi a coborârii în întuneric. Dar atunci vede cum întunericul se răreşte şi apare o nouă lumină: strălucitoarea lumină astrală. Aceasta este semnificaţia ruperii catapetesmei templului. Lumina cea nouă nu are nimic comun cu lumina soarelui. Ea izvorăşte dinlăuntrul lucrurilor şi al omului. Senzaţia pe care o dă nu seamănă în nici un fel cu cea a luminii din afară. Ca să ne facem o idee, folosim următorea comparaţie. Să ne închipuim că, depărtându-ne de un oraş zgomotos pătrundem într-o pădure foarte deasă. Treptat, zgomotele se sting, iar liniştea devine completă. Putem chiar distinge ceea ce este dincolo de linişte, putem să depăşim punctul zero în care dispare orice zgomot exterior. Sunetul reîncepe dincolo de viaţă, pentru urechea internă. Aceasta este experienţa trăită de sufletul care pătrunde în lumea astrală. El este în contact cu acea calitate inversă a lucrurilor pe care le cunoaşte, aşa cum sub zero intrăm într-o ordine crescândă a valorilor negative.

Trebuie să pierdem totul pentru a recâştiga totul, chiar propria existenţă. Dar în momentul în care ai pierdut totul se pare că omul moare pentru sine, iar viaţa reincepe în jurul său. Aceasta este moartea mistică. După ce ai trecut prin ea, vine timpul *Punerii în mormânt*. Omul se simte pătruns de sentimentul că, străin propriului trup, a devenit una cu

planeta. S-a topit o dată cu pământul şi se regăseşte în viaţa planetară.
Invierea. Este un sentiment inefabil şi imposibil de descris altfel decât între zidurile templului. Această ultimă etapă se află deasupra cuvintelor şi nici o comparaţie nu o poate reda. Cel ajuns în acest punct, dobândeşte forţa de a vindeca. Dar trebuie să spunem că acela care o posedă are în acelaşi timp şi forţa contrară, de a provoca bolile. Negativul însoţeşte întotdeauna pozitivul. De aici provine marea responsabilitate legată de această putere caracterizată astfel: cuvântul creator se naşte dintr-un suflet în flăcări.

CONFERINŢA a IX-a
Planul astral
(partea I)

Cum concepem planul astral sau lumea cealaltă?
În ocultism se disting trei lumi:
1. *Lumea fizică* (cea în care trăim);
2. *Lumea astrală* (care corespunde purgatoriului);
3. *Lumea spirituală* sau, după termenul sanscrit, devakhanică (raiul creştin).
Mai există şi alte lumi dincolo sau dincoace de acestea, dar nu ne vom ocupa acum de ele pentru că se află, de fapt, deasupra înţelegerii omeneşti. Nu pot fi percepute decât în foarte mică măsură de marii iniţiaţi. Nu ne vom ocupa aci decât de evoluţia planetară în interiorul sistemului nostru solar.
Planul fizic ne cantonează în acest spaţiu strâmt al existenţei flzice care se scurge între viaţă şi moarte. Între două încarnări, ne mişcăm în planul astral şi în planul devakhanic. Dar, nucleul omului rămâne neclintit. Se reîncarnează, dar nu la nesfârşit. Căci ritmul încarnărilor are un început şi trebuie să se termine. Omul vine de undeva şi se duce undeva.
Lumea astrală nu este un loc, ci o stare. Ea se află în jurul nostru, ne scăldăm în ea veşnic pe acest pământ. Trăim în ea ca orbii din naştere care se orientează bâjbâind. Redaţi-le vederea printr-o operaţie: se vor afla tot în aceeaşi încăpere, dar vor vedea pentru prima oară formele şi culorile.
Tot aşa se deschide şi lumea astrală prin clarviziune. Acesta este o altă stare de conştiinţă. În opera ştiinţifică a lui Goethe se găseşte un pasaj remarcabil despre esenţa luminii considerată ca un limbaj al naturii:

„Încercăm în zadar, spune el, să exprimăm esenţa unei fiinţe. Percepem efecte şi o istorie completă a acestora ar cuprinde poate esenţa fiinţei. Ne vom strădui în zadar, să descriem caracterul unui om, dar, dacă i-am aduna toate faptele la un loc, ne-ar apărea în faţa ochilor imaginea caracterului său.

„Culorile sunt acţiuni ale luminii, acţiuni şi pasiuni. În acest sens, ele ne revelază natura luminii. Culorile şi lumina sunt fenomene care se află în strânsă legătură. Dar trebuie să ni le reprezentăm ca făcând parte integrantă din întreaga natură, care vrea să se manifeste pentru ochiul nostru prin lumină şi culori.

„Natura se manifestă într-un mod analog şi pentru un alt simţ. Închideţi ochii: deschideţi şi ciuliţi urechea. De la adierea cea mai slabă până la cel mai asurzitor tumult, de la sunetul cel mai simplu până la armonia cea mai complicată, de la ţipătul cel mai violent şi mai pasional până la cel mai blând cuvânt al raţiunii, tot natura e cea care vorbeşte, revelându-şi prezenţa, forţa, viaţa şi raporturile ei, în aşa fel încât un orb care nu are acces la infinitul vizibil poate sesiza în ceea ce este audibil un infinit viu.

„Natura vorbeşte astfel de sus în jos tuturor simţurilor, celor cunoscute, celor neînţelese sau necunoscute, întreţinându-se cu ea însăşi şi cu noi prin mii de fenomene. Pentru observatorul atent ea nu este nici moartă, nici mută; durităţii pământului i-a adăugat un confident, un metal ale cărui mici fărâme ne permit să remarcăm ceea ce se întâmplă în întreaga lui masă" (*Teoria culorilor. Cuvânt înainte*).

Să încercăm să descriem lumea astrală. Trebuie să ne obişnuim cu o manieră diferită de a vedea lucrurile. Mai întâi totul este confuz şi haotic.

Primul lucru de care îti dai seama este acela că tot ceea ce există ni se arată ca într-o oglindă, că totul este răsturnat. În lumina astrală cifra 365 trebuie citită invers: 563. Dacă un eveniment se desfăşoară în faţa noastră, acesta se întâmplă în sensul invers faţă de direcţia sa de pe pământ. În lumea astrală cauza vine după efect, pe când în lumea noastră efectul vine după cauză. În lumea astrală scopul apare ca fiind cauză. Ceea ce dovedeşte că scopul şi cauza sunt lucruri identice, acţionând în sens invers, în funcţie de sfera de viaţă în care ne plasăm. Clarviziunea rezolvă deci experimental problema teologică pe care nici o metafizică n-a putut s-o rezolve prin gândire abstractă.

O altă explicaţie a acestei dedublări răsturnate a lucrurilor in plan astral constă în faptul că ea îl învaţă pe om să se

cunoascâ pe sine însuşi. Sentimentele şi pasiunile se exprimă în acest plan prin forme vegetale, şi animale. Când omul începe să-şi perceapă pasiunile în plan astral, el le vede sub forme animale care ies din el şi le vede în sens invers ca şi cum ar năvăli peste el. Aceasta pentru că, în stare vizionară, el este deja exteriorizat: altfel nu s-ar putea vedea. De aceea, numai acolo, în planul astral, omul învaţă cu adevărat să se cunoascâ pe sine, contemplând imaginile animalelor care se aruncâ asupra lui. Un sentiment de ură pe care l-a nutrit pentru o fiinţă exterioară apare ca un demon care se năpusteşte spre el.
Această cunoaştere astrală de sine se produce în mod anormal la cei care suferă de boli psihice, aceştia văzându-se în continuu fugăriţi de animale şi fiinţe groteşti. Ei nu bănuiesc că viziunile lor nu sunt decât reflexul emoţiilor şi al pasiunilor lor.
Adevărata iniţiere nu produce nici un fel de tulburare psihică. Dar irumpţia prematură şi neaşteptată a lumii astrale în organismul uman poate duce la nebunie. Căci în starea de clarviziune, omul se desparte de corpul fizic. De aceea se pot ivi pericole pentru spiritul şi creierul celui care se ocupă de astfel de exerciţii, dacă este lipsit de echilibru.
Orice iniţiere rosicruciană s-a bazat pe o disciplină care urmărea tocmai să-l facă pe om obiectiv cu sine însuşi, să-i formeze un *Eu* obiectiv. Omul trebuie să înceapă prin a se vedea obiectiv pe sine. Acestă obiectivizare a sinelui face posibilă ieşirea corpului astral, în afara corpului fizic.
Ce se întâmplă în clipa morţii? După moarte, corpul eteric, corpul astral şi *Eul* omului se despart de corpul fizic. În lumea fizică nu rămâne decât cadavrul. Imediat după aceea, corpul eteric şi corpul astral formează un tot, corpul eteric imprimând în corpul astral toată memoria vieţii cuprinse în el, după care se risipeşte lent în elementul său, corpul astral intrând singur în lumea astrală.
Corpul astral poartă atunci în el toate dorinţele pe care le naşte viaţa, dar fără mijloacele de a le satisface, neavând corp fizic. Ceea ce-l face să simtă o sete mistuitoare. De aici s-a născut în mitologia greacă, imaginea chinurilor lui Tantal. Are, de asemenea, impresia că intră în foc. De aici s-a născut imaginea Gheenei a Purgatoriului. Ideea de foc, de Purgatoriu, de care-şi bat joc materialiştii, exprimă cu adevărat starea subiectivă a omului după moarte. În schimb, setea de acţiune nesatisfăcută dă senzaţia de frig. Starea obiectivă se exprimă prin răceala pe care o exală sufletul, răceală născută dintr-o

acţiune nerealizată pe pământ, resimţită de spirite în şedinţele de spiritism. Sufletul legat de corpul astral trebuie să se dezveţe de organele sale fizice şi să dobândească altele noi pentru a învăţa să trăiască în lumea astrală. În acest scop, sufletul începe să deruleze viaţa de-a-ndoaselea, începând cu sfârşitul şi mergând până la copilărie. Doar atunci, revenit astfel la momentul naşterii, după ce şi-a retrăit viaţa trecând prin focul purificator, sufletul este pregătit pentru lumea spirituală: Devakhan. Acesta este sensul cuvintelor lui Christos care spune apostolilor săi: „Adevărat vă zic vouă, că, dacă nu veţi deveni asemenea acestor copii, nu veţi intra în Impărăţia Cerurilor".

Când omul coboară să se încarneze pe pământ o face împins de dorinţă, dar nostalgia pământului nu se naşte în om fără un scop. Scopul este învăţarea.

Învăţăm prin toate experienţele noastre şi ne îmbogăţim fondul de cunoştinţe. Dar, ca să poată învăţa pe pământ omul trebuie să fie îndemnat, atras de plăceri.

Când, ajuns în lumea astrală, după moarte, sufletul retrăieşte existenţa în sens invers, el trebuie să respingă plăcerile, păstrând doar experienţa; trecerea lui în planul astral este deci o purificare prin care ajunge să se lepede de gustul satisfacţiilor fizice.

Aceasta este purificarea numită la hinduşi kamoloka, care se face prin focul consumator. Omul trebuie să înveţe să nu mai aibă corp. Moartea provoacă mai întâi senzaţia unui gol imens.

În cazul morţii violente şi în sinucidere, aceste impresii de vid, de sete şi de arsură sunt şi mai îngrozitoare. Corpul astral, nepregătit să trăiască în afara corpului fizic se smulge din el în dureri, în timp ce în moartea naturală, corpul astral, pregătit, se desparte mai uşor. În moartea violentă, care nu a fost provocată în mod voluntar, sfâşierea este totuşi mai puţin dureroasă decât în cazul sinuciderii.

Se poate ajunge, încă din timpul vieţii, la un fel de moarte spirituală cauzată de separarea înainte de vreme a spiritului de corp, printr-o confuzie între planul astral şi cel fizic. Nietzsche este un exemplu în acest sens: În cartea sa *Dincolo de Bine şi de Rău*, Nietzsche a transportat fără să ştie astralul în planul fizic. A rezultat o tulburare şi o răsturnare a tuturor noţiunilor, a rezultat greşeala, nebunia şi moartea.

Viaţa crepusculară a unui mare număr de mediumuri este un fenomen analog. Mediumul se dezorientează oscilând între diversele lumi şi nu mai poate distinge adevărul de ceea ce este fals.

Minciuna din planul fizic devine distrugere în planul astral. Minciuna este o crimă în plan astral. Acest fenomen se află la originea magiei negre. Porunca fizică: Nu ucide! se poate traduce când este vorba de lumea astrală prin: Nu minţi! În plan fizic, minciuna nu este decât o vorbă, o invenţie, o iluzie. În planul astral, toate sentimentele, toate ideile sunt forme vizibile, forţe vii. Minciuna astrală provoacă o coliziune între forma falsă şi forma adevărată care ajung să se ucidă reciproc. Cel care practică magia albă vrea să dea altor suflete viaţa spirituală pe care o poartă în el însuşi. Dar adeptului magiei negre îi e sete să ucidă, să creeze vid în jurul lui, în lumea astrală, pentru că vidul astfel creat devine pentru el terenul în care îşi poate desfăşura pasiunile lui egoiste; forţa de care are nevoie pentru a împlini acestea şi-o dobândeşte însuşindu-şi forţa vitală a tot ceea ce are viaţă, adică ucigând.

Iată de ce prima sentinţă a tablei de calcul a magiei negre este: Viaţa trebuie înfrântă. Iată de ce, în anumite şcoli de magie neagră discipolii sunt învăţaţi oribila şi sălbatica practică de a lovi cu cuţitul animalele vii, cu indicaţia precisă a acelei părţi din corpul animalului care dă naştere la cutare sau cutare forţă necesară celui care sacrifică. Dintr-un punct de vedere exterior, se pot constata trăsături comune între magia neagră şi vivisecţie. Ştiinţa actuală, ca urmare a materialismului său, are nevoie de vivisecţie. Curentul de opinie împotriva vivisecţiei se inspiră din raţiuni profund morale. Dar nu vom reuşi să abolim vivisecţia din domeniul ştiinţei decât atunci când vom înapoia medicinii clarviziunea. Numai pentru că şi-a pierdut clarviziunea, medicina apelează la vivisecţie. Când vom fi cucerit din nou lumea astrală care s-a retras din noi, clarviziunea va permite medicului să pătrundă prin spirit în interiorul organelor bolnave, iar vivisecţia va fi abandonată ca inutilă.

Cunoaşterea vieţii astrale ne permite o concluzie capitală: lumea fizică este produsul lumii astrale.

Se poate cita un exemplu din miile de cazuri care reflectă întrepătrunderea reciprocă a păcatelor umane cu evenimentele lumii astrale şi repercusiunea în astral a păcatelor comise în viaţa terestră: epidemiile care au bântuit mai ales în Evul Mediu. Lepra este rezultatul terorii provocate de invaziile hunilor şi ale popoarelor asiatice asupra populaţiilor Europei. Popoarele mongole, într-adevăr, descendente ale Atlanţilor, erau purtătoare ale unor germeni ai degenerescenţei. Contactul cu ei a produs mai întâi boala morală a fricii în planul astral al omului. Substanţa corpului

astral se descompunea şi acest teren de descompunere astrală devenea un fel de teren de cultură în care se dezvoltau bacteriile care au provocat pe pământ boli cum ar fi lepra.

Ceea ce respingem astăzi din noi către planul astral reapare mâine în plan fizic. Ceea ce semănăm în plan astral va fi recoltat pe pământ în vremurile viitoare. Recoltăm, deci, astăzi roadele mentalităţii materialiste înguste cu care strămoşii noştri au însămânţat planul astral.

Se poate deduce de aici importanţa esenţială pe care o are faptul de a ne hrăni cu adevăruri oculte. Dacă ştiinţa ar accepta, fie doar ca ipoteză, datele ocultismului, lumea s-ar schimba. Materialismul a cufundat omul într-un asemenea întuneric că e necesară acum o imensă concentrare de forţe pentru a-l scoate la lumină. Omul cade sub influenţa bolilor sistemului nervos care, sunt adevărate epidemii psihice.

Ceea ce numim *sentiment* revine pe pământ, trecând prin planul astral, sub formă de realitate, de evenimente, de fapte. Din planul astral vin tulburările nervoase care-i epuizează pe oameni.

Iată de ce fraternitatea ocultă a hotărât să se arate în prim-plan şi să reveleze omenirii adevărurile ascunse. Omenirea trece printr-o criză şi trebuie ajutată să-şi recâştige echilibrul, sănătatea. Or, sănătatea, echilibrul, nu pot să revină decât prin spiritualitate.

CONFERINŢA a X-a
Planul astral
(partea a II-a)

Ocultistul nu este niciodată un om care se gândeşte să impună dogme. Este doar un om care relatează ce a văzut, ce a experimentat în plan astral şi în plan spiritual sau ceea ce maeştrii demni de încredere i-au revelat. Nu vrea să convertească, ci să stârnească şi în ceilalţi simţul trezit în el care să-i facă şi pe ei capabili să vadă.

Vom vorbi aci despre omul astral, aşa cum îi apare clarvăzătorului. Omul astral cuprinde o lume întreagă de senzaţii, de pasiuni, de emoţii şi impulsuri ale sufletului. Acestea se traduc pentru simţul interior în forme şi culori. Corpul astral însuşi este un nor de formă ovoidală care scaldă şi învăluie omul. El poate fi perceput din interior.

În omul fizic trebuie să cercetăm substanţa şi forma. Substanţa se reînnoieşte în răstimp de şapte ani; forma

rămâne, pentru că dincolo de substanţă se află spiritul constructor care nu este altul decât corpul eteric pe care nu-l vedem. Nu vedem decât opera sa, corpul. Ochiul fizic nu vede în organism decât ceea ce este încheiat nu şi ceea ce este în curs de formare.

Când avem în vedere corpul astral, adică propriul nostru corp astral, lucrurile stau cu totul altfel. Il simţim din interior prin pasiunile şi diversele mişcări ale sufletului.

Capacitatea clarvăzătorului constă în a vedea din afară ceea ce în viaţa obişnuită simţim din interior. Atunci sentimentele, pasiunile, gândurile, toate se traduc în forme vii şi vizibile, constituind aura învelişului fizic, aureola.

Aşa cum corpul eteric construieşte fizic, pasiunile construiesc corpul astral. Tot ceea ce trăieşte în aură se exprimă în acest scop. Fiecare aură umană posedă nuanţele ei speciale, cuiorile dominante. Pe acestă culoare fundamentală se răsfrâng toate celelalte. De exemplu, temperamentul melancolic dă o nuanţă albastră; dar în aură se revarsă din afară atâtea impresii diferite că observatorul se poate uşor înşela, mai ales dacă se ocupă de propria lui aură.

Clarvăzătorul îşi vede propria aură răsturnată, adică exteriorul ca fiind în interior şi interiorul ca fiind exterior, pentru că vede din afară. Ce vede atunci?

Toţi fondatorii de religii au fost clarvăzători desăvârşiţi şi călăuze spirituale ale omenirii, iar sentinţele lor morale s-au constituit în reguli de viaţă, motivate de adevărurile astrale şi spirituale. Aşa se explică similitudinile dintre toate religiile. O asemenea similitudine există între cele *opt cărări* ale Căii lui Buddha şi cele opt Beatitudini ale lui Christos. Fondul de adevăr constă în faptul că de fiecare dată când omul îşi dezvoltă o virtute, el îşi dezvoltă şi o nouă facultate de percepţie. Dar de ce sunt opt etape? Pentru că cel înzestrat cu clarvedere ştie că aceste facultăţi care pot deveni organe de percepţie sunt opt.

Organele de percepţie ale corpului astral se numesc în ocultism flori de lotus (roţi sacre, chakra): roata cu şaisprezece spiţe, sau floarea de lotus cu şaisprezece petale, se află în zona laringelui.

În timpuri străvechi, floarea de lotus se învârtea într-un anume sens, în sens invers acelor de ceasornic, adică de la dreapta la stânga. La omul de astăzi, roata s-a oprit; nu se mai învârte. Numai 1a clarvăzători începe acum din nou să se mişte, dar în sens contrar, adică de la stânga la dreapta. Opt petale din şaisprezece erau vizibile altădată. Petalele intermediare erau

ascunse. În viitor vor apărea toate. Primele opt sunt datorate acţiunii de iniţiere inconştientă, celelalte opt iniţierii conştiente, rezultată din efortul personal. Aceste opt petale din urmă sunt cele care dezvoltă beatitudinile lui Christos.

Omul posedă şi altă floare de lotus, cu douăsprezece petale, situată în regiunea inimii. Odinioară numai şase petale erau vizibile. Dobândirea celor şase virtuţi le va dezvolta în viitor şi pe celelalte şase petale. Cele şase virtuţi sunt: controlul asupra gândirii, forţa de iniţiativă, echilibrul facultăţilor, optimismul care permite să vezi părţile pozitive ale tuturor lucrurilor, spiritul eliberat de prejudecăţi şi, în sfârşit, armonia vieţii sufletului. Atunci cele douăsprezece petale se vor pune în mişcare. Prin ele se exprimă caracterul sacru al numărului douăsprezece pe care-l regăsim în cei doisprezece apostoli, cei doisprezece cavaleri ai regelui Arthur şi de fiecare dată când este vorba de creaţie şi de acţiune. Se întâmplă aşa pentru că orice lucru se dezvoltă în lume străbătând douăsprezece nuanţe diferite. Poemul lui Goethe *Misterele* (*Die Geheimnisse*), exprimând idealul Rosicrucienilor, constituie un exemplu. După explicaţiile date de Goethe însuşi unor tineri, în acest poem fiecare din cei doisprezece companioni Rosicrucieni reprezintă o confesiune religioasă. Găsim aceste adevăruri şi în semne şi simboluri; căci simbolurile nu sunt invenţii arbitrare, ci realităţi. De exemplu, simbolul Crucii, ca şi cel al Zvasticii, este reprezentarea Chakrei cu patru petale a omului. Floarea cu douăsprezece petale îşi găseşte expresia în simbolul Rosicrucii şi a celor doisprezece companioni. Al treisprezecelea, aflat printre ei, companionul invizibil, unindu-i pe toţi, reprezintă adevărul care leagă toate religiile între ele. Orice început, orice nouă revelaţie religioasă este un „treisprezece" care oferă o nouă sinteză din cele douăsprezece nuanţe ale adevărului spiritual.

Din acest adevăr se nasc ritualurile şi ceremoniile culturale ale religiilor. În adâncul tuturor riturilor şi al cultelor stabilite de clarvăzători vorbeşte înţelepciunea divină. Lumea astrală se exprimă prin ele în lumea fizică. Ritualul reprezintă un reflex a ceea ce se petrece în lumile superioare. Aşa se întâmplă şi în ritualul francmason şi în religiile asiatice. La naşterea unei noi religii, un iniţiat pune bazele pe care se va ridica ritualul cultului exterior. Evoluând, ritualul, imagine vie a lumii spirituale, se îndreaptă spre sfera creaţiei artistice, arta provenind tot din lumea astrală, iar ritualul devine frumuseţe. Aşa s-a întâmplat îndeosebi în vremea civilizaţiei greceşti.

Arta este un eveniment astral a cărui cauză a fost uitată.

Un exemplu îl constituie misterele şi zeii greci. În mistere, hierofantul proiectează dezvoltarea umană în trei faze: omul-animal, omul-uman şi omul-zeu (veritabilul supraom şi nu falsul supraorn al lui Nietzsche). Cu aceste trei tipuri, el furnizează iniţiaţilor o imagine vie, proiectată în lumina astrală. În acelaşi timp, aceste trei tipuri nesesizabile direct se exprimă în poezie şi în sculptură prin trei simboluri: 1. tipul bestial: satyrul; 2. tipul uman: Hermes sau Mercur; 3. tipul divin: Zeus, Jupiter. Fiecare dintre ei, cu tot ceea ce-l înconjoară, reprezintă un ciclu complet al umanităţii. Astfel, discipolii Misterelor au transpus în artă ceea ce văzuseră în lumina astrală.

Apogeul vieţii terestre, pentru om, este atins în prezent în jurul vârstei de treizeci şi cinci de ani. De ce se întâmplă aşa? De ce Dante şi-a început călătoria la treizeci şi cinci de ani, mijlocul vieţii umane?*

* Este vorba de călătoria imaginară în Infern, relatată în *Divina Comedie*, care începe cu versul: „Nel mezzo di camin del nostra vita" (n. red.).

Pentru că în acel moment, omul, a cărui activitate fusese concentrată asupra elaborării corpului fizic, se întoarce spre ţinuturile spirituale şi-şi poate orienta activitatea pentru a deveni clarvăzător. Dante a devenit astfel clarvăzător la treizeci şi cinci de ani. La această vârstă, forţele fizice nu mai acaparează influxul spiritual; aceste forţe, pe care corpul le eliberează, se pot transforma în clarviziune.

Atingem aici un mister profund: legea transformării organelor. În om totul evoluează spre o transformare a organelor. Partea cea mai elevată a sa rezultă din ceea ce este cel mai jos în el, prin transfigurare. Aşa se transformă, de exemplu, organele sexuale. O dată cu separarea sexelor, corpul astral s-a divizat: o parte inferioară producând organul sexual fizic, partea superioară dând naştere gândirii, imaginaţiei, cuvântului.

Organul sexual (forţa de reproducere) şi organul vocii (cuvântul creator) erau altădată un tot. Se înţelege acum legătura unind cei doi poli, apăruţi acolo unde nu era decât un singur organ. Polul negativ, animal, şi polul pozitiv, divin, altădată uniţi, s-au separat.

A1 treilea Logos este puterea creatoare a cuvântului (aşa cum este exprimată la începutul Evangheliei Sfântului Ioan) al cărei reflex este cuvântul omenesc. Faptul acesta şi-a găsit o expresie profundă în vechile mituri şi legende despre chipul lui Vulcan cel Şchiop. Misiunea lui era să întreţină focul sacru. El şchiopătează pentru că în timpul iniţierii omul trebuia să piardă ceva din forţele lui fizice inferioare; partea de jos a

corpului vine dintr-un trecut care trebuie să dispară. Natura umană inferioară trebuie să cadă pentru a se ridica apoi pe treapta cea mai de sus. În cursul evoluţiei sale, omul s-a scindat în inferior şi superior.

În unele tablouri din Evul Mediu, omul este înfăţişat împărţit în două printr-o linie. Partea superioară stângă şi capul se află deasupra liniei, partea superioară dreaptă şi partea de jos a corpului sunt sub linie. Această linie este o indicaţie privitoare la trecutul şi viitorului corpului omenesc.

Floarea de lotus cu două petale se află sub frunte, la baza nasului şi este un organ astral încă nedezvoltat care va forma într-o zi două antene sau două aripi; găsim acest simbol in coarnele care se văd pe capul lui Moise.

Văzut de sus în jos, cu cap şi organ sexual, omul este sintetic şi identic, fiind produsul trecutului. De la stânga la dreapta este simetric reprezentând prezentul şi viitorul. Dar aceste două părţi simetrice nu au aceeasi valoare.

De ce suntem în mod obişnuit dreptaci? Mâna dreapt, cea mai activă astăzi, se va atrofia mai târziu. Stânga este organul care va supravieţui când se vor dezvolta cele două aripi ale frunţii. Creierul din piept va fi inima care va deveni organul cunoaşterii. Şi vom avea trei organe de locomoţie.

Înainte ca omul să se ridice, a fost un timp în care a mers în patru labe. Aceasta este originea enigmei pe care o prezintă sfinxul. El întreba: Ce fiinţă merge în copilărie în patru labe, la mijlocul vieţii în două şi la bătrâneţe în trei? Oedip îi răspunde: Omul, care, într-adevăr, copil fiind merge în patru labe, iar bătrân fiind se sprijină în toiag. În realitate, enigma şi răspunsul se refereau la o evoluţie completă a umanităţii, trecute, prezente şi viitoare, aşa cum era cunoscută în vechile mistere. Patruped într-o epocă anterioră a evoluţiei sa1e, omul stă azi în două picioare; în viitor va zbura şi se va folosi într-adevăr de trei puncte de spijin: cele două aripi care vor reprezenta dezvoltarea „florii de lotus" cu două raze vor deveni organul voinţei sale motrice şi, pe lângă aceasta, va fi aparatul metamorfozat din partea stângă a pieptului şi a mâinii stângi. Acestea vor fi organele de locomoţie în viitor. La fel ca şi partea şi mâna dreaptă, se vor atrofia şi organele de reproducţie actuale, iar omul îşi va naşte, aşa cum am văzut mai sus, semenul prin forţele verbului; cuvântul său va modela în eter corpuri asemănătoare cu sine însuşi.

CONFERINŢA a XI-a

Devakhan sau Cerul
(partea I)

Ceea ce în mod obişnuit se numeste în sanscrită Devakhan cuprinde un lung interval de timp care se scurge între moartea omului şi noua lui naştere. După moarte, sufletul învaţă mai întâi, în plan astral, să se dezobişnuiască de instinctele legate de corp. Trece apoi în Devakhan unde petrece o viaţă îndelungată între două încarnări.

Ca şi lumea astrală, lumea devakhanică nu este un mediu, ci o stare. Ea ne înconjoară chiar şi în această viaţă, dar nu ne dăm seama. Pentru a înţelege prin analogie starea devakhanică şi funcţiile Devakhanului în viaţa terestră şi în viaţa universală, cel mai bine ar fi să ne referim din nou la starea de somn.

Somnul este, pentru imensa majoritate a oamenilor, o stare enigmatică. În somn, corpul eteric al omului rămâne legat de corpul adormit şi-şi continuă travaliul vegetativ şi reparator; dar corpul astral şi Eul individual se despart de acest corp adormit, pentru a trăi o viaţă independentă.

În timpul zilei, întreaga noastră viaţă conştientă ne uzează, ne arde corpul fizic. De dimineaţă până seară, omul consumă multă forţă. Corpul astral transmite corpului fizic senzaţii care-l uzează şi-l epuizeză. Noaptea, dimpotrivă, corpul astral acţionează cu totul altfel. Nu mai transmite senzaţii venite din afară; el prelucrează aceste senzaţii şi pune ordine şi armonie acolo unde ziua adusese dezordine şi discordanţă prin haosul percepţiilor. Deci ziua corpul astral îndeplineşte o muncă pasivă, fiind receptor şi transmiţător. Noaptea el joacă un rol activ, de ordonare şi construcţie, care repară forţele uzate.

Particularitatea omului în starea lui actuală constă în faptul că astralul 1ui nu poate să facă în acelaşi timp această munca nocturnă de reparare şi să perceapă şi ce se întâmplă în jurul lui în lumea astrală. Cum am putea scuti corpul astral de munca lui pentru a-l lăsa să se ocupe de viaţa din lumea astrală?

Procedeul adeptului, pentru a-şi elibera corpul astral, consta în cultivarea senzaţiior şi a gândurilor care au deja în ele însele un anumit ritm transmisibil corpului fizic; pe de altă parte, el evită pe toţi aceia care provoacă dezordinea şi tulburarea. El trebuie să nu se mai lase copleşit de dezordinea bucuriilor şi a durerilor extreme şi recomandă egalitate de suflet.

O lege suverană călăuzeşte natura; totul trebuie să aibă un ritm. După ce omul şi-a dezvoltat floarea de lotus cu douăsprezece petale care constituie organul său de percepţie, de strălucire astrală şi spirituală, el poate să acţioneze asupra corpului său şi să-i imprime un ritm nou care să-l scape de oboseală. Datorită acestui ritm şi acestei restabiliri a armoniei, corpul astral nu mai are de împlinit în timpul somnului munca lui de reparator fără de care corpul fizic s-ar degrada.
Întreaga viaţă din timpul zilei nu este decât o tulburare a corpului nostru fizic. Toate bolile provin din excesele corpului astral. Cel care mănâncă prea mult provoacă în corpul astral plăceri care acţionează asupra corpului fizic perturbându-l. Astralul ruinează corpul pentru a-şi procura plăceri haotice. Din acest motiv unele religii impun postul. Prin post corpul astral, mai puţin ocupat şi mai calm, se detaşează parţial de corpul fizic. Vibraţiile lui se potolesc şi imprimă corpului eteric un ritm regulat. Postul redă deci corpului eteric un ritm regulat, el pune în armonie viaţa (corpul eteric} şi forma (corpul fizic), adică pune universul în armonie cu omul.
Am văzut ce rol joacă astralul în timpul somnului. Unde se află în tot acest timp Eul omului? Chiar în Davakhan. Numai că în somn nu suntem conştienţi de aceasta. Trebuie să facem distincţia între somnul bântuit de vise şi somnul profund. Somnul cu vise corespunde conştiinţei astrale. Somnul profund, fără vise, acela care se instalează după primele vise, corespunde stării devakhanice. Nu ne aducem aminte de ea, pentru că această stare nu este constientizată de creierul fizic obisnuit. Numai iniţierea superioră poate face să fie cunoscute percepţiile somnului profund. Iniţiatul obţine continuitatea conştiinţei de la starea de veghe, trecând prin somnul cu vise, până la somnul fără vise. El leagă aceste trei stări în întregul fiinţei sale.
Să studiem acum situaţia omului în Devakhan după moarte. După un anumit timp, corpul eteric se dispersează în forţele eterului viu. Care este atunci misiunea corpului astral şi a conştiinţei? Eul şi corpul astral trebuie să construiască un nou corp eteric pentru existenţa care va urma. Şederea în Devakhan este în parte consacrată dobândirii acestor calităţi. Într-adevăr, substanţa corpului fizic se schimbă tot mereu în aşa fel încât, din şapte în şapte ani, ea este integral reînnoită. Şi substanţa eterică se reînnoieşte, cu toate că structura şi forma ei rămân identice sub acţiunea Eului superior. După moarte, acestă substanţă se întoarce în întregime în mediul eteric şi, ca şi în cazul corpului fizic, nu mai păstrează nimic

de la o încarnare la alta. Incarnările succesive se produc deci cu corpuri eterice în întregime reînnoite. Iată de ce, de la o încarnare la alta, fizionomia şi forma corpului se schimbă atât de mult. Ele nu depind de voinţa individului, ci de *karma* lui, de pasiunile şi acţiunile sale involuntare.

Cu totul alta este situaţia unui discipol care a trecut prin iniţiere. El şi-a dezvoltat încă de pe pământ corpul eteric în aşa fel încât să-l poată păstra, să-l facă apt să intre după moarte în Devakhan. El a reuşit pe pământ să trezească în forţele sale eterice un spirit de viaţă, constituindu-şi una din cele trei părţi, de acum nepieritoare ale fiinţei sale. Acest corp eteric elaborat în spirit de viaţă se numeşte în sanscrită *budhi*. Când discipolul a cucerit acest spirit de viaţă, el nu mai este obligat să-şi reformeze în întregime corpul eteric între două încarnări. Va petrece deci un timp mult mai scurt în Devakhan. Iată de ce el duce dintr-o încarnare în alta, aceeaşi dispoziţie, acelaşi temperament, acelaşi caracter dominant. Când maestrul în ocultism a reuşit să-şi dirijeze conştient nu numai corpul eteric ci şi corpul fizic, rezultă şi de aci un principiu spiritual numit în sanscrită „atma", adică omul-spirit. Ajuns la acest grad, iniţiatul îşi conservă trăsăturile corpului fizic de fiecare dată când se încarnează pe pământ. Îşi va păstra în întregime conştiinţa trecând de la viaţa pământească la viaţa cerească şi de la o încarnare la alta. De aici provine legenda iniţiaţilor care trăiesc o mie sau două mii de ani. Adică pentru ei nu există nici kamaloka, nici Devakhan, ci continuitatea persistentă a conştiinţei dincolo de moarte şi naştere.

Se aduce uneori obiecţia următoare faţă de ideea de reîncarnare: „Dacă omul şi-a împlinit misiunea lui pe pământ înseamnă că el o cunoaşte, atunci de ce să se mai întoarcă?" obiecţia ar fi justă dacă omul s-ar întoarce pe acelaşi pământ. Dar cum de obicei nu revine decât după vreo două mii de ani, el găseşte natura, pământul, omenirea cu totul noi; acestea au evoluat şi el poate acum să facă o nouă ucenicie şi să îndeplinească o nouă misiune.

Aceste perioade de reînnoire a pământului care determină momentul reîncarnării sunt determinate de trecerea soarelui prin semnele Zodiacului. Cu opt secole înainte de Christos, soarele îşi avea punctul vernal în semnul Berbecului. Vedem o reflectare a acestui timp în legenda Lânei de Aur şi în numele de mielul lui Dumnezeu care i se dă lui Christos. Cu două mii o sută saizeci de ani înainte de aceasta, soarele se afla în semnul Taurului, ceea ce a influenţat culte cum sunt cele ale Boului Apis în Egipt sau cele ale lui Mithra în Persia. Cu două mii o

sută saizeci de ani mai înainte, punctul vernal se afla în semnul Gemenilor şi-i găsim o imagine în cosmogonia vechii Persii şi în cele două figuri opuse – ale lui Ormuzd şi Ahriman. Când s-a prăbuşit civilizaţia Atlantidei – care a precedat timpurile vedice, soarele îşi avea punctul vernal în Rac al cărui semn este ♋ şi care marca sfârşitul unei perioade şi începutul alteia.
Popoarele au fost întotdeauna conştiente de importanţa raporturilor care le leagă de constelaţii. De fapt, marile perioade ale omenirii se află sub influenţa revoluţiilor celeste, a mişcării pământului în raport cu soarele şi stelele.
Acest fapt explică diferenţa dintre epoci şi dă fiecărei încarnări un sens nou. Două mii o sută şaizeci de ani cuprind timpul necesar pentru o încarnare masculină şi o încarnare feminină, cele două aspecte sub care omul adună toată experienţa unei epoci.
Ce determină schimbarea florei şi a faunei de pe pământ? Spiritele Deva şi formele Devakhanului.
Darwin încearcă să demonstreze evoluţia terestră prin lupta pentru existenţă, ceea ce nu explică nimic. Pentru ocultist, formele active ale Devakhan modifică flora şi fauna. Pe măsură ce omul este mai avansat, el poate participa mai mult la această muncă. Acţiunea omului asupra formelor naturii este cu atât mai constructivă cu cât conştiinta lui e mai dezvoltată.
Iniţiatul poate interveni în lumea Devakhanului, unde iau naştere noi plante. Devakhanul este ţinutul în care se formează vegetaţia. În kamaloka astrală omul contribuie 1a făurirea regnului animal. Kamaloka se află în sfera lunară, pe când Devakhanul depinde de soare.
Omul este astfel legat de toate regnurile naturii. Platon vorbeşte despre simbolul Crucii, spunând că sufletul lumii este legat de corpul lumii ca de o cruce. Ce semnificaţie are această crucificare? Este sufletul care trece prin toate regnurile naturii. Într-adevăr, spre deosebire de om, planta îşi are rădăcina sau, dacă vreţi, capul cu funcţiile hrănitoare in jos, întorcând în sus, spre soare, organele sale de reproducere. Animalul este intermediar, prin poziţia lui de obicei orizontală. Omul şi planta se ridică vertical formând o cruce, crucea lumii, animalul fiind aşezat transversal.
Participarea omului, după moarte, la planurile superioare, la făurirea regnurilor inferioare, va deveni conştientă în vremurile viitoare. Conştiinţa va călăuzi raporturile care fac ca întotdeauna o floră nouă sâ corespundă cu o nouă cultură umană. Misiunea divină a spiritului este să muncească la

făurirea viitorului. Nu va fi nici miracol, nici întâmplare. Flora şi fauna vor reprezenta expresia voluntară a sufletului omenesc transfigurat.
Munca desfăşurată pe pământ se realizează pe de o parte de *Deva* (zei) şi pe de alta de om.
Dacă vom zidi o catedrală, ne desfăşurăm acţiunea asupra mineralului. Munţii de o parte şi de alta a Nilului sunt opera acestor Deva; templele de pe cele două maluri sunt opera oamenilor. Scopul este acelaşi: transfigurarea pământului.
În viitor, omul va învăţa să acţioneze asupra tuturor regnurilor naturii cu aceeaşi conştiinţă cu care prelucrează astăzi mineralul; el va modela fiinţe vii şi va lua asupra sa munca zeilor, transformând pământul în Devakhan.

CONFERINŢA a XII-a
Devakhan
(partea a II-a)

Devakhan (reşedinţa zeilor) corespunde cu raiul creştin, cu lumea spirituală a ocultiştilor.
Se înţelege de la sine că descriind aceste ţinuturi care doar în aparenţă sunt extraterestre, căci ele se află în raporturi vii cu lumea noastră, dar care nu sunt accesibile pentru simţurile fizice, nu putem vorbi despre ele decât prin simboluri şi alegorii, căci limbajul nu exprimă decât lumea simţurilor.
Devakhan cuprinde şapte trepte sau şapte regiuni distincte eşalonate în ordine ascendentă. Dar acestea nu sunt etaje sau locuri precise; sunt stări de spirit şi de suflet. Devakhanul este pretutindeni, învăluindu-ne ca şi lumea astrală. Însă noi nu-l vedem. Iniţiatul dobândeşte succesiv, prin exerciţii, facultăţile necesare pentru a-l vedea. Vom analiza felul în care Devakhanul se deschide treptat celui care dobândeşte posibilităţi noi de percepţie.
În prima formă de clarviziune, visele devin mai regulate şi prezintă imagini remarcabile, cuvinte pline de înţeles. Ele se încarcă din ce în ce mai mult de un sens care poate fi descifrat şi raportat la viaţa reală. Visezi, de exemplu, că arde casa unui prieten şi afli apoi că acesta s-a îmbolnăvit. Aceste prime deschideri spre Devakhan îl fac să semene cu un cer pe care se mişcă nori care se grupează şi iau treptat forme vii.
În cea de-a doua formă a clarviziunii, visele capătă contururi foarte precise. Acestea sunt figurile geometrice şi simbolice ale celor mai elevate religii, semnele sacre din toate timpurile,

care sunt, la drept vorbind, limba verbului creator, hieroglifele vii ale limbajului universal: crucea este semnul vieţii, pentagrama sau steaua în cinci colţuri, semnul verbului; hexagrama sau steaua în şase colţuri, dublul triunghi inversat, semnul macrocosmosului reflectat în microcosmos etc. Dar aceste semne pe care noi le reprezentăm prin linii abstracte apar aici colorate, vii şi fulgurante pe un fond de lumină. Totuşi ele nu sunt veşminte ale unor fiinţe vii, ci desemnează, ca să spunem aşa, normele şi legile creaţiei. Din ele s-au alcătuit formele figurilor animale pe care primii iniţiaţi le-au ales pentru a reprezenta mişcarea aparentă a soarelui în constelaţiile Zodiacului. Iniţiatii au tradus viziunile lor în semnele acestora, cum este cel al Racului, de exemplu, reprezentând un vârtej cu două sensuri contrare. Cele mai vechi caractere scrise, sanscrite, egiptene, greceşti, runice, unde fiecare literă are întotdeauna un sens ideografic, au fost toate la originea lor figuri celeste.

Pe această treaptă a viziunii sale, discipolul nu se află decât pe pragul Devakhanului; el trebuie să pătrundă în interior, să găsească calea de trecere de la lumea astrală la prima treaptă a lumii devakhanice. Toate şcolile secrete au cunoscut acest drum, chiar şi creştinismul primelor secole, deşi nu a recurs la vechile modalităţi de iniţiere, a posedat un învăţământ esoteric ale cărui urme pot fi regăsite.

Faptele Apostolilor îl menţionează pe Dionisie, un discipol iniţiat al Sfântului Pavel care a propovăduit un creştinism esoteric. Mai târziu, în secolul al IX-lea, Jean Scot Erigenus a fondat, de asemenea, la Curtea lui Carol Pleşuvul un creştinism esoteric. Apoi acesta a fost încet, încet acoperit de dogmă. Dar când se pătrunde în Devakhan, se confirmă descrierea făcută de Dionisie.*

* V. lucrarea lui R.Steiner, ***Ierarhiile spirituale***, apărută în limba română în Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1995 (n. red.).

Respiraţia ritmică din Yoga reprezintă unul din mijloacele practicate pentru a pătrunde în lumea Devakhanului. Semnul sigur că intrarea chiar a avut loc este experienţa prin care trece conştiinţa în acestă fază, redată în filosofia vedică prin cuvintele: *tat twam asi* (acesta eşti tu).

În vis omul îşi vede propria sa formă corporală privită din afară. Îşi vede corpul întins pe pat, dar ca pe un înveliş gol. În jurul acestei forme goale, corpul astral străluceşte ca un nimb ovoidal, apărând ca o aură din care corpul s-a retras, în timp ce corpul se prezintă ca o formă pentru mulaje goală. Este o viziune în care raporturile sunt inversate, ca într-un clişeu

fotografic negativ. Această viziune devine obişnuită pentru toate lucrurile: Se poate vedea, într-un fel, sufletul cristalelor, al plantelor, al animalelor sub formă de lumini radiante, în timp ce substanţa lor fizică apare ca un gol, un vid. Dar numai lucrurile naturale se văd în acest fel; nu şi ceea ce este făcut de mâna omului. Pe acestă primă treptă a Devakhanului, se contemplă deci faţa astrală a lumii fizice. Acestea sunt aşa-numitele continente ale Devakhanului, formă negativă a văilor, munţilor, a continentelor fizice.

Antrenându-se în meditaţie, în timp ce-şi reţine respiraţia, iniţiatul ajunge pe a doua treaptă a Devakhanului. Cavităţile formate de substanţa fizică se umplu cu un sistem de curenţi spirituali care sunt curenţii vieţii universale traversând orice lucru, constituind oceanul Devakhanului. Aici, iniţiatul se cufundă în izvorul creator de vieţi. El vede această viaţă ce pe o reţea de fluvii imense ale căror albii irigă totul. În acelaşi timp, o senzaţie ciudată şi cu totul nouă pune stăpânire pe el . Începe să simtă că trăieşte în metale. Reichenbach, autorul cărţii despre *Od* a constatat acest fenomen la toţi subiecţii senzitivi pe care îi punea să ghicească metalele învelite în hârtie.

Entităţile pe care le întâlneşte acolo sunt cele pe care Dionisie Areopagitul le numeşte Arhangheli sau Însufleţitori ai metalelor[1]. Ei corespund celei de-a doua trepte a clarviziunii.

[1] În germană, arhanghelul este numit Erzengel, iar Erz înseamnă minereu (n. red. franceze).

Ajungem la cea de-a treia treaptă a clarviziunii când gândirea se eliberează de orice legătură cu lumea fizică, când iniţiatul se simte în viaţa gândirii, dar fără conţinutul gândirii. Maestrul spune discipolului său: „Trăieşte în aşa fel încât să stăpâneşti funcţia intelectului fără continutul său" . O nouă lume se deschide atunci. După ce a văzut continentele şi fluviile Devakhanului (adică sufletul astral al lucrurilor şi curenţilor vieţii), se percepe aerul, atmosfera devakhanică. Este o atmosferă absolut diferită de atmosfera noastră; substanţa ei este vie, sonoră, sensibilă, ca un sentiment. Ea răspunde fiecăruia dintre gesturile, actele, gândurile noastre prin ondulaţii, lumini, sunete. Tot ceea ce se întâmplă pe pământ se repercutează aici sub formă de culori, de lumini şi sunete. Fie că trăim aici în timpul somnului, fie după moarte, putem urmări aici ecourile de pe pământ. Putem, de exemplu, să ascultăm zgomotul unei bătălii; nu se vede lupta propriu-zisă, nici evenimentele ei; nu se aud strigătele luptătorilor, nici bubuitul tunurilor. Dar luptele şi îndârjirea apar sub formă de

fulgere şi tunete. Devakhanul nu ne desparte de pământ, dar ni-l arată ca din exterior. Nu mai simţim durerea şi bucuria petrecându-se în noi, ci le privim obiectiv ca pe un spectacol. Este o nouă ucenicie a compasiunii şi a milei. Devakhanul este o şcoală unde durerile şi bucuriile acestei lumi sunt privite dintr-un punct de vedere mai înalt unde totul se străduieşte să transmute chinurile în bucurii, căderile în noi avânturi, moartea într-o înviere.
Acestea toate nu au nimic de-a face cu contemplarea pasivă sau cu fericirea mai mult sau mai puţin egoistă din cer, aşa cum şi-o închipuie unii autori religioşi, care cred că suferinţele damnaţilor fac parte din bucuriile celor aleşi. Este un cer viu unde dorinţa infinită de simpatie şi de acţiune, existente în sufletul omenesc, se deschide spre câmpuri de activitate nelimitate şi spre perspective infinite.
Pe treapta a patra de pătrundere în Devakhan, lucrurile apar sub forma Arhetipurilor lor. Nu mai este un clişeu negativ, ci tipul original care ni se arată. Aici se află laboratorul lumii care cuprinde toate formele din care a ieşit creaţia; acestea sunt „ideile" lui Platon, „împărăţia mamelor" despre care vorbeşte Goethe şi de unde aduce el fantoma Elenei. În acestă stare a Devakhanului apare ceea ce India numeşte cronica Akasha. În limbaj modern l-am numi cliseul astral al tuturor evenimentelor lumii. Tot ceea ce a trecut prin corpul astral a1 oamenilor se fixează într-o substanţă infinit mai subtilă, materia negativă. Pentru a înţelege cum sunt posibile aceste imagini care plutesc în nimbul astral al pământului, trebuie să ne folosim de comparaţii şi analogii. Vocea umană pronunţă cuvinte care formează unde sonore, care pătrund prin alte urechi în alte creiere pentru a produce imagini şi gânduri. Fiecare din aceste cuvinte este un val sonor de o formă foarte distinctă care, dacă am putea-o vedea, s-ar deosebi de oricare alta. Să ne închipuim că aceste vorbe ar puta fi fixate şi congelate, ca un val de apă sub acţiunea unui frig intens şi brusc. În acest caz, cuvintele ar cădea la pământ sub formă de aer îngheţat şi le-am putea recunoaşte pe fiecare după forma lui. Ar fi cuvinte cristalizate .
Şi acum, în locul procesului de densificare să ne reprezentăm fenomenul invers. Ştim că fiecare corp poate trece de la starea cea mai densă la starea cea mai imaterială: solidă, lichidă, gazoasă. Subtilizarea materiei poate atinge o limită pe care, dacă o depăşim, ajungem la materia negativă numită *Akasha*. Toate evenimentele se imprimă în ea în mod definitiv şi în ea

se regăsesc toate, chiar cele aparţinând trecutului celui mai îndepărtat.
Aceste reprezentări din *Akasha* nu sunt nemişcate; ele se derulează constant ca imagini vii în care lucrurile şi pesonajele se mişcă şi uneori chiar vorbesc. Forma astrală a lui Dante invocată, va vorbi în stilul ei, conform lumii din care făcea parte. Aceste imagini sunt aproape întotdeauna cele care apar în şedinţele de spiritism şi trec drept spiritul celui mort.
Trebuie să învăţăm să descifrăm paginile acestei cărţi cu imagini vii şi să derulăm nenumăratele role ale cronicii universului. Nu vom reuşi aceasta decât făcând distincţia între aparenţă şi realitate, între schema umană şi sufletul viu, dar pentru acesta este nevoie de exerciţii zilnice şi un lung antrenament, pentru a evita erorile de interpretare. Căci se poate întâmpla, de exemplu, având în faţă forma lui Dante să primim râspunsuri exacte, de la ea dar care nu emană de la individualitatea lui Dante, care continuă să evolueze, ci de la un alt Dante, fixat în mediul eteric al timpului său.
A cincea treaptă este sfera armoniei celeste. Regiunile superioare ale Devakhanului se disting prin faptul că toate aceste sunete devin aici mai clare, mai luminoase, mai sonore. Se percepe într-o grandioasă armonie vocea tuturor fiinţelor, armonie pe care Pitagora o numea muzica sferelor. Este cuvântul interior, verbul viu al universului. Fiecare fiinţă dobândeşte acum, pentru clarvăzătorul devenit claraauditor, o sonoritate particulară, ca un fel de aură sonoră. Atunci fiecare fiinţă îi spune ocultistului numele său. În Geneză, Iehova îl ia pe Adam de mână şi Adam dă nume tuturor fiinţelor. Pe pământ individul se simte pierdut în mulţimea celorlalte fiinţe. Aici fiecare îşi are sonoritatea lui specifică şi, totuşi, în acelaşi timp, omul se cufundă în toate fiinţele, se simte una cu anturajul său.
Discipolul ajuns pe această treaptă se numeşte Lebădă. El aude sunetele prin care i se adresează maestrul şi le transmite mai departe lumii. Lebăda melodioasă a lui Apollon transmitea sonorităţile din Lumea de Dincolo. Se spune că ea vine din ţara Hiperboreienilor, adică din ţara în care se duce soarele la apus, din cer.
Am ajuns în punctul în care se trece de cealaltă parte a lumii stelare. Citim cronica Akasha nu dinspre partea pământului, ci dinspre partea cerului şi ea devine scrierea ocultă a stelelor. Trăim în interiorul sferei aştrilor şi simţim izvorul originar al universului, al Logosului.

Regăsim în mituri amintirea acestei trepte a Lebedei, şi mai ales în Evul Mediu, prin povestirile Graalului care reflectă experienţele lumii devakhanice. Toate faptele de vitejie descrise aici sunt săvârşite de Cavalerii Graalului care reprezintă marile impulsuri care, la ordinul maeştrilor, străbat omenirea.
Timpul în care a fost compusă legenda Sfântului Graal, sub impulsul marilor iniţiaţi, este acela în care începe avântul burgheziei şi în care se dezvoltă, venind din Scoţia în Anglia şi de acolo în Franţa şi Germania, miscarea marilor orase libere. Omul eliberat aspiră inconştient la adevăr şi viaţă divină. În legenda lui Lohengrin, Elsa reprezintă sufletul omenesc, sufletul Evului Mediu care tinde să se dezvolte, cel care, în ocultism, este mereu reprezentat sub formă feminin. Cavalerul Lohengrin venit dintr-o lume necunoscută, din castelul Sfântului Graal, pentru a o elibera, reprezintă maestrul venit să aducă adevărul. El este mesagerul iniţiatului, adus de simbolica Lebădă. Mesagerul marilor iniţiaţi se numeşte „Lebădă"; nu e voie să-l întrebi nici de unde vine, nici care este adevăratul lui nume. Nu trebuie să te îndoiesti de adevăratul lui titlu de nobleţe. Trebuie să-l crezi pe cuvânt şi să recunoşti pe faţa lui lumina adevărului. Cine nu are credinţă nu este în stare să-l înţeleagă şi nu este vrednic să-l asculte. De aici interdicţia lui Lohengrin ca Elsa să-l întrebe despre originea şi numele lui. Lebăda este Chela* care-l aduce pe Maestru.

* Ucenicul (în sanscrită).

Mesagerul maestrului în plan fizic este discipolul iniţiat care s-a ridicat la a cincea treaptă şi pe care maestrul îl trimite în lume. Astfel, legenda relatează ceea ce se întâmplă în planurile superiore. În mituri şi legende lumina este proiectată de Logos, verbul solar şi planetar.

CONFERINŢA a XIII-a
Logosul şi Lumea

Să încercăm acum să ne ridicăm prin contemplarea dezvoltării umane până la Logosul care a creat lumea noastră; să ne întoarcem, în acest scop pe urmele evoluţiei până la un anumit punct.
Ştiinţa esoterică actuală urcă, din punct de vedere istoric, până în epoca pietrei, în vremea în care omul trăia în caverne necunoscând altă armă decât piatra cioplită. Viaţa lui era

simplă, orizontul îngust, gândirea limitată la apărare şi la căutarea hranei.

Ştiinţa ocultă ajunge, dincolo de acestă epocă a pietrei, la o altă epocă din istoria omenirii, aceea a oamenilor care locuiau în Atlantida. Aceştia se deosebeau de omenirea de mai târziu prin aspectul lor fizic. Omul preistoric – faptul este cunoscut – prezenta o parte frontală nedezvoltată. Dezvoltarea părţii anterioare a frunţii s-a produs o dată cu dezvoltarea creierului şi a gândirii. Creierul fizic era altădată mult mai mic decât partea eterică, aceasta din urmă depăşindu-l din toate părţile. În cursul evoluţiei, proporţiile celor două capete s-au apropiat. Un anumit punct din creierul eteric aflat astăzi în interiorul craniului, era atunci exterior lui. În evoluţia atlanţilor care a durat mai muite milioane de ani, a existat un moment când acest punct s-a interiorizat. Momentul este capital, căci de îndată ce omul a început să gândească, să ia cunoştinţă de sine, a spus: Eu! şi a început să calculeze, să combine ceea ce nu putuse face până atunci. În schimb, primii atlanţi posedau o memorie mai fidelă, o memorie impecabilă. Toată ştiinţa lor se sprijinea, nu pe raporturile între fapte, ci pe memoria faptelor. Ştiau, din memorie, că un anumit eveniment va antrena o serie de alte evenimente, dar nu le sesizau cauzele şi nu se puteau gândi la ele. Ideea de *cauzalitate* nu exista la ei decât în stadiu embrionar.

Acestei puternice capacităţi de memorare, ei îi adăugau o alta nu mai puţin preţioasă: forţa voinţei. Omul de astăzi nu poate acţiona direct, prin voinţa sa, asupra forţelor vieţii. Nu poate deci grăbi creşterea plantelor, după voia lui. Atlantul putea s-o facă, el extrăgea chiar din plante o forţă eterică pe care ştia cum s-o folosească. O făcea din instinct, fără ajutorul cunoştinţelor şi al unui raţionament precis pe care noi îl numim astăzi spirit ştiinţific. Pe măsură ce forţa intelectuală a început să-şi facă apariţia la atlanţi, însoţită de reflecţie, calcul, gândire, facultăţile instinctive şi de clarvedere au intrat în declin.

Dacă pătrundem şi mai adânc în istoria atlanţilor, ajungem la o epocă foarte îndepărtată în care a devenit posibilă exprimarea prin limbaj, adică prin sunete articulate. Momentul corespunde aceluia în care omul a învăţat să meargă în picioare. Limbajul nu poate apare decât la fiinţele care stau drept. Trebuie să stai în picioare pentru a pronunţa sunete articulate.

Înaintea acestui continent şi a marii rase a atlanţilor din care au ieşit toate neamurile Europei şi ale Asiei, a existat un alt

continent şi o altă rasă umană, cufundată încă în animalitate - rasa lemurienilor. Ştiinţa nu o admite decât ca pe o ipoteză. Anumite insule în sudul Asiei şi în nordul Australiei stau totusi mărturie, fiind resturi modificate ale vechiului continent lemurian.

Temperatura era în aceste epoci mult mai ridicată decât în zilele noastre. Atmosfera era încărcată de vapori, era formată din aer şi apă, şi străbătută de numeroşi curenţi. Întâlnim fiinţe rudimentare respirând nu pe gură, ci prin branhii.

În evoluţia umană, organele nu încetează să se transforme, să-şi schimbe natura şi obiectul. Astfel, omul primitiv, mergea în patru labe şi nu avea la dispoziţie sunetele articulate pentru a vorbi, nici urechi de auzit. Dar avea în plus pentru a se mişca, în elementul semi-lichid, semi-gazos, un organ care-i servea pentru a înota şi pentru a pluti. Când elementele s-au separat, iar omul a putut să stea în picioare pe pământ solid, acest organ s-a transformat în plămâni, brahniile în urechi, labele din faţă în mâini, devenite instrumente de muncă libere. Pe deasupra a mai dobândit şi limbajul articulat.

Această transformare a avut o importanţă capitală pentru omenire. Citim în Geneză: „Dumnezeu cel Veşnic i-a suflat în nări omului duh de viaţă şi omul a primit duh viu" . Pasajul descrie momentul evoluţiei în care omul a început să respire aerul exterior. O dată cu capacitatea de a respira, el a dobândit un suflet interior şi prin el posibilitatea de a-şi simţi interiorul, posibilitatea ca în viitor să-şi simtă eul trăind în suflet.

Când prin respiraţie sângele omului s-a fortificat, suflete superioare sufletului-grup al animalelor, suflete individualizate prin principiul Eului s-au putut încarna în el pentru a împinge evoluţia spre fazele ei deplin omeneşti apoi spre cele divine. Aceste suflete nu s-au putut încarna până când corpurile nu au avut posibilitatea de a respira aerul. Aerul este un element care animă. Omul în timpul acela a aspirat literalmente sufletul divin venit din cer. Cuvintele Genezei, înţelese în sensul evolutiv al speţei umane, pot fl luate deci ad litteram. A respira, înseamnă a se spiritualiza. De aici s-au născut exerciţiile din vechea Yoga, bazate pe ritmul respiraţiei, dând posibilitatea corpului de a se lăsa pătruns de spirit. Într-adevăr, prin respiraţie comunicăm cu sufletul lumii. Aerul pe care-l aspirăm este veşmântul corporal al acestui suflet superior, tot aşa cum carnea noastră este veşmântul fiinţei inferioare.

Aceste schimburi respiratorii marchează trecerea de la vechea conştiinţă care era doar traversată de imagini, ca o oglindă, la conştiinţa actuală care primeşte de la corp percepţii sensibile şi are astfel un caracter obiectiv. Conştiinţa prin imagini, sau conştiinţa *imaginativă* nu putea reflecta un obiect, dar îşi făurea un conţinut interior prin forţa plastică născută din ea. Cu cât ne întoarcem mai departe în trecutul omenirii, cu atât vedem mai mult sufletul omului, nu în el, ci în jurul lui. Ajungem în acel punct în care organele senzoriale nu există decât în germene, iar omul nu primeşte de la obiectele exterioare decât impresii de atracţie sau repulsie, de simptie sau antipatie. Acestă fiinţă nu este încă un om în sensul pe care-l ştim noi, ci un germene de om care-şi orientează mişcările conform acestor atracţii sau repulsii.

În existenţa acestei conştiinţe imaginative se află răspunsul la toate discuţiile filosofice despre obiectivitatea şi realitatea lumii şi ea dă posibilitatea respingerii filosofiilor pur subiective ca aceea a lui Berkeley. Universul şi omul sunt în acelaşi timp subiectivi şi ohiectivi. Aceşti doi poli ai Fiinţei şi ai vieţii sunt necesari evoluţiei. Subiectivul universal devine universul obiectiv şi omul trece de la subiectiv la obiectiv, prin constituirea graduală a corpului său fizic, ca să se întoarcă apoi de la obiectiv la subiectiv prin dezvoltarea sufletului său superior (*manas*), a spiritului său de viaţă (*buddhi*) şi a corpului său spiritual (*atma*).

Conştiinţa pe care o avem în starea de vis este o supravieţuire atavică a conştiinţei imaginative de altădată.

O particularitate a acestei conştiinţe imaginative este caracterul ei creator. Ea creează, în realitatea ei, forme şi culori care nu există în realitatea fizică.

Conştiinţa obiectivă este analitică; conştiinţa subiectivă este plastică; ea are o forţă magică.

Am văzut conştiinţa obiectivă şi analitică a omului succedând conştiinţei subiective şi plastice. Procedeul prin care sufletul, care mai întâi învăluia omul ca un nor, a pătruns apoi în corpul flzic poate fi comparat cu cel al unui melc care mai întâi îşi secretă propria cochilie iar după aceea se cuibăreşte în ea. Aşa a pătruns sufletul în corpul pe care mai întâi l-a modelat şi căruia i-a pregătit din afară organele de percepţie. Forţa viziunii cu care este înzestrat ochiul nostru astăzi este aceeasi forţă care odinioară se exersa asupra lui din afară pentru a-l construi. Răsturnarea activităţii sufletului care din extern a devenit intern este, de asemenea, marcată de o hieroglifă reprezentând două vârtejuri de sens contrar: prima mişcare,

spre interior, este exprimată de un vârtej, a doua mişcare, din interior spre exterior, se exprirna prin celălalt desen. Semnul zodiacal ♋ al Racului marchează sfârsitul unei direcţii şi începutul alteia de sens contrar.

În mijlocul celei de-a treia epoci, epoca lemuriană, se află punctul în care sufletul intră în casa pe care şi-a construit-o şi începe să anime corpul din interior; dacă trecem dincolo de acest punct ne aflăm în prezenţa umanităţii astrale, trăind pe un pământ pur astral. Într-o fază precedentă, nu mai vedem omul şi pământul decât într-o stare pur devakhanică. Omul nu are conştiinţă pentru imagine, dar este străbătut de gândurile cosmice. Sufletul lui superior este amestecat în întregul univers, participând la gândirea universală.

Cu cât ne întoarcem mai mult în urmă în dezvoltarea în paralel a pământului şi a omului, cu atât mai mult ne apropiem de starea embrionară şi fluidică, iar acestea sunt mai aproape de starea spirituală. Astăzi, când am atins punctul de jos al curbei descendente, pământul şi oamenii au dobândit cel mai înalt grad de soliditate şi vor urca prin acţiunea voinţei individuale spre starea spirituală.

Care este sensul acestei evoluţii? Unde se aflau fiinţele dacă la început nu erau decât în stare de germeni? De unde a ieşit speţa umană? Cine a creat-o? Aici trebuie să facem pasul care ne revelează o treaptă de viaţă şi o putere de manifestare superioară vieţii omeneşti şi planetare.

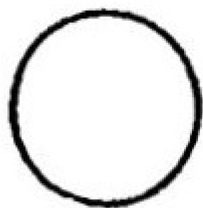
Această putere este Logosul.

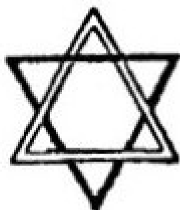
Cu ce diferă întreaga viaţă omenească şi planetară de viaţa Logosului? Această întrebare pare să ceară de la noi un salt în necunoscut, într-un univers de alt ordin. Şi totuşi, există în lumea noastră, fenomene analoge prin care putem să înţelegem sau măcar să presimţim puterea creatoare a Logosului.

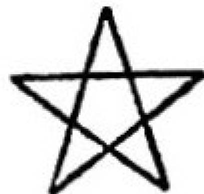
Să presupunem că o inteligenţă omenească cuprinde tot ceea ce-i este accesibil, că posedă o cunoaştere ordonată a oricărei experienţe terestre şi a oricărei experienţe planetare. Ea ar putea retrăi toate formele de evoluţie. Dar n-ar putea, numai cu acestă forţă să treacă dincolo de momentul apariţiei omului şi a sistemului planetar în univers. Ar rămâne deci în domeniul a ceea ce a putut fi experimentat de om; inteligenţa noastră n-ar putea depăşi această limită.

Dar puteam să ne ridicăm la un alt fel de conştiinţă decât cea care reproduce experienţele în inteligenţă. Există anumite stări de activitate productivă în care spiritul omenesc devine creator şi poate naşte ceva nemaivăzut şi absolut nou. Aceasta

este, de exemplu, starea de suflet a sculptorului în momentul în care concepe, în care percepe, ca într-un fulger, în faţa spiritului său, forma unei statui al cărei model nu l-a văzut niciodată, dar pe care-1 creează. Aceasta este starea de suflet a poetului când concepe o operă dintr-o singură răsuflare, într-o viziune creatoare a spiritului său. Această forţă productivă nu se inspiră dintr-o idee de natură intelectuală, ci dintr-un sentiment de ordin spiritual. Priviţi o găină care cloceşte. Ea este complet absorbită de clocit şi o încearcă un sentiment de voluptate în care întrezăreşte ca în vis naşterea puiului înaripat. Acestă voluptate în creaţie se regăseşte în toate etapele Cosmosului şi degajă o căldură analogă. Dacă ne reprezentăm inteligenţa universală ca pe o lume a gândurilor accesibile Eului superior (*manas*), percepem apoi acestă forţă a căldurii care penetrează universul ca o emanaţie a izvorului creator al oricărei vieţi (spiritul vieţii: *buddhi*) şi putem presimţi prin ea acea lume rodnică care a existat înainte de vremea noastră şi care a clocit-o pe a noastră. Ne ridicăm atunci de la *manas* la *buddhi* şi de la *buddhi* la *atma*.
Verbul care naşte Eul omului, microcosmosul, este *a1 treliea Logos*.
Să ne reprezentăm apoi forţa Eului superior al omului, manas, cuprinzând tot universul ca o căldură care generează viaţa, şi vom ajunge la *al doilea Logos* care creează macrocosmosul şi a cărui reflectare apare în sufletul omenesc în activităţile sale creatoare (*buddhi*).
Sursa lor comună este *întâiul Logos*, acel Dumnezeu insondabil, centrul tuturor manifestărilor.
Ocultistul a reprezentat dintotdeauna cele trei Logosuri prin semnele următoare:

Întâiul Logos

Al doilea Logos

Al treilea Logos

şi le-a rezumat în cifra: 7 - 7 - 7 sau cifra esoterică a celor trei Logosuri. Cifra lor esoterică este multiplicarea succesivă a celor trei şeptari evolutivi, adică 343.

CONFERINŢA a XIV-a
Logosul şi Omul

În prelegerea de ieri ne-am întors în trecutul omului din punctul de vedere al formei şi corpului său. Să revenim astăzi asupra trecutului stărilor sale de conştiinţă.

Ne întrebăm adeseori dacă oamenii sunt singurele fiinţe de pământ care posedă conştiinţa de sine. Sau ce raport există între conştiinţa umană şi aceea a animalelor, plantelor şi metalelor. Aceste făpturi au, în general, o conştiinţă a lor?

Ne gândim că o mică gâză se plimbă pe trupul unui om şi nu vede din el decât un deget. Nu-şi poate da seama cum este organismul lui, nici sufletul lui. Suntem exact în aceeaşi situaţie faţă de întreg părnântul şi faţă de alte fiinţe care trăiesc pe el. Un materialist nu are nici un fel de idee despre sufletul pământului; îi lipseşte pentru aceasta percepţia propriului său suflet, tot aşa cum, dacă mica gâză nu ştie nimic despre sufletul omului, e din cauză că nu are suflet pentru a-l simţi.

Sufletul pământului e mult mai presus de sufletul omenesc şi omul nu ştie nimic despre el. În realitate, toate fiinţele au o conştiinţă, dar omul se deosebeşte de el prin aceea că această conştiinţă a lui este astăzi perfect adaptată la planul fizic.

În afara stării de veghe care corespunde acestui plan, e1 mai cunoaşte şi alte stări de conştiinţă care-l înrudesc cu celelalte regnuri. În timpul somnului fără vise, conştiinţa umană trăieşte pe un plan devakhanic, aşa cum o face continuu conştiinţa vegetalelor. Dacă o plantă suferă, suferinţa ei provoacă o perturbaxe în conştiinţa devakhanică. Asemănătoare cu aceea a visului, conştiinţa animalului se aflǎ în plan astral, adică animalul are o conştiinţă astrală a lumii, asemenea omului care visează.

Aceste trei stări de conştiinţă sunt foarte diferite. În planul fizic nu există reprezentări şi idei decât prin intermediul organelor de simţ şi al realităţilor exterioare cu care acestea ne pun în legătură. În planul astral mediul înconjurător se percepe numai sub formă de imagini şi se simte în acelaşi timp ca ceva în care eşti foarte implicat.

De ce omul, conştient în plan fizic se simte atât de evident despărţit de tot ceea ce nu face parte din el? Pentru că primeşte toate impresiile dintr-un mediu ambiant pe care-l percepe clar ca fiind în afara corpului său. Dimpotrivă, în

planul astral, el nu poate percepe prin simţuri, ci prin simpatia care-l face să pătrundă în inima celor care îi ies în cale. Conştiinţa astrală nu este închisă într-un câmp relativ îngrădit; ea este într-un fel curgătoare, fluidă. În planul devakhanic, conştiinţa este tot aşa de difuză ca o substanţă gazoasă. Nu există aici o disciplină analoagă cu cea a conştiinţei fizice, în care nimic nu pătrunde decât prin intermediul simţurilor.
În ce scop s-a făcut această ocluziune a conştiinţei, succedând conştiinţei imaginative? Fără aceasta, omul n-ar fi putut niciodată spune *Eu* despre el însuşi. Germenele divin care se află în om n-a putut pătrunde în el în decursul evoluţiei sale, decât prin cristalizarea corpului fizic. Unde era acest spirit divin înainte de solidificarea pământului şi de conturarea conştiinţei? Geneza ne spune: „Duhul lui Dumnezeu plutea pe ape". Acest spirit divin, scânteie a Eului, se afla încă în planul astral, unde toate conştiinţele se contopese ca valurile oceanului.
În Devakhanul superior, dincolo de treapta a patra numită *Arupa* (fără corp), acolo unde începe această antimaterie numită *Akasha*, îşi are sediul conştiinţa mineralelor. Trebuie să dobândim o înţelegere reală a ceea ce este mineral şi să găsim legătura morală care ne leagă de el. Rosicrucienii, în Evul mediu, îi făceau pe discipolii lor să admire castitatea mineralelor. „Imaginaţi-vă, spuneau ei, că, rămânând uman în gândire şi simţiri, omul ar putea deveni la fel de pur, la fel de lipsit de orice dorinţă ca mineralul: ar fi atunci stăpânul unei forţe spirituale infailibile". Dacă se poate spune că spiritele diverselor minerale se află în Devakhan, se poate, de asemenea, spune, că în mod reciproc spiritul mineralului este ca un om care n-ar trăi decât într-o conştiinţă devakhanică.
Nu trebuie deci să negăm conştiinţa altor fiinţe. Toate aceste trepte de conştiinţă, omul le-a străbătut pe curba descendentă a evoluţiei. La origine el a fost asemenea mineralelor, în sensul că Eul său rezida într-o lume superioară şi îl călăuzea de sus. Dar evoluţia are drept scop eliberarea de o dependenţă care-l leagă pe om de fiinţe dotate cu o conştiinţă superioară conştiinţei lui, pentru ca să ajungă să fie el însuşi deplin conştient în cele mai înalte planuri.
Toate aceste planuri de conştiinţă se interferează astăzi în om:
1. Conştiinţa mineralului care este cea a somnului profund (pe care omul modern o pierde).
2. Conştiinţa vegetalului care este cea a somnului obişnuit.
3. Conştiinţa animală care este cea a visului.

4. Conştiinţa fizică obiectivă care este conştiinţa normală a stării de veghe, în timp ce celelalte două sunt rămase din alte vremuri atavice.
5. O conştiinţă care repetă cea de-a treia treaptă, conservând însă obiectivitatea dobândită. Imaginile au culori clare şi sunt distincte faţă de cel care le percepe; atracţia sau repulsia subiectivă dispar. În aceasta nouă conştiinţă imaginativă, raţiunea dobândită în lumea fizică îşi păstrează drepturile.
6. Nu visul, ci somnul devine o stare conştientă. Nu numai că se percep imagini, dar se intră în esenţa fiinţelor şi a lucrurilor percepând sonorităţile lor interioare. În plan fizic, se dă fiecărui lucru un nume, dar el rămâne exterior acelui lucru. Numai pe noi înşine ne putem exprima din interior, zicând: eu, acest nume inexprimabil al individualităţii conştiente. Acesta este elementul fundamental al oricărei psihologii. Prin acest cuvânt distingem personalitatea noastră de restul universului. Dar când atingem conştiinţa lumii sunetelor, fiecare lucru ne comunică numele lui inexprimabil. Prin claraudienţă îi percepem sunetul care-i exprimă fiinţa intimă şi care face din el o notă în univers, distinctă de toate celelalte.
7. Încă o treaptă şi somnul profund devine conştient. Starea e indescriptibilă pentru că depăşeşte orice comparaţie: Nu putem spune decât că ea există.
Acestea sunt cele şapte stări de conştiinţă prin care trece omul. Va traversa în viitor şi altele. Există întotdeauna o stare principală în centru, trei în urmă şi trei în faţă, care reproduc la un mod mai elevat cele trei stări inferioare. Călătorul care înaintează se află întotdeauna în centru fată de orizont.
Fiecare stare de conştiinră se elaborează în cursul celor şapte stări de viaţă şi fiecare stare de viaţă în cursul celor şapte stări de formă. Şapte stări de formă constituie deci întotdeauna o stare de viaţă; şapte stări de viaţă compun o evoluţie planetară ca aceea a Pământului nostru, de exemplu.
Cele şapte stări de viaţă duc la formarea celor şapte regnuri din care patru sunt vizibile astăzi: mineralul, vegetalul, animalul şi umanul.
Parcurgerea unei stări de viaţă se numeşte o horă.
Omul trece deci în fiecare stare de conştiinţă prin 7 x 7 stări de formă; ceea ce înseamnă 7 x 7 x 7 metamorfoze sau 343 de metamorfoze care sunt tot atâtea etape ale naturii umane.
Dacă cineva şi-ar putea reprezenta într-o singură imagine cele 343 stări de formă, ar avea o reprezentare a celui de-al treilea Logos.

Dacă şi-ar putea reprezenta cele 49 de stări de viaţă ar avea imaginea celui de-al doilea Logos.
Dacă şi-ar putea reprezenta cele 7 stări de conştiinţă ar avea idee despre întâiul Logos.
Evoluţia constă într-o acţiune reciprocă a tuturor acestor forme. Pentru a trece de la o formă la alta, trebuie un nou spirit (aceasta este acţiunea Sfântului Duh), pentru a trece de la o stare de viaţă la alta, trebuie o nouă forţă (aceasta este acţiunea Fiului), pentru a trece de la o stare de conştiinţă la alta, e nevoie de o nouă conştiinţă (acţiunea Tatălui).
Iisus Christos a introdus în omenire o nouă stare de viaţă şi a fost cu adevărat Logosul intrupat. La ivirea lui Christos o nouă forţă a pătruns în lume pregătind un pământ nou, într-un nou raport cu cerurile.

CONFERINŢA a XV-a
Evoluţia Planetelor şi a Pământului

Pentru a încerca să ne facem o idee despre această evoluţie, trebuie să recurgem nu la abstracţii, ci la imagini. Imaginea are o virtute dătătoare de viaţă şi creatoare pe care nu o are ideea pură. Simbolică într-o lume, ea corespunde cu ceva real într-o lume superioară.
Ştim că pământul nostru, înainte de a ajunge la starea lui actuală, a traversat o fază numită lunară sau luna. Dar această veche lună, fază anterioară a pământului are în vedere cu totul altceva decât satelitul actual al pământului sau orice altă planetă pe care astronomia ar putea-o descoperi vreodată. Corpurile cereşti pe care omul le vede astăzi sunt cele care s-au mineralizat. Ochiul nostru nu poate vedea decât obiectele care conţin ceva mineral şi reflectă lumina, adică cele care posedă un corp fizic. Când ocultistul vorbeşte despre regnul mineral, el nu vorbeşte despre pietre, ci de un mediu în care se dezvoltă conştiinţa omului de astăzi. Mulţi savanţi consideră flinţa vie ca pe o simplă maşină, respingând ideea unei forţe vitale. Această mentalitate provine din faptul că organismul nostru nu poate contempla viaţa în mod direct. Iată de ce ocultistul spune că în zilele noastre omul trăleşte în lumea minerală.
Analizaţi ochiul. El este un instrument fizic complicat, un fel de cameră obscură, având pupila drept fereastră şi cristalinul drept lupă. Întregul corp este format dintr-o sumă de aparate fizice tot aşa de delicate şi complicate. Urechea este un

clavecin cu o claviatură şi cu membrane în loc de coarde. Situaţia este aceeaşi pentru fiecare organ de simţ. Conştiinţa omului modern nu este îndreptată decât către corpul său fizic sau mineral. Dar dacă ea se trezeşte mai întâi în acest plan, nu înseamnă că nu apare, încetul cu încetul, şi in alte planuri ale fiinţei omeneşti, în cel constituit de forţele vitale (natura vegetală a omului), în cel care este dominat de forţele sensibilităţii (natura animală a omului) şi, în sfârşit, în natura umană propriu-zisă.

Actualmente, omul nu cunoaşte decât ceea ce este mineral în univers . Instinctul şi sensibilitatea animalelor, creşterea plantelor, nu le cunoaşte după legile lor proprii, ci numai în expresia lor fizică. Să ne închipuim că o plantă subzistă în fiinţa ei supra-fizică, dar îşi pierde substanţa minerală; ea va deveni invizibilă pentru noi.

Dar, dacă omul nu cunoaşte decât mineralul, cel puţin acesta este în puterea lui. El îl prelucrează, îl modelează, îl topeşte, îl combină. El remodelează faţa pământului. Deocamdată nu poate să facă altceva decât să lucreze această faţă a pământului cu mijloace mecanice. Dacă ne întoarcem în perioada preistorică, când mâna omului nu-l atinsese încă vom găsi pământul aşa cum a ieşit din mâinile zeilor. Dar de când omul a pus stăpânire pe regnul mineral, pământul se schimbă şi ne putem aştepta ca în curând întreaga lui suprafaţă să poarte amprenta mâinii omului, după aceea a zeilor.

La începuturi zeii au acordat o formă fiecărui lucru. În ceea ce priveşte mineralul, această putere formatoare a trecut de la zei la oameni. Vechile tradiţii ne învătau că această muncă de metamorfozare a pământului trebuia săvârşită cu un triplu scop: acela de a realiza înţelepciunea; frumuseţea şi virtutea. Pe această triplă bază, omul trebuie să transforme pământul într-un templu. Atunci fiinţele apărute mai târziu decât omul, în evoluţia lor, vor privi opera umană cum privim noi astăzi lumea minerală ieşită din mâna zeilor. Catedralele, maşinile, nu se făuresc în zadar. Cristalul pe care îl extragem astăzi din pământ e realizat de zei aşa cum construim noi monumente şi ne făurim maşini. Aşa cum, altădată, ei au creat lumea minerală dintr-o masă haotică, tot aşa catedralele, invenţiile şi chiar instituţiile noastre sunt germenii din care se va naşte lumea de mâine.

După ce a transformat lumea minerală, omul învaţă s-o transforrne şi pe cea vegetală. Este o treaptă superioară de putere. Aşa cum construieşte astăzi clădiri, omul va putea crea şi modela mâine plantele, acţionând asupra substanţei

vegetale* . Apoi, omul se va înălţa mai sus, va forma nu numai fiinţe vii ci chiar fiinţe conştiente, când puterea lui se va exercita şi asupra regnului animal. Când va fi în măsură să se reproducă pe el însuşi prin voinţa 1ui conştientă, va înfăptui pe o treaptă superioară ceea ce realizează astăzi în lumea minerală accesibilă simţurilor.

* Această previziune a lui R. Steiner începe să prindă viaţă prin realizările ingineriei genetice (n. red.).

Germenele acestei reproduceri a propriei persoane, eliberată de orice senzualitate, este cuvântul. Prima dată omul a primit conştiinţa o dată cu primul suflu pe care l-a respirat; conştiinţa va atinge perfecţiunea când el va putea transfera în cuvânt acea putere creatoare cu care este înzestrată astăzi gândirea lui . Actualmente, el nu încredinţează aerului decât vorbele sale, dar, când se va fi ridicat la o conştiinţă creatoare superioară, va putea comunica aerului imagini. Cuvântul va fi atunci o „imaginaţie" complet vie. Dând corp imaginilor va da corp cuvântului purtător de imagine. Când nu vom mai întrupa doar gândurile noastre în obiecte, ca în fabricarea unui ceas, de exemplu, ci vom da corp „imaginilor", acestea vor deveni vii; ceasul, de exemplu, va trăi ca o plantă.
Iar când omul va şti cum să confere viaţă pentru ceea ce este mai înălţător în el, aceste „imagini" vor avea existenţă proprie, reală, comparabilă cu aceea a animalelor. Atunci, în sfârşit, omul se va putea reproduce pe sine însuşi. La încheierea acţiunii de transformare a pământului, atmosfera întreagă va răsuna de forţa verbului. Astfel omul trebuie să evolueze până când va fi în stare să-şi modeleze mediul după imaginea fiinţei lui interioare. Iniţiatul îl precede pe acest drum. Este evident că astăzi pământul nu poate produce corpuri umane aşa cum o va putea face la sfârşitul evoluţiei sale. De abia atunci corpurile vor fi gata să servească de expresie pentru ceea ce noi numim Logos. Marele misionar, singurul care a manifestat în corpul său uman, asemănător cu al nostru, această putere a Logosului, a Logosului întrupat, este Christos. El a apărut la jumătatea evoluţiei noastre pentru a ne indica ţinta.
Ne punem acum întrebarea sub ce formă trăia spiritul uman înainte ca, prin intermediul respiraţiei, să intre în noi. Pământul este reîncarnarea unei planete precedente care în ocultism se numeşte Luna. Pe această Lună, mineralul pur nu exista, ea fiind alcătuită dintr-o substanţă analoagă lemnului, intermediară între mineral şi vegetal. Suprafaţa ei nu avea duritatea minerală; am putea-o cel mult compara cu turba. Pe acest substrat creşteau fiinţe jumătate-plante, jumătate-

moluşte; exista şi un al treilea regn intermediar între om şi animalul actual. Aceste fiinţe erau înzestrate cu o conştiinţă visătoare, imaginativă. Ne putem reprezenta materia din care erau făcute comparând-o cu cea care alcătuieşte masa nervoasă a crustaceelor sau materia cerebrală. Într-adevăr, densitatea acestei materii a produs substanţa cerebrală actuală. Dar în timp ce pe Lună ea putea trăi în stare gelatinoasă, pe pământ trebuia protejată de un înveliş osos protector, carapacea crustaceelor sau cutia craniană. Astfel, toate substanţele din care suntem constituiti sunt extrase din macrocosmos. Această pregătire universală a fost necesară pentru ca Eul să poată coborî în om.

Dar am văzut că omul n-a putut să primească germenele Eului său decât în clipa în care a putut respira aerul înconjurător. Atunci ce respira el pe Lună?

Cu cât ne întoarcern mai mult la începuturile evoluţiei cu atât temperatura e mai ridicată. Aerul în stările anterioare se transformă în căldură şi apoi în foc; focul ia locul aerului. Lemurienii mai respirau încă foc. Iată de ce s-a spus în scrierile oculte că oamenii au fost instruiţi mai întâi de Spiritele focului. Când omul fizic a pus piciorul pe pământ, aerul a devenit elementul lui vital. Dar omul alterează acest aer, transformându-l în dioxid de carbon şi astfel procesul respirator a făcut să mai înainteze cu o treaptă procesul de materializare a globului nostru. Acţiunea plantelor restabileşte echilibrul. Totuşi, este evident că datorită faptului că trupul omului are nevoie să asimileze oxigenul din aer, ponderea dioxidului de carbon sporeşte pe suprafaţa pământului, anemiind organismul uman*. Va veni un timp în care corpurile fizice vor dispare şi în care omul şi pământui vor fi de natură astrală. Căci natura fizică se distruge prin propriile sale forţe. Dar înainte ce această metamorfoză să se producă, o noapte cosmică se va instala, analoagă celei care a marcat trecerea de la vechea Lună la pământul nostru actual.

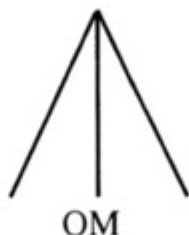
* Creşterea ponderii CO2 în atmosferă este unul dintre fenomenele care pun în pericol în prezent starea de echilibru a planetei noastre. Se datorează nu numai activităţii biologice, ci îndeosebi activităţii industriale a omului, iar efectul cel mai pregnant este cel de modificare a climei, deci indirect a condiţiilor de viaţă a omului (n. red.).

Omul-animal care trăia pe Lună este strămoşul omului fizic terestru, iar spiritele de foc ale acestei epoci lunare sunt generatoarele spiritului uman de astăzi. Ceea ce pe lună era încarnat în foc, pe pământ se încarnează în aer. Dar unde vom găsi amintirea, în omul actual, a acestei acţiuni a Spiritelor focului? Pe lună fiinţele nu aveau sângele cald. Cine a creat

căldura sângelui dând prin ea viaţă pasiunilor? Chiar acest foc pe care fiinţele l-au respirat pe Lună şi care retrăieşte pe pământ în sângele lor. Spiritul aerului învăluie astăzi într-un veşmânt uşor, sensibil, acest corp care închide în el moştenirea fazei lunare: căldura sângelui, creierul, măduva spinării, nervii.

Aceste exemple ne arată că trebuie să studiem de foarte aproape transformarea substanţelor pentru a înţelege metamorfoza care s-a săvârşit în cursul fazelor anterioare ale pământului. Dacă ne întoarcem şi mai mult în trecut, vom vedea că planeta avusese anterior un corp pur gazos şi, înaintea lui, un corp alcătuit din materie sonoră. În acest sunet se află verbul universal, de unde a început dezvoltarea umană, îndreptându-se apoi spre lumină, foc, aer. În această a patra stare, spiritul uman a devenit conştient. Începând de acum, orientarea care i-a fost dată de verb îi vine din interior, având drept călăuză propria-i conştiinţă. Fiinţa lui primordială se realizează în „Eu". Apariţa conştientă a „Eului" este realizarea în om a principiului lui Christos.

Dacă ne întoarcem până la forma elementară, vom fi absorbiţi în cuvânt, în sunetul curgător. În a doua formă elementară, am fost străbătuţi de lumina curgătoare. A treia formă elementară ne-a umplut de căldură. În sfârşit, în a patra formă elementară, în atmosfera terestră, am văzut apărând conştiinţa care i-a permis omului să spună „Eu".

Sunet Curgător;
Lumină Curgătoare;
Căldură – Foc;
Aer – Forme Minerale;
Forme şi Viaţă Vegetale;
Forme şi Viaţă Umane.

CONFERINŢA a XVI-a
Cutremure, Vulcani şi Voinţă Umană

În lecţia precedentă ne-am întors în evoluţia umană până la punctul în care s-a produs separarea sexelor. Acest moment

este rezultatul unei lente pregătiri cosmice. După noaptea care a separat faza vechii luni de faza terestră, pământul apare întâi amestecat cu forţele soarelui şi ale lunii actuale. Formau, astfel, un singur corp care, încetul cu încetul, s-a diferenţiat, dând naştere celor trei corpuri pe care le cunoaştem acum. Or, divizarea sexelor este rezultatul divizării între formele lunare şi cele terestre. Forţele feminine de reproducţie se află sub influenţa lunii. Luna rămâne legată de ceea ce călăuzeşte pe pământ reproducerea oamenilor şi a animalelor bisexuate. În felul acesta, cunoştinţele pe care le dobândeşte ocultistul revelează ce acţiuni intră în joc în sistemul planetar.
Când soarele era încâ unit cu pământul şi cu luna, nu existau nici plante, nici animale, nici oameni în sensul actual al cuvintelor. Nu exista decât regnul vegetal, cu toate că se prezenta altfel decât cel de astăzi. El a păstrat un raport special cu forţele solare, analoage cu raportul lunii cu animalele şi al oamenilor cu pământul. Atâta timp cât soarele a fost unit cu pământul-lună, plantele îşi orientau florile spre centrul globului; când soarele s-a despărţit de pământ, ele şi-au îndreptat florile spre el. Am văzut că în acest fel plantele au adoptat o poziţie inversă faţă de cea a omului ridicându-se vertical ca şi el, dar în sens contrar, în timp ce animalul se află la jumătatea drumului între poziţia omului şi cea a plantelor. Coloana lui vertebrală e orizontală. Pe măsura separării celor trei corpuri cereşti regnurile corespunzătoare au luat aspectul pe care-l cunoaştem astăzi; cel vegetal în timpul separării de soare, animalul în timpul separării de lună. Alcătuirea iniţială a forţelor conţinea în germene tot ceea ce a primit apoi un aspect fizic. Să ne imaginăm o substanţă încălzită până la temperaturi foarte înalte şi apoi răcită; atunci capătă formă toate elementele care se aflau în ea.
În timpul lunii vechi vom găsi şi forţele solare care, la un moment dat, au fost concentrate într-un astru exterior lunii. Luna se învârtea în jurul acestui vechi soare, în aşa fel încât îi arăta mereu aceeaşi parte; rotaţia lunii în jurul pământului este o continuare a aceleiaşi mişcări, descrisă altădată în jurul vechiului soare. Aceste două astre, la începutul şi la sfârşitul acestei perioade cosmice, au fuzionat în acelaşi fel în care pământul, luna şi soarele au fuzionat la începutul perioadei terestre, şi în fine se vor reabsorbi. Niciodată efectul acestor două astre n-ar fi putut interveni în evoluţie dacă, după ce s-au separat, nu şi-ar fi retopit forţele. Luna a dezvoltat în vremea când era exterioară soarelui forţele care au permis mai târziu

să apară un al treilea corp. În timpul acestei separări, omul a putut să-şi dezvolte ceea ce avea apoi să primească un aspect fizic şi să-i permită pe pământ o conştiinţă obiectivă, conştiinţa stării de veghe.
Perioada lunară a fost precedată de o perioadă solară. În acest punct al evoluţiei totul este viaţă pur solară. Ocultismul vede în soare o stea fixă care a fost mai înainte o planetă, tot aşa cum vede în pământ o planetă destinată să devină soarele unui sistem viitor. În perioada solară omul nu are decât o conştiinţă asemenea somnului fără vise.
Dar o altă stare a precedat perioada solară; soarele nu era încă nici chiar o planetă. Omul nu cunoştea decât o stare de transă sau de somn profund. Nu era încă fiinţa de lumină care avea să fie pe vechiul soare; vibra doar ca un sunet in pura armonie a acestei perioade saturniene, cu care de altfel actualul Saturn nu are nimic de-a face.
După perioada noastră de conştiinţă fizică limpede, va veni a cincea stare, de imaginaţie astrală conştientă, în cursul unei perioade pe care o vom numi jupiteriană, căreia îi va succeda perioada lui Venus, în care va deveni conştient ceea ce astăzi este încă somn inconştient; şi, în sfârşit, perioada lui Vulcan, corespunzând stării de conştiinţă celei mai înalte pe care o poate atinge un iniţiat.
Dar raporturile pământului cu planetele nu se vor opri aici.
Perioada noastră terestră actuală se poate împărţi în două părţi. În prima s-a pregătit ceea ce trebuia pentru ca sângele noastru să fie roşu. Cine ne-a dat acest sânge roşu? - În timpul separării care s-a produs între pământ şi soare, acest glob compus din substanţe foarte fluide a fost străbătut de forţele la fel de fluide ale lui Marte. Înainte de trecerea lui Marte, nici o urmă de fier nu exista pe pământ. Apariţia lui a fost rezultatul trecerii sale; toate substanţele care conţin fler, asemenea sângelui nostru, au suferit influenţa lui Marte. Marte a colorat substanţele pământului şi influenţa lui a permis apariţia sângelui roşu; iată de ce prima jumătate a perioadei terestre se numeşte perioada marţiană.
Fierul, în vremurile acelea, era o substanţă fluidă. Metalele s-au întărit ulterior; singurul metal care nu s-a solidificat încă este mercurul. Când se va produce această solidiflcare, sufletul omului va deveni independent de corpul fizic, iar viziunea astrală imaginativă va deveni conştientă. Acest fapt este legat de forţele lui Mercur care influenţează a doua parte a perioadei terestre pe măsură ce ele se vor densifica în vederea solidificării. Pământul este în acelaşi timp Marte şi

Mercur. Este ceea ce iniţiaţii au introdus în vorbirea curentă numind zilele săptămânii după planetele care sunt legate de evoluţia noastră; Marte şi Mercur , sunt plasate între Lună şi Jupiter: luni, marţi, mercuri, joi.*

* Însemnând: Ziua Lunii, a lui Marte, a lui Mercur şi a lui Jupiter (n. red.).

Interiorul pământului. – Ştiinţa fizică nu cunoaşte încă decât scoarţa pământului, stratul mineral care nu este, în fond, decât pelicula subţire de la suprafaţa pământului. În realitate, pământul este compus dintr-o succesiune de straturi concentrice pe care le vom descrie:

1. Stratul mineral conţine metale a căror substanţă se găseşte în corpul fizic a tot ceea ce trăieşte la suprafaţă. Această scoarţă, semănând cu o piele în jurul fiinţei vii care este pământul, nu are decât câteva leghe grosime.

2. Nu vom înţelege al doilea strat decât realizând ideea că există o materie opusă aceleia pe care o cunoaştem, că există o viaţă negativă, opusă vieţii. Aici orice viaţă se stinge. O plantă, un animal introdus în acest strat ar fi aneantizat pe loc, dizolvat în masa lui. Această a doua carapace, pe jumătate lichidă, care învăluie pământul este cu adevărat cercul morţii.

3. Al treilea strat este un cerc al conştiinţei răsturnate. Orice chin apare ca o bucurie; orice bucurie ca un chin. Substanţa lui, făcută din vapori, se comportă în privinţa sentimentelor noastre în acelaşi fe1 negativ, precum cel de-al doilea strat în privinţa vieţii. Dacă încercăm să îndepărtăm aceste trei straturi prin gândire, vom regăsi pământul în starea în care era înainte de despărţirea de lună. Dacă am putea să ne ridicărn prin concentrare până la o viziune astrală conştientă, am vedea acţionând aceste două straturi: distrugerea oricărei vieţi în cel de-al doilea, transformarea scntimentelor în al treilea.

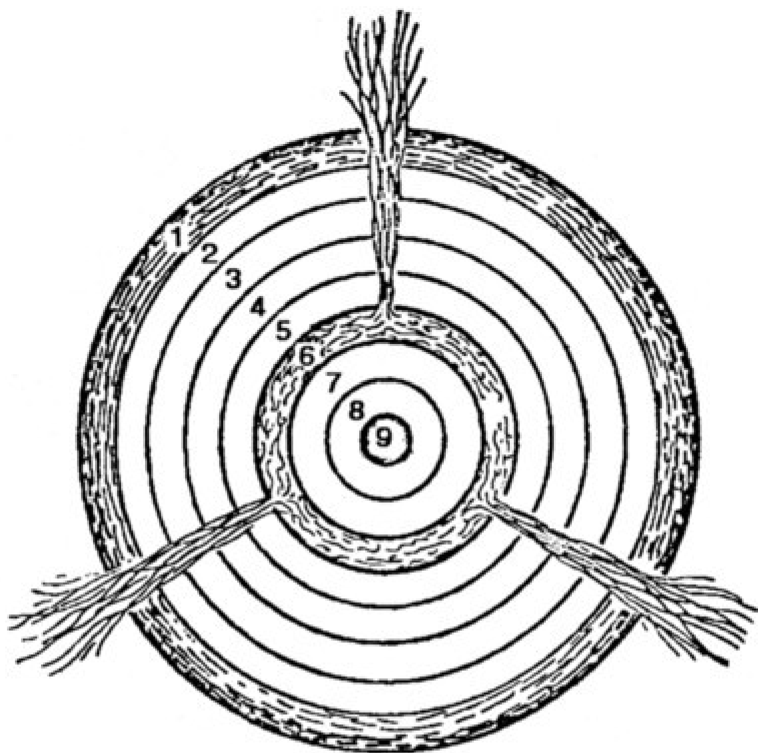
4. A1 patrulea cerc se numeşte pământul-apă, pământul-suflet, pământul-formă. Acesta are o proprietate remarcabilă. Să ne imaginăm un cub; acesta apare aici invers faţă de substanţa sa. Acolo unde se afla substanţa, nu mai e nimic; spaţiul ocupat de cub ar fi gol, dar în jurul lui ar fi răspândită substanţa, forma substanţială, de unde vine şi numele de pământ al formei. Aici, vârtejul formelor, în loc să fie o formă negativă, este o substanţă pozitivă.

5. Acest cerc se numeşte pământul creşterii. El cuprinde sursa originară a vieţii terestre, substanţa făcută din energii înmugurite şi colcăitoare.

6. Acesta este pământul-foc, substanţă făcută din voinţă pură, element de viaţă, de mişcare, străbătut neîncetat de impulsuri,

de pasiuni, veritabil rezervor de forţe voluntare. Dacă s-ar exercita o presiune asupra acestei substanţe ea ar rezista şi s-ar împotrivi.
Dacă facem, în gând, abstracţie de aceste trei cercuri, ajungem la starea care a fost a globului când soarele, luna şi pământul erau contopite . Cercurile care urmează nu mai sunt accesibile decât observaţiei conştiente nu a somnului fără vise, ci a somnului profund sau a transei devenite conştientă.
7. Acest cerc este oglinda pământului. Asemănător unei prisme, el descompune orice lucru care se reflecta din el şi face să apară faţa complementară. Contemplat printr-un smarald el apare roşu.
8. În acest cerc totul apare fragmentat şi reprodus la infinit. Dacă luăm o plantă sau un cristal şi ne concentrăm asupra acestui cerc, planta sau cristalul apar multiplicate la infinit.
9. Acest ultim strat este făcut dintr-o substantă înzestrată cu acţiune morală: dar morala lui este opusă celei de pe pământ. Esenţa, forţa ei inerentă este separarea, discordia şi ura. Aici se află, în Infernul lui Dante, Cain fratricidul. Această substanţă este opusă faţă de tot ceea ce printre oameni este bine şi frumos. Truda umanităţii pentru a răspândi fraternitatea pe pământ diminuează forţa acestei sfere. Forţa iubirii va transforma, pe măsură ce se va spiritualiza, întregul corp al pământului. Acest al nouălea strat este originea substanţială a ceea ce apare pe pământ în magia neagră, adică în magia fondată pe egoism.

1. Învelişul mineral
2. Viaţa negativă
3. Conştiinţa inversată
4. Cercul formelor
5. Cercul credinţelor
6. Cercul focului
7. Cercul de descompunere
8. Cercul de fragmentare
9. Eul egocentric. Egoismul

INTERIORUL PĂMÂNTULUI

Toate aceste straturi comunică între ele prin raze care unesc centrul pământului cu suprafaţa lui. În cercul periferic, în interiorul materiei solide, se găsesc în număr destul de mare spaţii subterane care comunică cu cel de-al şaselea strat, al focului. Acest element al pământului-foc are o afinitate mare cu voinţa umanâ. El a produs erupţiile formidabile care au pus capăt epocii lemuriene. Forţele care alimentează voinţa umană au trecut, în vremea aceea, printr-o încercare numită dezlănţuirea focului, cea în care a pierit continentul lemurian. În decursul evoluţiei, acest al şaselea strat s-a lăsat mereu mai spre centrul pământului; datorită acestui fapt, erupţiile vulcanice au devenit mai puţin frecvente. Dar ele se mai produc încă sub efectul voinţei umane care acţionează magnetic asupra acestui strat şi-l perturbă când este malefică şi dezordonată. Dezbrăcată de egoism, voinţa umană poate, dimpotrivâ, calma focul. Epocile materialiste sunt în mod special însoţite şi urmate de cataclisme terestre, cutremure etc... O forţă crescândă de evoluţie este singura alchimie care

ar putea transforma, încetul cu încetul, organismul şi sufletul pământului.
Un exemplu al acestor relaţii dintre voinţa omenească şi mişcările care agită pământul este următorul: la oamenii morţi în urma unor cutremure sau erupţii vulcanice au apărut în încarnările lor următoare calităţi interioare deosebite. Când se nasc ei poartă în sine mari disponibilităţi spirituale, căci prin felul cum au murit au intrat în legătură directă cu un element care le-a arătat faţa reală a lucrurilor şi caracterul iluzoriu al vieţii materiale.
S-a mai observat, de asemenea, un raport între caracterul unor naşteri şi catastrofele seismice şi vulcanice. În epocile de catastrofe se încarnează cu precădere sufletele materialiste, atrase printr-o afinitate de fenomenele vulcanice ca de convulsiunile sufletului rău al pământului. Şi naşterea acestora poate, la rândul său, să producâ noi cataclisme. Căci în mod reciproc sufletele malefice au o influenţă excitantă asupra focului terestru. Evoluţia plantei noastre urmează de aproape evoluţia forţelor umane şi a civilizatiilor.

CONFERINŢA a XVII-a
Mântuirea şi Eliberarea

Există şapte secrete ale vieţii despre care nu s-a vorbit niciodată până astăzi, decât în cadrul confreriilor oculte. În epoca noastră ele pot fi dezvăluite şi în afara acestor societăţi. Se mai numesc şi cele şapte secrete inexprimabile sau de nespus.
Vom încerca să vorbim despre cel de-al patrulea secret, acela al morţii.
Iată mai întâi cele şapte secrete:
1. Secretul abisului.
2. Secretul numărului (care poate fi studiat în filosofia pitagoreică).
3. Secretul alchimiei (care poate fi înţeles prin operele lui Paracelsus şi Jacob Boehme).
4. Secretul morţii.
5. Secretul răului (este atins în Apocalipsă).
6. Secretul Cuvântului, al Logosului.
7. Secretul fericirii dumnezeieşti (cel mai ocult).
Să ne amintim că pe planeta care a precedat pământul, pe vechea lună, am distins trei regnuri naturale, foarte diferite de regnurile terestre. Regnul nostru mineral încă nu exista. El s-a

născut din condensarea, din cristalizarea mineralului-plantă lunară. Lumea noastră vegetală a ieşit din planta-animal lunară. În ceea ce priveşte lumea animală, ea provine din ceea ce a constituit altădată pe lună animalul-om. Vedem deci că fiecare din aceste regnuri lunare înfăptuieşte pe pământ o coborâre spre materializare. La fel se întâmplă cu fiinţele care, pe lună, erau deasupra animalului-om, numite Spiritele focului. Oamenii acelor vremuri inspirau acest foc; aşa cum inspirăm noi aerul. Iată de ce focul a rămas în mituri şi legende ca prima manifestare a zeilor. În *Faust*, Goethe face aluzie la aceste lucruri când spune: „Să facem foc pentru ca spiritele să se poată înveşmânta în el". Aceste Spirite ale focului de pe vechea lună, în faza terestră se încarnează în aer, coborând deci spre materialitate, spre acest aer actual pe care-l inspirăm şi-l expirăm. Ele sunt substanţa aerului care există în jurul nostru şi în noi, învăluind pământul în atmosfera lui.
Or, dacă aceste spirite au coborât astfel până la nivelul aerului, dacă regnurile lunare au involuat astfel, a fost pentru ca omul, să poată, datorită lor, să se ridice până la divinitate. S-a săvârşit, într-adevăr, o dublă mişcare în interiorul fiecărui regn lunar; partea cea mai de jos coboară în timp ce partea cea mai rafinată se ridică. În felul acesta omul-animal s-a scindat în două grupe din care una, sub influenţa respiraţiei şi a acţiunii Spiritelor focului, continuată de Spiritele aerului, lucrează la elaborarea creierului, în timp ce a doua grupă coboară spre regnul animal. Această sciziune se regăseşte chiar în constituţia omului, în care partea inferioară se apropie de animal, în timp ce partea superioară se ridică spre Spirite. După cum unul sau altul din aceste caractere este mai mult sau mai puţin pronunţat, se formează două tipuri de oameni: unul legat prin natura lui inferioară mai mult de pământ; celălalt mai evoluat şi mai desprins de cele pământeşti. Primii au regresat apropiindu-se de animale. Ceilalţi au putut primi în ei scânteia divină, conştiinţa eului. Acesta este raportul care-i leagă astăzi pe oameni de animale şi mai ales de maimuţă. Ceea ce a corelat fizic această evoluţie a fost o creştere, dezvoltarea creierului uman care a devenit un templu care l-a putut primi pe Dumnezeu.
Dar dacă nu s-ar fi produs decât această evoluţie, tot ar fi lipsit ceva. Ar fi existat minerale, plante, animale şi chiar oameni cu un creier dezvoltat, capabili să atingă forma umană actuală, dar ceva tot ar fi rămas la stadiul lunar. Pe vechea lună nu exista nici naştere, nici moarte.

Să ne imaginăm compusul uman fără corpul flzic: n-ar exista moarte; reînnoirea fiinţei s-ar face altfel decât prin naşterea actuală. Părţi ale corpului astral, ale corpului eteric s-ar înnoi prin intermediul schimburilor, dar compusul ar rămâne constant. În jurul unui centru neschimbat, numai la suprafaţă ar avea loc schimburile cu mediul exterior; aşa se întâmpla pe lună; acolo omul nu săvârşea decât metamorfoze; nici naştere, nici moarte, ci o neîntreruptă transformare. Dar, în această stare, eul nu ajunsese încă la conştiinţă. Zeii care-l formaseră se aflau în jurul lui, în spatele lui, dar nu în el; zeii erau faţă de el ceea ce este arborele faţă de creangă sau creierul faţă de mână. Mâna se mişca, dar numai creierul este conştient de această miscare. Omul era o creangă din copacul divin şi dacă evoluţia lui pe pământ nu i-ar fi modificat această stare, creierul lui n-ar fi fost decât o floare a acestui arbore divin, gândurile lui s-ar fi reflectat în oglinda fizionomiei lui, dar el n-ar fl ştiut nimic despre propriile lui gânduri. Pământul ar fi fost o lume de făpturi înzestrate cu gândire, dar fără conştiinţă, o lume de statui animate de zei şi în special de Iahve sau Iehova. Datorită cărui fapt s-a schimbat situaţia şi cum şi-a dobândit omul independenţa?
Când o şcoală are mai multe clase, există copii care le parcurg pe toate şi copii care nu reuşesc acest lucru. Zeii de natura lui Iahve erau pe punctul de a putea coborî în creierul omenesc. Dar alte spîrite, care pe lună făcuseră parte din Spiritele focului, nu şi-au putut desăvârşi evoluţia şi în loc să pătrundă în creierul omului, au intrat in corpul lui astral. Acest corp astral e făcut din instincte, dorinţe, pasiuni. Acolo s-au refugiat acele spirite ale focului care nu au ajuns până la capătul evoluţiei lor pe lună, primind adăpost în natura animală a omului, acolo unde se înfiripă pasiunile, dând acestor pasiuni un nou avânt. Ele au făcut să pătrundă entuziasmul în sânge şi în corpul astral. Zeii iehovici creaseră forma pură şi rece a Ideii; dar prin aceste spirite care pot fi numite luciferice, omul a devenit capabil să se entuziasmeze pentru Idei şi să opteze cu pasiune pro sau contra lor. Dacă zeii iehovici au modelat creierul uman, spiritele luciferice au legat acest creier de simţurile fizice prin ramificaţii nervoase care duc la organele senzoriale. Lucifer trăieşte în noi de tot atâta timp ca şi Iehova.
Tot ceea ce trece prin simţuri şi dă omului o conştiinţă obiectivă faţă de tot ceea ce-l înconjoară, e datorat spiritelor luciferice. Dacă omul datorează zeilor gândirea, lui Lucifer îi datorează faptul că este conştient de ea. Lucifer trăieşte in

corpul astral al omului şi-şi desfăşoară activitatea prin reţeaua senzorială a nervilor săi. Iată de ce „şarpele" din Geneză spune: „Ochii voştri se vor deschide". Se pot lua aceste cuvinte în sensul lor literal căci în cursul timpurilor spiritele luciferice au deschis simţurile oamenilor.

Prin simţuri se individualizează conştiinţa. Fără aportul lumii sensibile, gândurile oamenilor n-ar fi decât reflexe ale divinităţii, acte de credinţă, nu de cunoaştere. Contradicţiile între credinţă şi ştiinţă vin din această dublă origine a gândirii umane. Credinţa se întoarce spre ideile eterne, spre ideile-mame al căror prototip se află în zei; ştiinţa, cunoaşterea lumiî exterioare prin intermediul simţurilor, vine de la spiritele luciferice. Omul a devenit ceea ce este adăugând principiul luciferic inteligenţei divine. Această fuziune în el a unor principii opuse îi dă posibilitatea de-a face rău, dar, tot prin ea i se oferă şi mijlocul de a deveni conştient de sine, de a alege, de a fi liber. Numai o fiinţă capabilă să se individualizeze a putut fi ajutată de această opoziţie a elementelor în el. Dacă omul n-ar fi primit, coborând spre materie, decât forma dată de Iehova, ar fi rămas impersonal.

Lucifer este deci principiul care permite omului să devină cu adevărat un om independent de zei. Christos, Logosul, manifestat prin om, este principiul care-i permite să urce până la Dumnezeu.

Înainte de Christos, omul poseda principiul lui Iehova care-i conferea formă şi pe acela al lui Lucifer care-o individualiza. El era impărţit între supunerea faţă de lege şi revolta individului. Dar principiul lui Christos a restabilit echilibrul între cele două, învăţându-l să găsească chiar în interiorul lui legea dată mai întâi din exterior.* Ceea ce explică şi Sfântul Pavel care face din libertate şi iubire principii creştine prin excelenţă: vechea alianţă s-a bazat pe lege, cea nouă se sprijină pe iubire. Găsim deci în om trei principii inseparabile şi necesare evoluţiei sale: Iehova, Lucifer şi Christos.

* Iar înainte de venirea credinţei, noi eram păziţi sub Lege (Gal, a1.3, 23) fiind închişi pentru credinţa care avea să se descopere, căci toată Legea se cuprinde într-un singur cuvânt, în acesta: „Iubeşte pe aproapele tău ca pe tine însuţi" (Gal. 5,14) (n. red.).

Dar Iisus Christos nu este numai un principiu difuz în lume. El este o fiinţă care a apărut într-un moment determinat al istoriei. Sub formă omenească, el a revelat prin cuvântul şi viaţa lui o stare de perfecţiune pe care toţi oamenii o vor dobândi prin propria şi libera lor voinţă, la sfârşitul timpurilor. El a apârut într-un moment de criză teribilă când arcul

descendent al omenirii era gata să atingă punctul ei cel mai de jos în materialism.
Pentru ca principiul lui Christos să se poată trezi în oameni, a trebuit ca el să se manifeste pe pământ într-un om, a fost nevoie de existenţa terestră a lui Christos.
Karma şi Christos rezumă deci toată evoluţia. Karma este legea cauzei şi efectului în lumea spirituală; ea reprezintă spirala evoluţiei. Forţa lui Christos intervine în dezvoltarea liniei karmice ca un ax director. Această forţă se află în adâncul fiecărei fiinţe umane de la venirea lui Christos pe pământ.
Dar când karma ni se înfăţişeazâ doar ca o necesitate impusă omului pentru a-şi îndrepta greşelile şi a-şi ispăşi păcatele printr-o implacabilă justiţie exercitată de la o încarnare la alta, se ridică uneori obiecţia că rolul mântuitor al lui Christos este eliminat de legea karmei. În realitate, Karma este pe de o parte o mântuire a omului prin el însuşi, prin propriul lui efort, prin ascensiunea lui treptată spre libertate, prin intermediul seriei de încarnări, dar în acelaşi timp, şi ceea ce-l apropie pe om de Christos. Căci forţa cristică este impulsul interior care-l duce pe om spre transformarea Legii implacabile în libertate, iar izvorul acestui impuls este persoana şi exemplul lui Iisus Christos. Nu trebuie să înţelegem karma ca pe o fatalitate, ci ca instrumentul necesar pentru a atinge libertatea supremă care este viaţa întru Christos, libertate pe care o atingem, nu sfidând ordinea lucrurilor, ci înţelegând-o. Karma nu suprimă nici harul, nici pe Christos, ea le regăseşte, dimpotrivă, aplicate la întreaga evoluţie.
O altă obiecţie se poate aduce din punctul de vedere al filosofiei orientale. Ideea unui Mântuitor care vine să-i ajute pe oameni, se spune, suprimă înlănţuirile logice ale karmei şi substituie acţiunea momentană a unei iertări miraculoase a marii legi universale a evoluţiei. Dreptatea cere ca cel care a greşit să suporte consecinţele faptelor sale.
Este o eroare. Karma este legea cauzei şi efectului pentru lumea spirituală, aşa cum mecanica este legea cauzalităţii în lumea materială. În fiecare moment al unei vieţi, karma reprezintă ceva asemănător unui bilanţ contabil, cifra exactă a ceea ce are de plată şi ce are de încasat. Cu fiecare acţiune bună sau rea, omul îşi măreşte datoria sau avutul. Cel care nu vrea să admită un act de libertate seamănă cu un comerciant care nu vrea să înceapă o nouă operaţie pentru a nu risca, care ar rămâne mereu la acelaşi bilanţ.

O concepţie pur formală a karmei ar interzice să dai ajutor celui aflat în nenorocire. Dar şi acest fatalism este fals, iar ajutorul pe care-l dăm de bunăvoie celuilalt deschide o eră nouă în destinul său. Destinele noastre sunt ţesute din aceste impulsuri şi din iertări. Dacă acceptăm ideea unui ajutor individual, cum de nu putem concepe că cineva bine intenţionat şi mult mai puternic decât noi ar putea ajuta, nu pe unul singur, ci pe toţi oamenii, dând un impuls nou omenirii? Or, aceasta este acţiunea îndeplinită de un Dumnezeu care s-a făcut om, nu pentru a se împotrivi legilor karmei, ci pentru a ajuta la împlinirea lor.
Karma şi Christos se completează exact ca instrumentul de salvare şi Salvatorul. Prin karma acţiunea lui Christos devine o lege cosmică prin principiul lui Christos, a Logosului manifestat, karma îşi atinge scopul care este eliberarea sufletelor conştiente şi identiflcarea lor cu Dumnezeu. Karma este mântuirea treptată, Christos este Mântuitorul.
Dacă oamenii se pătrund cu adevărat de aceste idei, ei vor simţi că aparţin unii altora şi vor înţelege legea care domneşte în confreriile oculte: fiecare să sufere şi să trăiască pentru ceilalţi.
Vom ajunge în viitor la clipa în care principiul mântuirii exterioare va coincide pentru fiecare dintre noi cu acţiunea interioară a Mântuitorului.
Nu revelaţia, ci adevărul îi face pe oameni liberi: „Veţi cunoaste adevărul şi adevărul vă va face liberi".*

* Apostolul Pavel în Epistole.

Drumul evoluţiei noastre duce spre libertate. Când omul va trezi în el tot ceea ce conţine profetic cuvântul lui Christos, el va fl liber. Căci dacă necesitatea este legea lumii materiale, libertatea domneşte peste lumea spirituală. Libertatea se cucereşte treptat şi ea nu se va manifesta în întregime în om decât la capătul evoluţiei când natura lui va fi cu adevărat spiritualizată.

CONFERINŢA a XVIII-a
Apocalipsa

Am vorbit în mai multe rânduri, în cursul acestor lecţii, despre cum marchează Creştinismul momentul capital, decisiv, în evoluţia umană. – Toate religiile îşi au raţiunea lor de a fi, fiecare reprezentând manifestări parţiale ale Logosului, dar nici una n-a schimbat faţa lumii în măsura în care a făcut-o Creştinismul. Influenţa lui poate fi descifrată în cuvintele

Evangheliei: „Fericiţi cei care n-au văzut şi au crezut". Cei care n-au văzut sunt cei care n-au cunoscut Misterele. Prin creştinism, o parte fundamentală a vechilor mistere, cuprinzând preceptele esenţiale ale moralei, ale nemuririi sufletului prin reînviere sau a doua naştere s-a răspândit în lume.

Înaintea Creştinismului, adevărul mai presus de fire se vedea în revelaţiile, riturile şi reprezentările dramatice ale misterelor. După apariţia Creştinismului, ele trebuiau crezute prin intermediul persoanei divine a lui Christos. Dar în toate timpurile a existat o diferenţă între adevărul esoteric cunoscut de iniţiaţi şi forma lui exoterică, adaptatâ mulţimii şi exprimată prin religie. Aşa s-a întâmplat şi cu Creştinismul. Evangheliile sunt mesajul, vestea cea bună adusă Universului. Dar există o învăţătură mai profundă şi ea se află închisă în simbolurile Apocalipsei.

Există un anume mod de a citi Apocalipsa care n-a putut fi dezvăluit decât în epoca noastră. Dar el a fost practicat în Evul Mediu, în şcolile oculte ale Rosicrucienilor. Această modalitate nu dădea atenţie dimensiunii ei istorice, adică a modului în care fusese redactată, problema autorului ei, tot ceea ce face astăzi unica preocupare a teologilor care nu încearcă să găsească în această carte decât împrejurări istorice exterioare. Teologia critică de astăzi nu-i cunoaşte decât învelişul, neglijându-i esenţa. Rosicrucienii se legaseră de dimensiunea ei profetică, de adevărul ei etern.

Ocultismul, în general, nu se ocupă de istoria unui singur secol sau a unei singure perioade, ci de istoria interioară a evoluţiei omeneşti în ansamblul ei. Se adânceste în studiul primelor manifestări ale sistemului nostru planetar, se întoarce până la aspectul vegatal şi animal al omului, privirea lui se întinde peste milioane de ani până la viitoarea omenire îndumnezeită. Or, pământul însuşi îşi va schimba substanţa şi forma. Cum se poate ghici atunci un viitor atât de îndepărtat? Este posibilă viziunea profetică? Este posibilă pentru că tot ceea ce trebuie să se întâmple fizic există deja în germene, în sânul Arhetipurilor, a căror gândire constituie planul evoluţiei noastre. Nimic nu se întâmplă în planul fizic fără să fi fost, în linii mari, prevăzut şi format dinainte în plan devakhanic. Nimic nu se întâmplă jos fără să fi existat mai înainte sus. Doar *modalitatea* realizării depinde de libertatea şi iniţiativa individuală.

Creştinismul esoteric nu se sprijină pe un idealism vag şi sentimental, ci pe un ideal precis, izvorât din cunoaşterea

lumilor superioare. Această cunoaştere a avut-o autorul Apocalipsei, marele vizionar din Patmos* care a dezvăluit viitorul omenirii din punctul de vedere creştin.

* Insulă pe Marea Egee, în arhipelagul Sporadelor, unde Sfântul Ioan a avut viziunea descrisă în Apocalipsă (n.red).

Să încercăm să descifrăm acest viitor după principiile cosmogonice pe care le-am menţionat anterior. La Rosicrucieni se revelau mai întâi discipolului câteva viziuni ale trecutului şi câteva viziuni ale viitorului. Apoi i se înmâna, pentru a interpreta aceste viziuni, cartea Apocalipsei. Să facem la fel şi să cercetăm cum a devenit omul, încetul cu încetul, ceea ce este, precum şi viitorul care-l aşteaptă.

Am vorbit, de exemplu, despre vechiul continent Atlantida şi despre atlanţii al căror corp eteric era mult mai dezvoltat decât corpul fizic, dar care n-au avut o primă conştiinţă a *Eului* decât la sfârşitul civilizaţiei lor. Perioadele postatlanteene care au urmat sunt:

1. Civilizaţia prevedică din sudul Asiei, din India; ea constituie începutul civilizaţiei ariene.
2. Epoca lui Zoroastru* care cuprinde civilizaţia Persiei antice.

* Zarathustra (n. red.).

3. Civilizaţia egipteană, epoca lui Hermes, căreia i se alătură culturile chaldeene şi semitice. În această epocâ sunt depuse în sânul poporului evreu primele seminţe ale creştinismului.
4. Civilizaţia greco-latină în vremea căreia s-a născut creştinismul.
5. O nouă epocă începe o dată cu migraţiile popoarelor şi invaziile. Moştenirea civilizaţiei greco-latine este preluată de rasele din nord: celţii, germanii, slavii. Este epoca în care trăim şi noi. Se produce acum o lentă transformare a aportului greco-latin prin elementul viguros ai noilor popoare, sub impulsul puternic al creştinismului, la care se adaugă fermentul Orientului adus în Europa de arabi. Scopul esenţial al acestei epoci de civilizaţie este adaptarea completă a omului la planul fizic, dezvoltând în el raţionamentul, simţul practic, adâncind inteligenţa în materia fizică, pentru a o înţelege şi a o domina. Preocupat de această muncă dură, de minunatele lui cuceriri, omul a uitat momentan de lumile superioare de unde vine. Comparând intelectualitatea noastră cu aceea a chaldeenilor, de exemplu, este uşor de văzut ce am dobândit şi ce am pierdut. Când un mag chaldeean contempla cerul, care pentru noi nu reprezintă decât o problemă de mecanică, el avea o cu totul altă imagine, un cu totul alt sentiment, s-ar putea zice chiar o cu totul altă senzatie decât noi. Acolo unde astronomia modernâ nu vede decât o maşină fără suflet, magul

simţea profunda armonie a cerului ca pe aceea a unei fiinţe divine şi vii. Când îl contempla pe Mercur, pe Venus, luna sau soarele, el nu vedea numai lumina fizică a acestor corpuri cereşti, ci percepea sufletele lor ca pe cele ale unor fiinţe vii şi simţea ceea ce comunică cu aceste mari suflete ale bolţii ceresti. Vedea influenţa lor de atracţie, de respingere ca pe un minunat concert de voinţe divine şi simfonia macrocosmosului se răsfrângea în el şi în ecourile armonioase ale microcosmosului uman. Astfel, muzica sferelor era o realitate unind cerul cu omul. – Superioritatea savantului modern constă în cunoaşterea lumii fizice, a materiei minerale. Ştiinţa spirituală a coborât în planul fizic, cel pe care-l cunoaştem bine. Dar, de acum, se pune problema de a recuceri cunoaşterea planului astral şi spiritual prin clarviziune.
Această coborâre în materie era necesară pentru ca a cincea epocă să-şi împlinească misiunea. Clarviziunea astrală şi clarviziunea spirituală au fost estompate pentru ca intelectul să se poată dezvolta în planul raţiunii sensibile prin observaţia precisă, minuţioasă, matematică a lumii fizice.
Dar va trebui să completăm ştiinţa fizică cu cea spirituală. Iată un exemplu:
În general, harta celestă a lui Ptolemeu este pusă în opoziţie cu cea a lui Copernic, spunându-se despre prima că e eronată. Este fals. Amândouă sunt adevărate. Numai că harta lui Ptolemeu se referea la planul astral şi in acest plan pământul este în centrul planetelor, soarele nefiind decât una din aceste pianete. Harta lui Copernic se raportează la planul fizic unde soarele se află în centru. Toate adevărurile se referă la un timp şi la un loc. - După această perioadă, a cincea, în care trăim, va veni o alta, a şasea, care se va raporta la a noastră ca un suflet spiritual la unul raţional. În timpul ei se va dezvolta genialitatea, clarviziunea, spiritul creator. Ce va deveni creştinismul in această a şasea epocă? Pentru vechiul preot, cel de dinainte de Christos, exista o armonie între ştiinţă şi credinţă. Ştiinţa şi religia nu erau decât unul şi acelaşi lucru. Privind bolta cerească, preotul ştia că sufletul era o picătură de apă căzută din oceanul celest şi adusă pe pământ prin imensele fluvii de viaţă care străbat spaţiul. Acum, pentru că privirea a coborât în planul fizic, credinţa are nevoie de un adăpost, de o religie. Acesta este motivul despărţirii între ştiinţă şi credinţă. Devoţiunea faţă de personalitatea lui Christos, a omului-Dumnezeu pe pământ, a înlocuit pentru un timp ştiinţa ocultă şi misterele de altădată. Dar in a şasea epocă, cele două fluvii se vor uni. Ştiinţa mecanică a planului

fizic se va urca dln nou spre planul productivităţii spirituale dând naştere gnozei sau cunoaşterii spirituale. Această a şasea epocă, radical diferită de a noastră, va fi precedată de mari cataclisme, căci va fi tot atât de spirituală pe cât este a noastră de materială. Dar transformarea aceasta nu se poate prduce decât prin perturbări fizice. Tot ce se va intâmpla în cursul celei de-a şasea epoci va crea posibilitatea unei a şaptea epoci, încheind şirul civilizaţiilor de după Atlantida şi impunând condiţii de viaţă terestră în întregime diferite de cele pe care le cunoaştem astăzi. Această a şaptea epocă se va încheia printr-o revoluţie a elementelor analoagă celei care a pus capăt Atlantidei; starea următoare acesteia va fi o stare a cărei spiritualitate se va pregăti în ultimele două perioade postatlanteene.
Ansamblul acestor civilizaţii numără deci şapte mari epoci. Vedem cum se degajă, încetul cu încetul, legile evoluţiei. Omul are mai întâi în el tot ceea ce vede după aceea în jurul lui. Tot ceea ce se vede acum în jurul nostru a ieşit din noi într-o evoluţie precedentă când fiinţa noastră era încă amestecată cu pământul, luna şi soarele. Fiinţa cosmică din care a ieşit omul şi toate regnurile naturii se numeşte în kabală *Adam-Kadmon*. În acest om-tip erau conţinute toate aspectele multiple ale omului pe care le găsim la popoarele şi rasele actuale.
Ceea ce omul posedă astăzi în interiorul sufletului său, gânduri, sentimente, se va exterioriza, devenind mediul lui. Viitorul se sprijină de pieptul omului. El trebuie să aleagă, dacă va făuri un viitor bun sau unul rău. Tot asa cum omul a lăsat odinioară în urma lui ceea ce constituie astăzi lumea animală, tot ce e rău în el astăzi va forma în viitor un fel de omenire degenerată. Acum noi putem, mai mult sau mai puţin, să ascundem răul sau binele care se află în noi; va veni însă o zi în care nu o vom mai putea face şi în care binele sau răul vor fi înscrise în mod evident pe fruntea noastră, pe trupul nostru şi chiar pe faţa pământului. Atunci omenirea se va scinda în două rase. Aşa cum întâlnim astăzi stânci sau animale, vom întâlni fiinţe ale răului şi ale urâţeniei. Numai clarvăzătorul citeşte în zilele noastre bunătatea sau urâţenia morală în fiinţe. Dar când trăsăturile omului îi vor exprima karma, oamenii se vor despărţi de la sine, după curentul căruia în mod manifest îi vor aparţine, după cum în ei natura inferioară va învinge sau va fi învinsă de spirit. Această distincţie începe deja, încetul cu încetul, să se opereze.
Când cercetezi trecutul pentru a înţelege viitorul şi când vrei să munceşti pentru a realiza idealul acestui viitor, vezi cum i

se conturează trăsăturile. O nouă rasă va apare, care va fi veriga de legătură între oamenii de azi şi oamenii spirituali ai viitorului. Trebuie să facem distincţie între evoluţia raselor şi cea a sufletelor. I s-a dat libertate fiecărui suflet să se dezvolte până la forma exterioară a unei rase care va primi înfăţişarea binelui pe care el îl va încarna. Acestei rase omul îi va putea aparţine în mod liber şi printr-un efort al sufletului individual. Rasa nu va fi o constrângere pentru suflet, ci scopul înălţării sale.

Sensul doctrinei maniheiste constă in faptul că sufletele se pregătesc, începând de acum, să transmute în bine răul care va apare în forţă în epoca a şasea. Va trebui, într-adevăr, ca sufletele omeneşti să fie destul de puternice pentru a face să răsară binele printr-o alchimie spirituală, din rău1 care se va manifesta.

Când evoluţia planetei terestre va trece in sens invers prin fazele anterioare ale involuţiei sale, se va produce mai întâi o reunire a pământului cu luna, apoi a acestui glob mixt cu soarele. Reunirea cu luna va marca punctul culminant al răului pe pământ, iar unirea globului cu soarele va marca, dimpotrivă, apariţia fericirii, domnia celor aleşi.

Omul va purta semnul celor şapte faze terestre. Cartea cu şapte peceţi va fi deschisă, acea carte despre care vorbeşte Apocalipsa. Femeia înveşmântată în soare, cu luna la picioare, se referă la timpul în care pămnântul se va uni din nou cu soarele şi luna. Trâmbiţele Judecâţii de Apoi vor răsuna, căci pământul va trece in faza devakhanică, unde nu va mai domni lumina, ci sunetul. Sfârşitul existenţei terestre va fi marcat prin principiul lui Christos care va pătrunde întreaga omenire. Deveniţî asemenea lui Christos, oamenii se vor aduna în jurul lui ca mulţimile în jurul Mielului, iar recolta desăvârşită a acestei evoluţii va constitui Noul Ierusalim care este încoronarea lumii.
